

odborný časopis

cena: 69 Kč / 3 €

sociální služby

APSS dosáhla hranice

1 000 organizací!

Preterapie

Jakub Koucký
a legendární žluté Trabanty

Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky
www.apsscr.cz • www.socialnisluzby.eu

ročník: XVIII.
srpen–září 2016

Dopřejte svým klientům pohodlí a zdravou pokožku

Díky natahovacím kalhotkám pro střední a těžký únik moči **MoliCare® Mobile**

- **Spolehlivé a bez zápachu**

Třívrstvé savé jádro pohltí moč i nežádoucí zápach.

- **Dokonale sedí**

Přizpůsobí se každému a neomezují v pohybu.

- **Udržují pokožku zdravou**

Jemný antibakteriální povrch nedráždí pokožku a eliminuje až 99,9 % bakterií. Prodyšné materiály dovolují pokožce dýchat, proto se nezapařuje.

Inkontinence

Vzorky ZDARMA pro nové klienty žádejte na bezplatné lince
800 100 333 nebo navštivte www.hartmann.cz.

POVRCH
BEZ UMĚLÝCH
MATERIÁLŮ

HARTMANN

**O krok dál
pro zdraví**

 odborný časopis
sociální služby

Odborný časopis Sociální služby
Měsíčník vydávaný Asociací poskytovatelů
sociálních služeb ČR

Adresa: Vančurova 2904, 390 01 Tábor
Tel./fax: +420 381 213 332
www.socialnisluzby.eu, www.apsscr.cz
www.facebook.com/Socialnisluzby
IČO 604 458 31

Ročník: 18

Číslo: 8-9/2016 SRPEN-ZÁŘÍ

Cena: 50 Kč / 2,3 € (cena letních dvojčísel: 69 Kč / 3 €)

Roční předplatné: 538 Kč / 24,4 €

Objednávky: www.send.cz („Časopisy odborné“).

Členové APSS ČR objednávají časopis písemně,
e-mailem nebo telefonicky na adrese vydavatele
nebo redakce, případně na www.socialnisluzby.eu.

Vychází: V Táboře 10x ročně, 20. den v měsíci,
resp. nejbližší následující pracovní den

Redakce:

Šéfredaktorka: Mgr. Veronika Hotová

sefredaktor@apsscr.cz

+420 607 056 221

Zástupkyně šéfredaktorka: Ing. Kateřina Endrštová

redakce@apsscr.cz

+420 725 345 575

Jazyková korektura:

české texty: Mgr. Tamara Kajznerová a redakce

APSS SR: Mgr. Juliana Hanzová

ZPSS v SR: Ing. Iveta Ďurišová

Redakční rada:

Mgr. Petr Brázda

Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA

JUDr. Vladimír Hort

Mgr. Veronika Hotová

Ing. Renata Kainráthová

Ing. Daniela Lusková, MPA

Mgr. Alena Sakařová

Mgr. Bc. Andrea Tajanovská, DiS.

Mgr. Jan Vrbický

Grafické zpracování a tisk:

RUDI, a. s., Komenského 1839, 390 02 Tábor

Distribuce:

SEND Předplatné, s. r. o., Ve Žlíbku 1800/77,

hala A3, 193 00 Praha 9 – Horní Počernice,

www.send.cz, tel.: 225 985 225, GSM: 777 333 370,

fax: 225 341 425, e-mail: send@send.cz,

SMS: 605 202 115

Objednávky a distribuce na Slovensku:

MAGNET PRESS, SLOVAKIA, s. r. o.

P. O. Box 169, 830 00 Bratislava, Slovensko

Tel.: 00421/2/67201931-33 predplatne

e-mail: predplatne@press.sk, www.press.sk

Fotografie a ilustrace:

Není-li uvedeno jinak:

Fotky & Foto a archivy autorů příspěvků

Foto na titulní straně:

archiv Trabantem napříč Tichomořím

Elektronická verze časopisu:

www.alza.cz

Příspěvky a inzerce:

Příspěvky mohou být redakčně upravovány a kráceny.

Inzerci, PR články a příspěvky do rubrik Střípky

z domova a Pro inspiraci přijímá zástupkyně šéfredaktorka.

Za obsah inzerce a PR článků odpovídá zadavatel.

Přetiskování krátkých úryvků článků je možné pouze

s uvedením názvu, jména autora článku, ročníku,

čísla a strany. Přetiskování celých článků či jejich částí

přesahujících jeden odstavec je možné pouze se svolením

redakce. Uzávěrka je vždy 15. dne předchozího měsíce.

Další pokyny naleznete na www.socialnisluzby.eu.

Registrace:

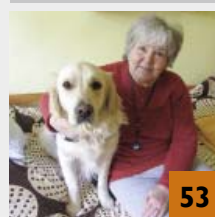
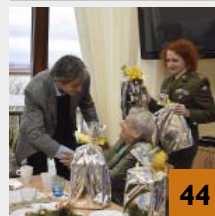
Povoleno rozhodnutím MK ČR E 11018

ISSN 1803-7348

Z obsahu čísla:

- **Aktuality APSS ČR** 5
- **Týden sociálních služeb ČR** 8
- **Semináře Institutu vzdělávání APSS** 9
- **Reportáž: Brusel hostil organizace zabývající se bezdomovectvím** 10
- **Ze života sekce: Adiktologická konference, Sekce nízkoprahových zařízení, Setkání sekce ambulantních služeb** 13
- **Rozhovor: „Jde mi, a vždy mi půjde, o dlouhodobou spokojenost, spolupráci a důvěru,“ říká prezident APSS Jiří Horecký** 15
- **APSS SR: Odborná konferencia Asociácie poskytovateľov sociálnych služieb v SR Zavádzanie štandardov kvality sociálnych služieb** 17
- **ZPSS v SR: L'udské práva v podmienkach kvality sociálnych služieb** 18
- **Global Forum on Incontinence: Inkontinenci je potřeba uznat jako soubor onemocnění** 20
- **SOPAŻYL – Sociálně patologické jevy v azylovém domě, 3. díl** 22
- **Vzdělávání: Jak si vybrat kurz, Některé otázky inkluze** 24
- **Rozhovor s Jakubem Kouckým: Z Austrálie do Bangkoku, od Trabantů k pokémonům aneb Když má žlutý cirkus o pár koleček navíc** 28
- **Řízení: Organizační kultura** 32
- **Jak se připravit na inspekci kvality?** 34
- **Housing first v souvislostech** 36
- **Dětská paliativní péče** 42
- **Sociální péče o válečné veterány** 44
- **Právo: Podjatost inspekce?** 46
- **Veřejný ochránce práv: Odpovědnost za škodu při poskytování sociálních služeb** 49
- **Zařízení certifikovaná Značkou kvality** 51
- **Dobrá praxe: Canisterapie v DS Heřmanův Městec** 53
- **PR HARTMANN: Projekt Dobrá duše – když seniři pomáhají seniorům** 54
- **Pracovní rehabilitace v České republice, I. díl** 58
- **PR ORBI PONTES: 5. ročník festivalu Týden komunikace osob se sluchovým postižením** 60
- **Názory, ohlasy: Inkluze a deinstitucionalizace – šance pro všechny?** 62
- **Pro inspiraci: Domácí chléb z Klubu pečení** 63
- **Střípky z domova** 64

Je vědecky nemožné, aby přišlo, pokud jsme si s sebou vzali deštník."

ÚVODNÍK VICEPREZIDENTA

Novela

Čas neúprosně běží a přichází podzim. Letos toto období bude zpestřeno – kromě již tradičních žádostí o dotace na další rok – projednáváním novely zákona o sociálních službách a dlouho očekávaným vydáním věcných, technických a personálních standardů. Je tomu již více než dva roky, co byly zahájeny práce na velké novele. Proběhla poměrně dlouhá diskuze nad typologií služeb, jsou připraveny změny ve standardech a v neposlední řadě se úpravy dotknou i samotných registrací. S velkou novelou přicházejí i velká očekávání. Za deset let od vzniku zákona o sociálních službách se požadavky společnosti na tuto oblast významně změnily. Čas prověřil co je důležité, nadbytečné, ale také to, co poskytovatelům sociálních služeb chybí. Jen doufám, že po projednání novely v Parlamentu ČR budou očekávání naplněna a nebudeme zklamaní výsledkem. V zákoně o sociálních službách mi od začátku nejvíce vadila neexistence minimálních věcných, technických a personálních standardů pro poskytování služeb. Stanovením těchto parametrů MPSV přispěje k ukončení sporů a nekonečných diskuzí v prosazování individuálních představ o kvalitě. Jejich dopad z dlouhodobého hlediska bude jen pozitivní a v konečném důsledku významně podpoří rozvoj a kvalitu sociálních služeb v České republice.

Ing. Jiří Procházka,
viceprezident pro pobytové služby APSS ČR

EDITORIAL

Milí čtenáři,

po krátké odmlce Vám předkládáme další letní dvojčíslo Sociálních služeb (ačkoliv slovo letní se už nezdá pro toto období úplně vhodné). V den, kdy píšu tento editorial, zemřela Věra Čáslavská. S překvapením sleduji, jak tato zpráva zasáhla nejen starší generace, které byly svědky jejich neskutečných gymnastických výkonů, ale i generaci mladou, která znala Věru ve vrcholové kondici již jen z černobílých fotografií, záznamů a vyprávění (a i já jsem byla v době její největší sportovní slávy, a také ještě celkem dlouho poté, „na houbách“). Jaký to musel být pro obyvatele Československa emocionální zážitek, když naše mladá gymnastka na stupíncích vítězů v roce 1968 v Mexiku odvrátila od sovětské hymny a vlajky tvář do země? Pojem „celebrita“ se v našem prostředí zvrhнул do pokřivených rozměrů. Pro mě osobně je celebritou právě Věra Čáslavská, jež svým němým gestem naplnila desetitisíce lidí hrdostí a svou slávu využila po ukončení kariéry v další práci pro společnost. Těší mě, že si mladí lidé (alespoň tedy velká spousta z nich) uvědomují rozdíl mezi osobností Věry a dnešních „rychlakvaškových“ celebrit zaplňujících televize, časopisy a internet. A i když bude na sociálních sítích, díky jejich pomíjivosti, zítra zase zapomenuta, i ta krátká „vlna“ stála za to.

Významnou osobností je pro mě i Jakub Koucký, se kterým vedla rozhovor Andrea Tajanovská. Jakub je pro mě hrdinou nejen pro to, co všechno dokáže, i když je na vozíku (myslím, že on sám by řekl, že to není hrdinství, ale jeho normální život), ale proto, že jezdí za dětmi a mladistvými vyprávět jim o svých dobrodružstvích z celého světa. Protože i on inspiruje další lidi tím, že jim dokazuje, že člověk toho zvládne opravdu velkou spoustu, jen musí opravdu chtít a něco pro to udělat. Zadarmo totiž není vůbec nic.

Věřím, že na následujících stránkách najdete spoustu užitečných informací a chvilka strávená s naším časopisem pro Vás bude potěšením.

Přeji Vám krásné podzimní dny a spoustu splněných snů.

Mgr. Veronika Hotová, šéfredaktorka

VI. mezinárodní teatroterapeutická konference

10. listopadu 2016 v Olomouci

Co je záměrem konference:

- nabídnout teoretické informace o využití dramaterapie a teatroterapie;
- nabídnout platformu k výměně informací a zkušeností;
- prezentovat konkrétní výsledky práce formou ukázek divadelních představení;
- přinést inspiraci širokému poli zájemců.

Komu je konference určena:

- pracovníkům působícím v organizacích sociálních služeb, školských i zdravotnických zařízeních;
- klientům s mentálním postižením, seniorům, osobám s duševním onemocněním či bezdomoveckou zkušeností.

*Konference bude realizována za finanční podpory Ministerstva kultury.
Na realizaci akce finančně přispěl Olomoucký kraj.*

Bližší informace na
www.apsscr.cz,
„Konference & Kongresy
& Semináře“

Registr smluv a příspěvkové organizace

V návaznosti na povinnost zveřejňovat od 1. 7. 2016 uzavírané smlouvy s plněním nad 50 000 Kč bez DPH v registru smluv uspořádaly Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR a Unie zaměstnavatelských svazů ČR konferenci na téma Registr smluv a příspěvkové organizace, která se konala 31. května v Paláci Charitas v Praze. Účastníci se dozvěděli nejen o tom, jak naplnit povinnost registru smluv pro příspěvkové organizace (Martin Kraus, vrchní ministerský rada z oddělení dohledu a legislativní podpory eGovernmentu), ale i o zavedení registru smluv v praxi (Roman Vrba, ředitel odboru eGovernmentu MVČR) či o změnách v odpisech nebo DPH účetnictví příspěvkových organizací (Jiří Lorenc, daňový poradce). Konference tak seznámila účastníky s důležitými a praktickými informacemi, které s novou povinností zveřejňovat smlouvy souvisejí.

Diakonie
Českobratrské církve evangelické

Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR
a Diakonie ČCE

společně vyhláší 4. ročník ocenění

Národní cena sociálních služeb

Pečovatel/ka
roku 2016

Chceme ocenit pracovníky sociálních služeb ve 3 kategoriích:

- **Pracovník v sociálních službách (pečovatel/ka)** v pobytových službách v ambulantních službách v terénních službách
- **Sociální pracovník**
- **Manažer roku**

Uzávěrka nominací je 30. září 2016. **Od 15. 10. do 30. 10. 2016** můžete na webových stránkách www.pecovatelkaroku.cz v **internetovém hlasování** udělit svůj hlas jednomu z 20 vybraných nominovaných pracovníků. Vítěz obdrží **Cenu veřejnosti**.

Slavnostní vyhlášení proběhne 15. listopadu 2016 na Novoměstské radnici v Praze.

Patronkou ocenění je Hana Maciuchová.

Přihlášky lze zasílat prostřednictvím online formuláře na webu www.pecovatelkaroku.cz, kde dále naleznete veškeré informace k letošnímu ročníku.

Objednání INKO pomůcek
za pár minut a na jednom místě?

SAMOZŘEJMĚ!

OBJEDNÁVEJTE PŘÍMO
Z PROGRAMU!

Už nemusíte
používat další
aplikace nebo
objednávkové
formuláře a složité
vše přepočítávat.
Lídři na trhu
s INKO pomůckami
s námi již
spolupracují!

NOVÝ DODAVATEL

Exkluzivně pro

MK MARKET

Přímo v programu

- ✓ Evidujete preskripce
- ✓ Vybíráte z katalogů
- ✓ Hlídáte limity
- ✓ Tisknete poukazy
- ✓ Účtujete doplatky

Fórum poskytovatelů sociálních služeb OZP Inkluzivní pracovní trh v ČR

Dne 20. června se v Praze konalo Fórum poskytovatelů sociálních služeb osobám se zdravotním postižením, jehož spoluorganizátoři byli Evropská asociace poskytovatelů sociálních služeb osobám se zdravotním postižením (EASPD) se sídlem v Bruselu a Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR. Program Fóra byl zaměřen na inkluzivní pracovní trh v České republice.

EASPD pořádá tento typ setkání v rámci celé Evropy s cílem zmapovat situaci v jednotlivých zemích, posílit vliv poskytovatelů sociálních služeb pro OZP na národních úrovních a podpořit jednotlivé státy v úspěšném využívání nástrojů EU ke zlepšení a inovacím v této oblasti. Pozvání přijala celá řada odborníků. Situaci OZP na trhu práce popsal Václav Krása, předseda Národní rady osob se zdravotním postižením ČR. O integraci OZP na trhu práce hovořil náměstek ministryně práce a sociálních věcí Jiří Vaňásek. Rostislav Dvořák, prezident Svazu českých a moravských výrobních družstev, popsal zaměst-

návání osob se zdravotním postižením z pohledu zaměstnavatelů. Své zástupce měl na fóru i Úřad práce, ti představili nástroje ÚP na podporu zaměstnanosti OZP. Zajímavým příspěvkem bylo i vystoupení Vladimíra Vopelky, ředitele Domovů sociálních služeb Litvínov, který nabídl pohled každodenní praxe. Názor EASPD na tuto problematiku zprostředkovala Asel Kadyrbaeva, pracovnice výzkumu a vývoje EASPD. Přítomní se shodli na tom, že systém zaměstnávání OZP má mnoho nedostatků a problémů, např. u náhradního plnění a „preprodeji“, zneužívání příspěvků, dostupnosti sociálních služeb, prostupnosti ze sociální do pracovní rehabilitace, nevědomost a předsudky zaměstnavatelů, zaměstnávání OZP v tzv. šedé zóně, chybějící systém ucelené a koordinované rehabilitace aj. V závěru konstatovali, že jsou nutné další změny, které předpokládají vizi a politickou vůli.

Mgr. Magda Dohnalová
manažerka vzdělávání APSS ČR

Nekrolog

Dne 13. 7. 2016 nečekaně zemřel pan **Hansueli Mösle**, bývalý ředitel organizace CURAVIVA Schweiz. Ve vedení této švýcarské asociace působil od roku 2003

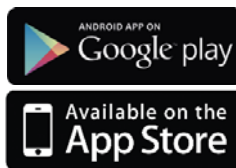
do letošního března, kdy odešel do řádného důchodu. Pro švýcarskou asociaci byl Hansueli Mösle respektovanou osobností s příkladným přístupem k řízení organizace. Především díky jeho osobnosti navázala APSS ČR s CURAVIVA Schweiz dlouholetou spolupráci a ve vzájemném partnerství realizovala několik společných projektů za účelem výměny zkušeností a dobré praxe v oblasti péče o seniory a osoby se zdravotním postižením.

Čest jeho památce!

Novinka na kongresu!

Pro účastníky letošního **VIII. výročního kongresu poskytovatelů sociálních služeb v Táboře 6.–7. 10. 2016** připravila APSS úplnou novinku – **kongresovou aplikaci**. Kromě obecných informací o kongresu a městě Táboře budou k dispozici aktualizované údaje o programu a přednášejících. V průběhu prvního dne kongresu bude možné hostům prostřednictvím aplikace pokládat dotazy, po každém příspěvku můžete přednášejícího ohodnotit, stejně jako celou organizaci a koncepci kongresu či úroveň odborných sekcí druhého dne. Nebudou chybět ani informace o APSS a Institutu vzdělávání a dvě kongresová tlačítka „obsadí“ partneři aplikace – společnosti HARTMANN-RICO a.s., a DelpSys, s. r. o.

Aplikaci pro Google Play i App Store si stáhněte na těchto stránkách
Ing. Karel Vostrý

Jednání Prezidia APSS ČR

V úterý 28. 6. 2016 jednalo v sídle APSS v Táboře Prezidium APSS ČR. Prezident J. Horecký přivítal přítomné členy a hosty a představil nové členy Prezidia: předsedu za Ústecký kraj Ing. Vladimíra Vopelku a předsedu za Karlovarský kraj Bc. Roberta Pisára.

Dále poděkoval Ing. Pavlu Bráborcovi a Mgr. Lence Raadové, MBA, za jejich dosavadní práci ve funkcích předsedů krajů.

Prezidium projednalo tyto body:

- financování sociálních služeb v roce 2017;
- stav legislativy týkající se sociálních služeb (novela zákona o soc. sl., zákon o EET, o sociálním bydlení aj.);
- zasedání krajských organizací ve 2. pololetí a spolupráci s kraji;
- návrh na udělení ceny APSS ČR;
- pořadatelství konference EAHSA 2018 a spolupořadatelství konference E.D.E. 2019/2021;
- Týden sociálních služeb ČR 2016.

Prezidium schválilo:

- přidružené členy DelpSys, s. r. o., a Pramen podpory;
- finanční podporu pro celostátní akce XXI. ročník národního turnaje v přehazované a XVII. ročník výstavy Šikovné ruce našich seniorů;
- ustanovení Expertního týmu pro standardy a inspekce kvality sociálních služeb a Stálé expertní skupiny k dlouhodobé péči;
- změnu Statutu Profesionálního svazu sociálních pracovníků v sociálních službách.

Prezidium bylo seznámeno s:

- aktuálním stavem členské základny;
- návrhem smlouvy s Ochranným svazem autorským pro r. 2017;
- aktuálním stavem jednání s pojišťovnami ve věci úhrad ošetřovatelské péče (úhradová vyhláška, Seznam výkonů pro r. 2017, plánované změny od r. 2018).

Další jednání Prezidia se uskuteční 12.–13. 9. 2016 v Příboře.

Redakční úprava: Ing. Kateřina Endrštová

Plán odborných konferencí APSS ČR

Změny azylového bydlení v roce 2017,
27. 9. 2016, Praha
Setkání sekce ambulancí služeb,
29. 9. 2016, Praha

Bližší informace najdete na webu
www.apsscr.cz, menu „Konference
& Kongresy & Semináře“

Priznivci digitálních technologií již mohou zakoupit časopis Sociální služby i v **elektronické verzi**, a to na stránce **www.alza.cz**.

Členové APSS ČR k 7. 9. 2016: 1004 organizací, 2277 registrovaných služeb

Společně
jsme v suchu!

TÝDEN SOCIÁLNÍCH SLUŽEB ČR

3.–9. října 2016

Partneři Týdne sociálních služeb ČR

Armáda spásy | Asociace veřejně prospěšných organizací ČR, z.s. | Česká asociace streetwork, z.s. | Česká unie neslyšících
Diakonie Českobratrské církve evangelické | Charita Česká republika | Jihočeský kraj | Jihomoravský kraj | Karlovarský kraj | Kraj Vysočina
Královéhradecký kraj | Liberecký kraj | Moravskoslezský kraj | Olomoucký kraj | Plzeňský kraj | Středočeský kraj | Ústecký kraj | Zlínský kraj
Hlavní město Praha | Statutární město Ostrava | Statutární město Brno | Město Prachatice
Národní rada osob se zdravotním postižením ČR, z. s. | Slezská diakonie | Unie zaměstnavatelských svazů ČR

Mediální partneři

 sociální služby

Listy
sociální práce

Práce a sociální politika

ZDRAVOTNICTVÍ
MEDICINA

FÓRUM
sociální politiky

REZIDENČNÍ PÉČE

florence

AMReview
AKTUALITY Z MEDICINY A SYSTÉMU ZDRAVOTNÍ PÉČE

www.tyden-socialnich-sluzeb.cz

Aktuální nabídka seminářů Institutu vzdělávání APSS ČR

Datum	Název semináře	Místo	Lektor
26.9.	Individuální plánování se zaměřením na peč. služby	Praha	Mgr. Marcela Hauke
27.9.	Manipulační a rehabilitační techniky s klienty, škola zad	Praha	Bc. Milan Prudký
29.9.	Mozkový jogging – trénink paměti	Praha	PhDr. Zuzana Pavlíková
30.9.	Pokojná smrt – akceptace a základy komunikace	Praha	Mgr. David Šourek
10.10.	Velká novela zákona o sociálních službách	Praha	Mgr. Petr Hanuš
13.10.	Přístup orientovaný na člověka	Ostrava	Mgr. Markéta Vaculová
13.10.	Příprava na audit kvality	Praha	Ing. Bc. Jan Sembdner
14.10.	Vzpomínkové aktivity	Tábor	Mgr. Andrea Tajanovská
17.10.	Změny v odbornosti 913 pro rok 2016 a dále	Praha	Marketa Horesh, Bc. Iva Školníková
18.10.	Problematika práce s emocemi	Brno	Mgr. Petra Štarková
19.10.	Protokol sexuality a individuální plánování s uživatelem	Brno	Mgr. Helena Čálková
19.10.	Myšlenkové mapy v individuálním plánování	Tábor	Mgr. Marek Sušinka
19.10.	Efektivní relaxační techniky pro podporu duševní kondice	Praha	Mgr. Kristýna Bredlerová
19.10.	Vzpomínkové aktivity	Ostrava	Mgr. Markéta Vaculová
20.10.	Proměny stáří a gerontooblek	Ostrava	Mgr. Andrea Tajanovská
20.10.	Mozkový jogging – trénink paměti	Brno	PhDr. Zuzana Pavlíková
25.10.	Přístup orientovaný na člověka	Brno	Mgr. Markéta Vaculová
25.10.	Práce s riziky při poskytování sociálních služeb	Praha	Bc. Jan Syrový
26.10.	Demence v obrazech	Tábor	Mgr. Andrea Tajanovská
27.10.	Jak pečovat o klienty s Parkinsonovou nemocí	Praha	Ing. Romana Skála-Rosenbaum, Mgr. Patrik Burda
27.10.	Specifika komunikace se seniory	Brno	Mgr. Lubomír Pelech
27.10.	Mozkový jogging – trénink paměti	Ostrava	MgA. Bc. Lenka Čurdová
1.11.	Příprava poskytovatelů na inspekci kvality	Praha	Mgr. Lucie Bicková
2.11.	Motivace vs manipulace klientů v sociálních službách	Praha	PaedDr. Vladimír Šik
2.11.	Problematika psych. poruch a problémů pro pracovníky v soc. službách	Brno	Mgr. Petra Štarková
3.11.	Vzpomínkové aktivity s klienty sociálních služeb	Praha	Mgr. Kristýna Bredlerová
4.11.	Vykazování ošetrovatelské péče zdravotním pojišťovám	Praha	Marcela Doudová, MBA
7.11.	Aktivizace uživatelů sociálních služeb	Ostrava	Mgr. Markéta Vaculová
8.11.	Alternativní a augmentativní komunikace v soc. službách	Praha	Mgr. Irena Lintnerová
10.11.	Pokojná smrt – akceptace a základy komunikace	Brno	Mgr. David Šourek
15.11.	Vykazování ošetrovatelské péče zdravotním pojišťovám	Brno	Marcela Doudová, MBA
21.11.	Demence v obrazech	Ostrava	Mgr. Lucie Pohlová
23.11.	Vzpomínkové aktivity s klienty sociálních služeb	Brno	Mgr. Andrea Tajanovská
24.11.	Sociální práce s agresivním klientem	Brno	Mgr. Lubomír Pelech
24.11.	Mozkový jogging – trénink paměti	Tábor	PhDr. Zuzana Pavlíková
25.11.	Práce s riziky při poskytování sociálních služeb	Brno	Bc. Jan Syrový
28.11.	Motivace vs manipulace klientů v soc. službách	Ostrava	Mgr. Markéta Vaculová
5.12.	Náměty na tvorbu individuálních plánů v soc. službách	Ostrava	Mgr. Markéta Vaculová
7.12.	Práce s riziky při poskytování sociálních služeb	Tábor	Bc. Jan Syrový

Bližší informace najdete na www.institutvzdelavani.cz.

Kontakt: MGR. MAGDA DOHNALOVÁ, manažerka vzdělávání, mobil: +420 724 940 126, e-mail: institut@apsscr.cz
 ANNA BŘEZINOVÁ, DiS., administrativa, mobil: +420 607 056 211, e-mail: administrativa@apsscr.cz

Brusel hostil organizace zabývající se bezdomovectvím

*Vzhledem k tomu, že je Asociace poskytovatelů sociálních služeb členem Evropské federace národních organizací pracujících s bezdomovci (FEANTSA), měla jsem tu čest zúčastnit se jako zástupce APSS Výroční evropské politické konference FEANTSA, jež se konala v rámci konsensuální konference *Leveraging the European consensus to win the fight against homelessness*, pořádané 9–10. června v Bruselu, a Valné hromady FEANTSA na tomtéž místě.*

Text a foto: Mgr. Veronika Hotová

V roce 2010 zorganizovalo belgické předsednictví EU společně s organizací FEANTSA a Evropskou komisí Evropskou konsensuální konferenci o bezdomovectví. Dva dny po této konferenci Komise pod vedením profesora a bývalého politika Franka Vandenbroucka formulovala 6 zásadních otázek:

- Co vlastně znamená bezdomovectví?
- Konec bezdomovectví: jedná se o realistický cíl?
- Jsou metody Housing-led nejúčinnějšími metodami prevence a boje proti bezdomovectví?
- Jak se mohou lidé bez domova smysluplně podílet na vývoji bezdomovecké politiky?
- Do jaké míry by měli mít lidé bez domova přístup ke službám, vzhledem k jejich právnímu postavení a občanství?
- Jaká by měla být strategie EU?

Pořadatelé jsou přesvědčeni, že i v současnosti jsou tyto otázky stále významné a že je nutné spojit síly a zvrátit znepokojující trend rostoucího bezdomovectví. I z tohoto důvodu se Belgické veřejné služby – Sociální integrace a FEANTSA rozhodly uspořádat konferenci zaměřenou na reinterpretaci a přehodnocení konsensu dosaženého v roce 2010 ve světle nových výzev, jako je rostoucí chudoba, uprchlíci přicházející do Evropy, ekonomická situace apod.

Brusel

Konference měla několik částí:

- Představení belgických inovací včetně výsledků experimentu Housing first
- Diskuze o evropském konsensu a způsobech, jak se posunout dopředu v rámci EU
- Prezentace evropské dobré praxe v oblasti bezdomovectví s cílem podporovat hledání účinných cest z bezdomovectví
- Diskuze na téma zdravotnictví, bydlení, zaměstnanost, migrace, mládež, prevence atd.
- Návštěva bruselských zařízení a ukázky některých forem řešení bezdomovectví v Bruselu

Páteční Výroční konferenci zahájil Willy Borsus, belgický federální ministr pro sociální integraci, Danny Lescauwat z FEANTSy a Mike Allen, v tuto chvíli již bývalý prezident FEANTSy. Součástí dopoledního programu byla panelová diskuze o konsensu, které se účastnil např. Robert Aldridge, generální ředitel skotské organizace Homeless Action Scotland, Raquel Cortes Herrera, zástupce vedoucího oddělení Evropské komise, Peter Fredriksson, zvláštní poradce finského Ministerstva životního prostředí či Eoin O'Sullivan, koordinátor z Evropské observatoře bezdomovectví a editor evropského magazínu o bez-

Workshop

domovectví. Všichni zúčastnění upozornili, že současný svět se dramaticky mění, a to nejen např. v oblasti sociální ekonomiky. Bez spolupráce všech zainteresovaných institucí není řešení možné. Důležité je více investovat do prevence bezdomovectví a bydlení pro osoby bez domova (v této souvislosti bylo nejčastěji skloňovaným tématem Housing first). Problematika bezdomovectví, vzhledem k jeho vzrůstající tendenci, se tak musí dostat do centra pozornosti.

Odpolední část byla rozdělena do tematických workshopů, např. Bezdomovectví: Rozdílné genderové perspektivy, problémy a řešení; Inovativní stavební řešení pro lidi bez domova či Housing first/Housing led: Je možné změnit paradigma?

Vzhledem k tomu, že jsem se chtěla dozvědět co nejvíce právě o projektu Housing first, navštívila jsem workshopy zaměřené na toto téma (podrobněji se o Housing first dočtete v tomto čísle v článku Ilji Hradecského Housing first v souvislostech). Dozvěděla jsem se, jak Housing first úspěšně funguje např. v Irsku či Belgii, ale hlavně to, že až 80% osob bez domova je schopno se

Diskuzní panel

Valná hromada

v novém bydlení (a tím pádem životě) udržit. Housing first je tak nejen účinnější, ale i ekonomicky efektivnější než náš současný systém.

Den po konferenci, tedy v sobotu 11. 6., se konala v Espace Jacquemotte Valná hromada FEANTSA, na které byla např. prezentována a přijata závěrečná finanční zpráva, prezentován a přijat pracovní plán a rozpočet na rok 2017, ale hlavně proběhly volby do správní rady. Novým prezidentem FEANTSA se stal Joan Uribe ze španělské organizace Orden hospitalaria de San Juan de Dios, viceprezidenty Ian Tilling z Rumunska a Olivier Marguery z Francie, sekretářem Cristina Avonto z Itálie. Členem výkonného výboru za Českou republiku je Jiří Růžička ze Sdružení azylových domů v ČR, z. s.

Cesta České republiky je, jak jsem se přesvědčila v Bruselu, ještě velmi dlouhá, důležité však je po ní jít, sledovat okolní dění, neztratit cíl z dohledu a inspirovat se v zemích, jež jsou v prevenci bezdomovectví stále ještě krok před námi. Asociace se tématu bezdomovectví bude nadále intenzivně věnovat (např. 27. 9. pořádá konferenci Změny azylového bydlení v roce 2017, více na www.apsscr.cz v menu Konference & Kongresy & Semináře).

Reportáž ze semináře APSS

Jak jednat s klienty s Parkinsonovou nemocí

Dne 10. června 2016 proběhl na Generálním ředitelství ÚP seminář na téma „Jak jednat s klienty s Parkinsonovou nemocí“, kterého jsme se zúčastnily.

Seminářem nás provázela Mgr. Patrik Burda a Ing. Romana Skála-Rosenbaum, která sama touto nemocí trpí již 17 let.

Text: Alena Slepíčková, Ivana Baierová, Úřad práce ČR, Krajská pobočka v Příbrami

Poselstvím bylo předat základní teoretické i praktické informace a několikaleté zkušenosti ohledně celé problematiky sociálním pracovníkům ÚP, kteří pracují s klienty s Parkinsonovou nemocí. Pracovníci provádějí sociální šetření, komunikují s lékaři, řeší situaci nemocného a provádějí i sociální poradenství v této nepříznivé životní situaci, zajišťují pomoc a podporu za účelem prevence sociálního vyloučení, pomáhají zajistit důstojné prostředí a zacházení a zapojení se v nejvyšší možné míře do běžného života.

Dovolíme si odhadnout, že pro většinu z nás byla problematika onemocnění Parkinsonem do té doby vcelku neznámá a zcela jistě si málokdo dovedl představit, jak náročný je každodenní život „parkinsonika“.

Všeobecné povědomí o Parkinsonově nemoci je většinou velice zjednodušené a omezené na představu třesoucí se rukou, což, jak jsme na kurzu zjistili, je pouze klišé. Škála symptomů, se kterými se nemocní dennodenně potýkají, je nesmírně široká a v podstatě zasahuje všechny oblasti běžného života. Prostřednictvím lektorky Ing. Romany Skály-Rosenbaum, před jejíž odvahou, elánem a životním optimismem onemocnění navzdory smekáme, jsme měly možnost získat více informací vztahujících se k tomuto zdravotnímu handicapu. A pro nás, jako posluchače, je neocenitelným faktem, že se nejednalo o informace zprostředkované, ale vše, co na semináři zaznělo, je

vlastní zkušeností paní lektorky s touto chorobou. Lektor Patrik Burda dokázal velice přitažlivou a zajímavou formou předat informace z oblasti zdravotní a sociální. Byly jsme svědky skvělé souhry obou lektorů, kteří se navzájem doplňovali a po celou dobu dokázali udržet plnou pozornost všech posluchačů.

Zajímavým doplněním kurzu byla názorná ukázka některých pomůcek, které klienti používají ke zvládnání běžných činností. Vedle toho si zájemci mohli doslova na vlastní kůži vyzkoušet pocity „parkinsonika“ ve speciálních rukavicích, které prostřednictvím elektrických impulsů simulují různé stupně třesu a ztuhlosti rukou.

Kurz považujeme za přínos pro každého sociálního pracovníka, který přichází do kontaktu s klienty se zdravotním postižením, protože poskytuje velice cenné a praktické informace o Parkinsonově nemoci pro práci s klienty s tímto onemocněním.

Institut
vzdělávání APSS ČR
pořádá seminář
**Jak pečovat
o klienty
s Parkinsonovou
nemocí**
27.10. 2016 v Praze

Více informací na
www.institutvzdelavani.cz

Antidekubitní matrace LINET

Prevence, která funguje

Není matrace jako matrace. Účinné a sofistikované výrobky pomáhají zvyšovat kvalitu péče a také zvyšovat kvalitu života uživatelů sociálních služeb. Zejména klienti se sníženou nebo zcela omezenou pohyblivostí potřebují funkční zázemí – aktivní matrace pro prevenci i podporu léčby dekubitů.

95%

dekubitů lze předejít

nulový tlak

Efekt nulového tlaku

Matrace pracuje na alternujícím principu přefukování jednotlivých cel v cyklu 7,5 minut odpovídající reakci lidského těla na tlak.

hybridní

Hybridní systémy

Hybridní matrace můžete nasadit jako aktivní systémy pro klienty s dekubity nebo se zvýšeným rizikem jejich vzniku i při použití stávající pěnové matrace.

Clima™

Pro prevenci a komfort

Pasivní matrace LINET eliminují nebo zmírňují následky dlouhodobého pobytu na lůžku. Technologie Clima™ absorbuje přebytečné teplo, které rozloží a vyzáří v nekontaktních zónách.

Adiktologická konference

■ **Michal Němec**, předseda sekce adiktologických služeb APSS ČR

Děti a mladiství v adiktologických službách a Nové trendy v Harm reduction. To jsou témata již 10. ročníku Adiktologické konference Jihočeského kraje, která proběhne ve dnech 20.–21. 10. 2016 v Třeboni. Účastníky čekají 2 dny odborného programu ve 2 paralelních sekcích. Konference je akreditována Českou asociací adiktologů a Českou asociací sester a je také vzdělávací akcí dle zákona o so-

ciálních službách. Kromě toho, že Adiktologická konference Jihočeského kraje není již dávno pouze lokální záležitostí, v letošním roce překračuje i státní hranice. A tak se mezi posluchači i přednášejícími setkáme s kolegy z Bavorska. APSS ČR je opět partnerem konference a druhý jednací den proběhne v rámci paralelního programu také schůze Sekce adiktologických služeb APSS ČR. Zástupci členských organizací APSS ČR a také pracovníci působící na území Jihočeského kraje mohou uplatnit zajímavé slevy. Více na www.akjck.cz. Pořádá PREVENT 99, z. ú.

Sekce nízkoprahových zařízení

■ **Mgr. Václava Egermaierová**, předsedkyně sekce nízkoprahových zařízení

Blíží se již tradiční říjnový Výroční kongres APSS ČR, který proběhne ve dnech 6. a 7. 10. 2016. V jeho rámci je na páteční dopoledne plánováno setkání členské základny zástupců nízkoprahových zařízení pro děti a mládež za účelem sdílení dobré praxe i potíží, se kterými se ve svých zařízeních setkáváte. Diskutovat se bude také nad dopady připravované novely zákona o sociálních službách. Dopoledne bude doplněno příspěvkem představujícími preventivně vzdělávací hru pro NZDM – Krimigame nebo provozování mobilního klubu na kolečkách.

K návrhu novely zákona o sociálních službách, která by měla být i pro službu

NZDM poměrně zásadní, bude Asociace již v průběhu měsíce září realizovat setkání na různých místech republiky, bližší informace o termínech a místech najdete na webových stránkách www.apsscr.cz.

Na středu 16. listopadu 2016 je v Praze plánován kulatý stůl pro zástupce nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, popř. pro zájemce z řad sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, a to v souvislosti s plánovaným sloučením těchto dvou typů sociálních služeb. Předběžně je tématem tohoto kulatého stolu výkaznictví sociálních služeb (různé požadavky donátorů, samospráv apod.). Zaměření kulatého stolu se bude finalizovat po setkání členské základny na Výročním kongresu na základě podnětů, které vyplnou ze společné diskuse.

Setkání sekce ambulantních služeb

■ **Mgr. Irena Lintnerová**, viceprezidentka pro ambulantní služby APSS ČR

Všechny kolegyně a kolegy srdečně zvou 29. září 2016 na setkání ambulantní sekce s odborným programem. Setkání se uskuteční od 9 do 15 hodin v Domově pro zrakově postižené Palata v Praze (Na Hřebenkách 737/5). Účastníkům akce bude vydáno osvědčení o 5 hodinách ce-

ložitivního vzdělávání dle § 111, zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Probíraná témata se budou týkat komunikačních strategií u osob s autismem, projednáme legislativní i nelegislativní novinky, zaměříme svou pozornost na uzavírání smluv s neverbálně komunikujícími a pomoc jejich rodinám. Přednášejícími budou Mgr. Lucie Laudová, Mgr. Petr Hanuš, Mgr. Marcela Hauke a PhDr. Jana Veselá, Ph.D.

Těším se na viděnou!

KURZ PRO MENTORY V PROBLEMATICE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ UŽIVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Kurz pro mentory v práci s klientem s rizikem v chování plánujeme na listopad až prosinec roku 2016.

Školíme vždy minimálně dva pracovníky od jednoho poskytovatele sociálních služeb. Tito pracovníci po úspěšném absolvování kurzu obdrží certifikát **Průvodce – mentora v práci s klientem s rizikem v chování.**

Kurz je celkem 62hodinový rozdělený do tří bloků. Školí minimálně tři naši průvodci, členové APPRCH ČR.

Tito mentoři jsou oprávněni u svého poskytovatele vzdělávat další pracovníky v Pravidlech šetrné sebeobrany. Pracovníci, kteří budou proškoleni mentorem, **získají Osvědčení z Pravidel šetrné sebeobrany.**

Přednostně doporučujeme akreditovaný kurz **pro domovy se zvláštním režimem, domovy pro osoby s mentálním postižením, duševním onemocněním a pro návazné další poskytovatele sociálních služeb.**

Podrobné informace o kurzu a harmonogram kurzu na základě přihlášek poskytovatelů budeme zveřejňovat na naší webové stránce www.restricke.cz

Kontakt:

Mgr. Eva Pogodová,
tel.: 724 335 109
pogodova@seznam.cz
www.restricke.cz

Sociální služby v České republice a v Evropě

D. Žitníková a J. Horecký při podpisu memoranda

Ve dnech 24.–25. května tohoto roku se uskutečnila významná konference s mezinárodním přesahem Sociální služby v České republice a v Evropě, kterou pořádala Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR se společností Ledax, o. p. s., v Clarion Congress Hotelu v Českých Budějovicích. Konference se konala pod záštitou 1. náměstkyně hejtmanky Jihočeského kraje Ivany Stráské a primátora města České Budějovice Jiřího Svobody a zúčastnilo se jí na 400 spokojených posluchačů.

■ **Text a foto: Mgr. Veronika Hotová**

Návštěvníci se dozvěděli nejen to, jak fungují sociální služby v zahraničí, ale i zajímavé skutečnosti z historie sociálních služeb v ČR.

První den, po slavnostním zahájení Jiřího Horeckého, prezidenta APSS, Ivany Stráské, 1. náměstkyně hejtmanky Jihočeského kraje, a Ireny Lavické, ředitelky Ledax o.p.s., vystoupili představitelé Itálie, Finska, Slovinska a Slovenska. Daniele Raspini, ředitel Centra A.S.P. Martelli z Itálie, představil nový hodnotící systém domovů dlouhodobé péče RSA fungující v Lombardii, jenž má pět úrovní klasifikace. Jednotlivé oblasti v domovech dlouhodobé péče se bodují, přičemž na základě výsledků jsou rozdělovány finanční zdroje. Systém tak tlačí na kvalitu, horší domovy se musí zlepšit. V Lombardii je 90% domovů soukromých, jsou tedy ziskové, ale při horší kvalitě mají zisk nižší, což je pro zařízení motivující.

Tuomas Mänttari, prezident finské Asociace poskytovatelů sociálních služeb,

představil sociální služby ve Finsku. V této chvíli je ve Finsku více než 300 obcí, které jsou za financování zodpovědné a kryjí většinu nákladů. Obce si mohou zvolit, zda budou služby poskytovat nezávisle či spo-

Boris Koprivnikar

lečně s jinou obcí, možností je i poskytovat tzv. poukázky na péči. Od roku 2019 bude ve Finsku 18 autonomních regionů, část se tedy z obcí přesune na ně. Cílem je možnost volby mezi veřejným, soukromým a terciárním sektorem.

Slovinsko přijel zastupovat Boris Koprivnikar, 1. místopředseda vlády a ministr pro veřejnou správu. Promluvil o vizích, plánech a strategii rozvoje veřejné správy. Stěžejní je pro něj budování důvěry, synchronizace změn a pravidel, základem je definování cíle, ne postupu. Boris Koprivnikar upozornil, že zvítězit lze jediné tak, že budou všichni sledovat stejné cíle.

Lýdie Brichtová, poradkyně místopředsedkyně Národnej rady Slovenskej republiky, promluvila o slovenském sociálním zákonu, jenž vstoupil v platnost 1. 1. 2009. Zmínila, že ani na Slovensku nemají dobře nastavené podmínky úhrad od pojišťoven, jelikož tyto nemají povinnost (pouze možnost) úkony proplácet. Největšími problémy je převyšování poptávky nad nabídkou, nedostatečné finanční krytí apod., což jsou výzvy budoucího vývoje.

O Slovensku promluvil i Andrej Mátel, mimořádný profesor z Vysoké školy zdravotnictví a sociální práce sv. Alžběty. Zdůraznil, že sociální práce patří ke klíčovým činnostem a vykonávat by ji měl jen ten, kdo ji vystudoval. Od roku 2015 jsou tak na Slovensku jasné kvalifikační předpoklady, byla zřízena profesní komora sociálních pracovníků, jež je aktivní a připomínkuje (členství v komoře je dobrovolné). Stejně jako v ČR i na Slovensku mají dilema ohledně byrokratické, kdy pro papírování nezbývá dost času na práci s „živým“ člověkem.

Na závěr prvního jednacího dne přednesla významná česká historička sociální práce Pavla Kodymová z FF UK téma historie sociálních služeb v ČR od první republiky do současnosti. Už za 1. republiky byl člověk vnímán z bio-psycho-sociálního hlediska a byly snahy o multidisciplinární práci a deinstitucionalizaci. Rozvinutá sociální práce byla s nástupem nacismu a posléze socialismu zastavena a degradována. K jejímu opětovnému rozvoji a znovuoobrození došlo až mnohem později (a v podstatě dochází dodnes).

Jako první přednášející druhého jednacího dne vystoupila Petra Zimmerlová ze Zdravotně-sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích s tématem

Daniele Raspini

Sociální služby v Rakousku. V Rakousku se přihlíží ke každému jednotlivému případu specificky. Mezi základní dávky patří např. podpora pro osamělou osobu, podpora pro nevidomé, opravárenské služby apod. Co se týče sociálních služeb pro seniory doma, jedná se o 24hodinovou péči v domácnosti. Prostřednictvím organizace může rodina seniora najmout pečovatelku, se kterou přímo uzavře smlouvu. Rakouská pečovatelka má oproti ČR více kompetencí, a to např. venčení psa, zalévání květin, balení kufřů, podávání léků apod. Příspěvek na péči je vyplácen ze státního rozpočtu, je na něj právní nárok, nepodléhá zdanění a nezkoumá se, jak s ním bylo naloženo. 80 % rakouských seniorů žije doma bez ohledu

na stupeň závislosti, péče je hrazena za hodinu, nikoliv dle úkonů.

Na Petru Zimmelovou navázal Markus Mattersberger, prezident rakouské asociace pobytových zařízení sociálních služeb Lebenswelt Heim. Dle Markuse mají být domovy malé a integrované do obce. Potřeba je pomáhat rodině při péči, aby senioři nebyli vytrháváni ze svého přirozeného prostředí. Nutné je odpovědně zacházet s náklady.

O domově pro seniory jako centru sociální sítě hovořil Markus Schwarz, provozní ředitel společnosti SeneCura z Rakouska. SeneCura je největším privátním zřizovatelem domovů v Rakousku, působí více než v 70 lokalitách a zaměstnává 2 500 lidí.

Několik poboček má i v ČR. Senior je pro ně středobodem sociální péče.

S tématem Sociální služby v Irsku vystoupil Ladislav Průša, ředitel Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí. V Irsku jsou sociální služby chápány širěji, přístup k nim musí mít všichni, důraz je položen na péči v domácnosti. Sociální pomoc je v Irsku historicky vázána na roli katolické církve. Co se týče dávek, ty jsou vypláceny pečovateli na plný úvazek (6 týdnů – 2 roky), jedná se např. o příspěvek na nepřetržitou péči, příspěvek na domácí péči, dávku při respitní péči apod. Irsko má zpracovanou projekci demografického vývoje, což v ČR ve střednědobých plánech chybí. Klíčové je v Irsku komplexní posouzení stavu klienta a důraz na multidisciplinární péči, sociální pracovník musí být vysokoškolsky vzdělaný.

V závěru druhého jednání dne došlo k podpisu Memoranda sociálních partnerů Odborového svazu zdravotnictví a sociální péče ČR (OSZSP ČR) a Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR ke kolektivní smlouvě vyššího stupně, a to Jiřím Horeckým a Dagmar Žitníkovou, předsedkyní OSZSP ČR.

Konference přinesla spoustu nových a zajímavých poznatků ze zahraničí. Něčím se můžeme inspirovat, něco je pro nás zatím nedosažitelné; důležité však je poznatky přizpůsobit, nikoliv kopírovat. Jak poznamenal Ladislav Průša, „zasadit myšlenku do českého prostředí“.

„Jde mi, a vždy mi půjde, o dlouhodobou spokojenost, spolupráci a důvěru,“ říká prezident APSS Jiří Horecký

■ **Redakční úprava:**
Mgr. Veronika Hotová
Foto: Archiv APSS ČR

DOSAŽENÍ POČTU 1 000 ČLENŮ BYLO JEDNÍM Z VAŠICH PRVNÍCH CÍLŮ PO ZVOLENÍ PREZIDENTEM APSS ČR V ROCE 2007. JSTE TEDY SPOKOJEN?

Určitě ano. Když jsem byl zvolen prezidentem, měla Asociace 311 členských organizací a sám pro sebe jsem si stanovil 1 000 členů jako metu pro rok 2015. Je to tedy trochu se zpožděním, ale spokojen rozhodně jsem. Je to důkaz toho, že členství

v Asociaci dává poskytovatelům sociálních služeb smysl, přináší jim informace, služby, produkty, vytváří sítě, ale i úspěšně hájí a reprezentuje jejich zájmy.

REGISTROVANÝCH POSKYTOVATELŮ JE ALE NĚCO PŘES 2 200, NENÍ TEDY TA TISÍCOVKA MÁLO?

Z tohoto pohledu by se to tak mohlo zdát, resp. by se mohlo zdát, že reprezentujeme „pouze“ necelou polovinu poskytovatelů. Pokud se ale podíváme podrobněji na naši členskou základnu, např. z pohledu počtu zaměstnanců nebo rozpočtů členských

organizací, pak reprezentujeme téměř tři čtvrtiny všech poskytovatelů, a tím pádem jsme mnohonásobně větší než jakékoliv jiné, dílčí asociace.

15 <<<<

JAKÉ JSOU TEDY DALŠÍ CÍLE V OBLASTI RŮSTU ASOCIACE?

Je jich více. Soustředíme se nejen na množství služeb, aktivit a projektů, ale i na jejich kvalitu.

Jsem rád, se náš Institut vzdělávání APSS ČR stal v letošním roce největším vzdělavatelem v ČR. Právě v oblasti vzdělávání máme velké plány. Před pár lety jsme začali se sérií unikátních seminářů a každý rok je rozšiřujeme o nový. Zájem o ně je větší, než jsme očekávali, a neklesá. Chystáme ale i celou řadu dalších novinek a strategií, které ještě nechci vyzrazovat. Dlouhodobě se soustředíme na mezinárodní spolupráci a projekty a i zde plánujeme nové aktivity. A také jsme zintenzivnili naši publikační činnost, ve které je Asociace také velmi úspěšná.

PROČ SI MYSLÍTE, ŽE JE O SLUŽBY, KONFERENCE, VZDĚLÁVÁNÍ A PRODUKTY ASOCIACE TAKOVÝ ZÁJEM?

Snažíme se nabízet to, co poskytovatelé sociálních služeb chtějí, potřebují a hlavně reálně mohou použít ke zkvalitňování a zefektivňování svých služeb. Víím, že to může znít jako fráze, ale kdykoliv vymyslím nový program, projekt, knihu apod., vždy si kladu klíčové otázky: Proč by to někdo měl chtít, co mu to přinese, jaká je rozumná cena, co dalšího by mohl potřebovat. Velmi důležité jsou pro nás dlouhodobé vztahy, nechceme naše služby a produkty prodávat za každou cenu, ani poskytovatelům sociálních služeb, ani sponzorům. Jde mi, a vždy mi půjde, o dlouhodobou spokojenost, spolupráci a důvěru.

A NEMŮŽE PAK ASOCIACE BUDIT DOJEM KOMERČNÍ SPOLEČNOSTI?

Ano, může, dokonce jsme tak v minulosti byli někdy označováni. Mně to nevádí a nestydím se za to, naopak. Každá profesionální a úspěšná Asociace nemůže stát pouze na jednom zdroji, tj. členských příspěvcích. My nejsme závislí na žádných projektech, máme širokou škálu aktivit a příjmů a projekty jsou pro nás okrajovou záležitostí.

Na druhou stranu nesmíme zapomínat na podstatu a hlavní důvod naší existence, a to není nabízení či prodávání čehokoliv, nýbrž hájení zájmů poskytovatelů sociálních služeb, našich členských organizací. To vždy byla hlavní aktivita a tak to i musí zůstat. Je to také podstatná část mé osobní pracovní náplně.

JSTE PREZIDENTEM ASOCIACE JIŽ DESÁTÝM ROKEM, TO JE TAKÉ TAKOVÉ HEZKÉ VÝROČÍ, Z ČEHO MÁTE ZA TO OBDOBÍ NEJVĚTŠÍ RADOST?

Když pomínu naše výsledky a úspěchy v té lobbistické nebo „zastupující“ oblas-

ti, tak je to celá řada věcí, která vznikla v posledních deseti letech a ze kterých mám velkou radost, např. již tradiční Týden sociálních služeb ČR, Výroční kongres poskytovatelů sociálních služeb, časopisy Sociální služby a Listy sociální práce, soutěž Šťastné stáří očima dětí, Národní cena APSS, Značka kvality v sociálních službách, zavedení systému E-Qalin v ČR, založení Institutu vzdělávání APSS ČR, založení dvou profesních svazů, vydání řady odborných publikací a mnoho dalších.

Kostka Krásná Lípa, p. o.,

se stala členem Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR s pořadovým číslem

1 000

„O kostku pestřejší život“

Kostka Krásná Lípa, p. o., pomáhá dětem i dospělým vést důstojný a pestrý život a podporuje je při řešení jejich životních situací. Poskytuje sociální služby, vzdělávání a zájmové aktivity. Nabízí odbornost, spolehlivost a vstřícný přístup.

Kostka provozuje v Krásné Lípě Komunitní centrum a NZDM „T-klub“.

**Komunitní
centrum**
KOSTKA KRÁSNÁ LÍPA

www.komunitnicentrum.com

TENTO ROK JSTE SE STAL TAKÉ PREZIDENTEM EVROPSKÉ ASOCIACE POSKYTOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB E.D.E., MUSÍTE BÝT TEDY ČASOVĚ VELMI VYTÍŽENÝ. JAKÝ JE VÁŠ „RECEPT“ NA TO VŠECHNO STIHNOUT A JAKOU ROLI V TOMTO HRAJE NAPŘ. TÝM LIDÍ, KTERÝ V ASOCIACI PRACUJE?

Jak již předjímáte v samotné otázce, tým mých nejbližších spolupracovníků je velmi důležitý, a to jak v Asociaci, tak v Unii zaměstnavatelských svazů ČR (J. Horecký je i prezidentem Unie zaměstnavatelských svazů, pozn. red.). Oba týmy jsou tvořeny výbornými pracovníky, na které je možné delegovat celou řadu aktivit a povinností a na které se mohu spolehnout. Důležité je ale také umět oddělovat podstatné věci od nepodstatných, ty podstatné umět včas identifikovat a s nepodstatnými neztrácet čas. Stejně důležitá je efektivita toho, co dělám. Neustále se učím dělat věci rychleji, využívám i čas mezi jednáními a přejezdy v autě k telefonátům a přípravám na další jednání, vystoupení, konference, k opakování cizích jazyků, poslouchání přednášek a odborných textů apod. Hodně času mi také šetří používání metody rychločtení nebo paměťových asociací.

AŽ VY SÁM BUDETE V SENIORSKÉM VĚKU A NASTALA BY SITUACE, KDY BUDETE SÁM POTŘEBOVAT SOCIÁLNÍ SLUŽBY, JAK BYSTE SI PŘÁL, ABY VYPADALY?

Přál bych si, aby odpovídaly mým aktuálním potřebám a byly „zákaznický orientované“. Aby mi pomohly, s čím si již neporadím, aby podporovaly, ale nenahrazovaly. A hlavně, aby závislost na sociální službě neovlivnila nijak zásadně to, na co jsem byl celý život zvyklý – kvalitu života, každodenní uspořádání dne, trávení volného času, sociální kontakt apod.

DO JAKÉ MÍRY MYSLÍTE, ŽE V BUDOUCNOSTI OVLIVNÍ SOCIÁLNÍ SLUŽBY IT TECHNOLOGIE?

Technologie budou hrát stále větší roli, ale nesmíme je na druhou stranu přeceňovat. Oblast služeb a zejména oblast péče (na rozdíl od průmyslových odvětví) bude vždy postavena primárně na člověku. Technologie budou přinášet lepší monitoring, telemedicína včasnější a rychlejší diagnostiku, větší komfort pro klienty, umožní více lidem zůstat doma, ve svém domácím prostředí. Na druhou stranu nenahradí asistenci, individualizovaný přístup nebo sociální kontakt, jako například obyčejný lidský rozhovor.

Děkujeme za rozhovor.

Odborná konferencia Asociácie poskytovateľov sociálnych služieb v SR

Zavádzanie štandardov kvality sociálnych služieb

Dňa 12. mája 2016 sa v Bratislave konala odborná konferencia zameraná na tému Zavádzania štandardov kvality sociálnych služieb do praxe. Nebola prvou venovanou tejto téme, teraz však bola zameraná vyslovene konkrétne, na pohľady jednotlivých poskytovateľov sociálnych služieb a na ich skúsenosti so zavádzaním štandardov do každodennej reality života zariadení. Konferenciu moderovala Mgr. Lýdia Brichtová, Ph.D. Otvorila ju Ing. Milada Dobrotková, MPH, predsedníčka APSSvSR.

■ **Text: Mgr. Juliana Hanzová,** riaditeľka SENIOR HOUSE n. o. Levice, koordinátor APSS SR za Nitriansky kraj
Foto: Archiv APSS SR

Konferencie sa zúčastnila i poslankyňa Národnej rady SR pani Lucia Nicholsonová. Predniesla svoje hľadisko na danú problematiku, i svoj názor na to, ako by zavádzanie štandardov a legislatíva s tým spojená mohla vyzeráť v budúcnosti. K téme konferencie tiež svojou prezentáciou prispela PhDr. Mária Košútová z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, zo sekcie kontroly, odboru dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb. Veľmi konkrétne upozornila na zistenia ministerstva pri výkone dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb, ktoré ministerstvo v poslednom období vykonalo. V jej príspevku šlo o sériu konkrétnych upozornení a námetov na zlepšenie, ktoré každému zúčastnenému poskytovateľovi sociálnej služby mohli byť veľmi prospešné.

Konferencia k téme štandardov bola, ako už i tie pred ňou, zahájená príspevkom doc. PhDr. Kvetoslavy Repkovej, CSc., z Inštitútu pre výskum práce a rodiny, ktorá zhrnula vo svojom príspevku podmienky

kvality sociálnych služieb v kocke. Uviedla a otvorila na konferencii problematiku štandardov kvality ako takú, predstavila opätovne Metodiku implementácie podmienok kvality do praxe poskytovateľov sociálnych služieb – teda metodiku, ktorá nás tvorbou štandardov neustále sprevádza. Objasnila prepojenie jednotlivých oblastí i štandardov s uvedomením si, že tvoria jeden jednoliaty celok, ktorého logické poprepájanie je zárukou kvalitne poskytovanej sociálnej služby. Autorka príspevku na záver skonštatovala, že „...určité zmeny nastanú, ak si zamestnanci štandardy vezmú za svoje a budú ich vnímať ako pomôcku, nie ako *strašiaka* alebo ako záťaž“.

V druhej časti konferencie nasledovali príspevky, ktoré už veľmi úzko špecifikovali jednotlivé, konkrétne kritériá a im prislúchajúce štandardy i s indikátormi. Odznali príspevky venované oblasti dodržiavania ľudských práv a slobôd, zamerané na sociálny status prijímateľa, na vzťahy prijímateľa, rodiny a komunity. Odznali príspevky v oblasti procedurálnych podmienok zamerané na určenie postupov pri uzatváraní zmluvy o poskytovaní sociálnej služby či na postupy a pravidlá individuálneho plánovania alebo na poskytovanie informácií o sociálnej službe ako takej.

Oblasť personálnych podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby bola zastúpená príspevkami jednotlivých poskytovateľov sociálnej služby zameraných na určenie postupov a pravidiel pri prijímaní zamestnancov do zariadení sociálnych služieb, ale tiež na ďalšie vzdelávanie týchto zamestnancov ako súčasť riadenia kvality napr. i terénnej opatrovateľskej služby.

V rámci tejto oblasti bol tiež bližšie predstavený systém supervízie u poskytovateľov sociálnej služby. Prezentujúci pekne vysvetlili význam supervízie a jej veľký prínos pre zamestnancov zariadení. Táto téma však otvorila širšiu diskusiu prítomných zástupcov poskytovateľov. Otvorila sa najmä téma dobrého a kvalitného vykonávania supervízie, jej ceny, ktorú za ňu treba zaplatiť a hodnoty, ktorú za túto cenu zamestnanci zariadenia očakávajú a dostávajú.

Konferencia sa dotkla i štvrtej oblasti štandardov kvality – prevádzkových podmienok – konkrétne informačných stratégií, pomocou ktorých sú informácie o zariadení a poskytovanej sociálnej službe dostupné nielen samotnému prijímateľovi sociálnej služby, ale tiež jeho rodine, komunite i širokej verejnosti.

Záver konferencie tvorili príspevky tých, ktorí so zavádzaním kvality štandardov do praxe poskytovateľov dokážu poskytovateľom v mnohom pomôcť. Je to napríklad IS Cygnus, ktorý prichádza s akýmsi sprievodcom tvorby štandardov, ktorý má byť nápomocný, nie však šablónový. Pretože tvorba štandardov, ich presné a svedomité vypracovanie, ale najmä ich svedomitá aplikácia do praxe, sa nedá vypracovať a dodržiavať inak, ako v každom jednom zariadení jedine veľmi individuálne a špecificky, tak, ako sme už uviedli v úvode. Všetky prezentácie nájdete na webe asociácie: <http://www.apssvsr.sk/index.php/70-pozvanka-konferencia-12-maja-2016>.

Štandardy treba skutočne „ušiť na mieru“ každému jednému zariadeniu. Je to dlhodobý a veľmi zodpovedný proces. Dúfame, že odborná konferencia Asociácie poskytovateľov sociálnych služieb na túto tému znova raz priniesla jednotlivým poskytovateľom sociálnych služieb veľa užitočného a bude ďalším krokom ku kvalitne poskytovaným sociálnym službám na Slovensku.

Ľudské práva v podmienkach kvality sociálnych služieb

Celá ľudsko-právna agenda na Slovensku od roku 1989 je a zrejme aj naďalej bude výrazne ovplyvnená európskym štandardom výkonu a ochrany ľudských práv. Tento štandard sa buduje a medzinárodne presadzuje od prijatia Všeobecnej deklarácie ľudských práv v rámci OSN (1948) a Európskeho dohovoru o ľudských právach a základných slobodách Radou Európy (1950). Slovensko je týmto štandardom viazané od svojho vstupu do Rady Európy. Ochrana ľudských práv sa výrazne premietla i do právnej úpravy, ktorá vymedzuje poskytovanie sociálnych služieb.

■ **Text: PhDr. Emília Hanuláková,**
riaditeľka Viacúčelového zariadenia
pre seniorov, Čadca

Sociálne služby v Slovenskej republike sa od roku 2009 poskytujú v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z., o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb., o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Upravuje právne vzťahy pri poskytovaní služieb, ich financovanie a taktiež dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb. Poskytovatelia služieb bez ohľadu nato, či sú verejní alebo neverejní, musia plniť povinnosť, ktorú upravuje § 9 ods. 6 až 9, a to podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby podľa prílohy č. 2 písm. A zákona.

Podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby sa hodnotia v štyroch základných oblastiach:

- dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd,
- procedurálne podmienky,
- personálne podmienky,
- prevádzkové podmienky.

Oblasť dodržiavania základných ľudských práv a slobôd je kľúčovou zásadou pri poskytovaní sociálnych služieb a je jedným z hlavných identifikátorov kvality poskytovanej služby. K pôvodným trom oblastiam bola zaradená až novelou zákona v roku 2014. Člení sa na tri kritéria, ktorými sú:

1. Základné ľudské práva a slobody
2. Sociálny status prijímateľa sociálnej služby
3. Vzťahy, rodina a komunita

➤ Kritérium I:

Základné ľudské práva a slobody

Štandard: Sociálne služby sú poskytované v súlade so základnými ľudskými prá-

vami a slobodami, prirodzenou ľudskou dôstojnosťou, s princípmi nediskriminácie z dôvodu pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva či iného zmýšľania národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, rodu alebo iného postavenia prijímateľa sociálnej služby a sú poskytované v prostredí, ktoré si prijímateľ sociálnej služby vybral.

Štandard vychádza z vymedzenia a povahy základných ľudských práv a slobôd, ktoré prináležia ľuďom a sú im vlastné od narodenia práve preto, že sú ľudskými bytosťami, bez ohľadu na akékoľvek ďalšie podmienky. Podstata a zmysel týchto práv nemôžu byť ohrozené akýmkoľvek ich obmedzením a to ani u osôb zbavených spôsobilosti na právne úkony, nakoľko základných ľudských práv a slobôd sa nemožno zriecť alebo ich niekomu odňať. Poskytovatelia služieb sú povinní vytvoriť také podmienky a prijať opatrenia, aby nedochádzalo k porušovaniu práv najmä v týchto oblastiach:

Osobná sloboda a sloboda pohybu

- voľba miesta pobytu,
- sloboda pohybu v zariadení i mimo neho – bezbariérovosť objektu, slobodný a voľný prístup okrem prevádzkových priestorov, umožnenie slobodného pobytu mimo zariadenie tiež klientom, ktorým zdravotný stav neumožňuje samostatný pohyb za pomoci asistencie,
- možnosť voľby a rozhodovania o svojom čase – v rámci individuálneho plánovania poznať zvyky a obyčaje klienta, prispôbovať im v rámci možností aktivity.

Právo na ochranu súkromia – nedotknuteľnosť obydlia

- kto a kedy vstupuje – pri vstupe do izby zaklopať, počkať na výzvu k vstupu, prípadne počkať a až potom vstúpiť,
- možnosť odoprieť vstup,

- zamykanie svojej izby, skrine na osobné vybavenie,
- samostatné bývanie, zariadenie priestorov – klient pripútaný na lôžko by mal mať možnosť privolať pomoc.

Nedotknuteľnosť osoby

- intimita pri osobnej hygiene – používanie zástien pre realizovaní úkonov na lôžku. Klienti majú možnosť zamknúť sa v kúpeľni, alebo na WC,
- pomoc s osobnou hygienou – upozorniť klienta, že úkony osobnej hygieny môžu byť vykonané iba osobou opačného pohlavia,
- rozhodovanie o vizáži.

Listové tajomstvo a ochrana osobných údajov

- osobný, písomný, telefonický kontakt s rodinou, priateľmi – zabezpečenie nerušeného kontaktu s blízkymi osobami, asistencia pri telefonickom alebo písomnom kontakte s blízkymi u osôb pripútaných na lôžko,
- zachovanie tajomstva pri telefonovaní a elektronickej komunikácii,
- účasť na spoločenskom živote – usporadúvanie akcií, na ktoré sú pozývané i osoby blízke klientovi a verejnosť, zabezpečovanie dopravy a sprievodu pri aktivitách mimo zariadenie,
- partnerský a sexuálny život – vytváranie podmienok pre partnerské spolunažívanie.

Právo na dôstojné zaobchádzanie

- vhodné oslovenie – vhodný spôsob oslovenia, vykkanie, oslovenie priezviskom, prípadne akademickým titulom, nehovoriť o klientoch spôsobom, ktorý ich stigmatizuje,
- nerešpektovanie intimity.

Právo na slobodné rozhodovanie, na primerané riziko

- používanie domácich spotrebičov – poskytovateľ má vypracované rizikové plány, kde sú zmapované možné riziká, ktoré by klientovi hrozili v bežnom živote,
- odmietanie liekov, diéty – klient má právo odmietiť prijímanie liekov alebo dodržiavanie diéty. Poskytovateľ musí mať spracovanú metodiku, ako v takýchto prípadoch pristupovať, k obmedzujúcim opatreniam môže byť prikrčené iba v prípade bezprostredného ohrozenia života a zdravia klienta.

Právo vlastní majetok

- i človek pozbavený či s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony má právo vlastníť majetok – nakladanie s majetkom je ovplyvnené mierou spôsobilosti,
- poskytovateľ nesmie odberať klientovi jeho osobné doklady, urobiť tak môže iba v prípade, že hrozí strata alebo poškodenie z dôvodu zdravotného postihnutia klienta.

Právo na prácu za odmenu

- pracovná terapia je podieľanie sa na práci bezodplatne,
- práca pre vlastnú potrebu – starostlivosť o vlastnú domácnosť, byt,
- práca v zariadení i mimo neho v režime pracovného práva.

Právo na slobodu myslenia, svedomia a vierovyznania

- klient nesmie byť znevýhodňovaný z dôvodu pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva či iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, rodu, alebo iného postavenia.

Kritérium 2:

Sociálny status prijímateľa sociálnej služby

Štandard: Poskytovateľ sociálnej služby rešpektuje a podporuje rozvoj schopností, zručností a vedomostí prijímateľa sociálnej služby, zachovanie jeho vlastnej identity, osobnej integrity, osobnej nezávislosti, individuálnej rozmanitosti a podporuje vytváranie pozitívneho obrazu o prijímateľovi sociálnej služby.

Klient je i napriek nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, zníženej sebestačnosti jedinečnou individualitou a určitými schopnosťami, vedomosťami a zručnosťami, ktoré by sa počas poskytovania sociálnej služby mali uňho rozvíjať a nie znižovať.

Poskytovateľ aktívne podporuje klienta vo vyjadrovaní vlastnej vôle

- nepopieranie individuality a integrity.

Vypracovanie individuálneho plánu klienta

- zisťovanie predstáv a očakávaní,
- formulovanie osobných cieľov.

Posilňovanie pozitívneho prístupu verejnosti ku klientom

- vytváranie podmienok pre účasť klientov na živote komunity,
- sprístupnenie sociálnej služby verejnosti,
- prezentácia poskytovateľa.

Kritérium 3:

Vzťahy, rodina a komunita

Štandard: Poskytovateľ sociálnej služby podporuje prijímateľa v plnom a účinnom začlenení sa do spoločnosti, rešpektujúci jeho prirodzené vzťahy v rámci rodiny a komunity, v súlade s právom na rovnosť príležitostí.

Spolupráca s rodinou, priateľmi, blízkymi osobami – vytváranie podmienok

- poskytovateľ nemá obmedzenú návštevную dobu v zariadení,
- poskytovateľ vytvára podmienky pre ubytovanie návštevy.

Spolupráca s miestnou komunitou

- zapojenie klientov do verejného života – organizovanie a účasť na rôznych akciách.

Zväz poskytovateľov sociálnych služieb v SR

PR HÁJ U DUCHCOVA

Domovy sociálních služeb Háj u Duchcova a koncept Bazální stimulace

V našem zařízení je prioritou kvalitní práce s klienty, a to zejména s klienty s těžkou a hlubokou mentální retardací a také pro klienty s kombinovanými vadami, kteří jsou vzhledem ke svému postižení zcela odkázáni na pomoc a péči druhé osoby.

Jednou z možností jak jim zpestřit a zkvalitnit život je pracovat s nimi na principech Bazální stimulace. Prvním krokem bylo proškolení pracovníků v těchto technikách u Institutu Bazální stimulace v roce 2012. V současné době máme 25 proškolených pracovníků v Základním kurzu Bazální stimulace, 14 proškolených pracovníků v Nástavbovém kurzu Bazální stimulace a 14 proškolených pracovníků v Prohlubujícím kurzu Bazální stimulace. Na základě proběhlých školení jsme již 3 roky certifikovaným pracovištěm Bazální stimulace, což nyní budeme obhajovat.

Nejvíce pracujeme s Bazální stimulací při polohování klientů buď na lůžku, nebo

Domovy sociálních služeb
Háj a Nová Ves, příspěvková organizace,
Kubátova 269, Háj u Duchcova,

www.dsshaj.cz

na vaku. Při polohování klientů se využívají pomůcky jako polohovací motýl, had, polohovací polštáře, paměťová pěna. Nejčastější jsou polohy hnízdo nebo mumie. Při Bazální stimulaci je velmi důležitý dotek na těle klientů, ten by měl být pevný, zřetelný, ale zároveň přiměřený. Vhodná místa pro stimulaci jsou ramena, paže, nebo ruce. Nevyhovující jsou doteky krátkodobé, nekvalitní, rušivé a uspěchané. Samozřejmě se provádí i masáže těla, zklidňující nebo povzbuzující, dle nálady a postižení klientů. Bazální stimulace je velkým přínosem pro naše klienty, neboť jim pomáháme rozvíjet smysly, kterými jsou schopni vnímat a tím jim obohacujeme jejich prožitky, vnímání libých pocitů a nahrazujeme jim nefunkční smysly. Bazální stimulaci zařazujeme i v multifunkční místnosti Snoezelen, kde se vnímání klientů ještě umocňuje. Plánujeme proškolení dalších zaměstnanců, abychom mohli v Bazální stimulaci pokračovat a ještě více tento koncept rozšířit.

GFI: Inkontinenci je potřeba uznat jako soubor onemocnění

Inkontinence se v současnosti týká 4–8 % světové populace, což představuje zhruba 400 milionů lidí. Jen v Evropě žije přibližně 50 milionů lidí trpících tímto onemocněním a 15 milionů lidí, kteří se o své inkontinentní příbuzné nad 70 let starají.

■ **Text: Mgr. Monika Hradecká,**
SCA, Public & Regulatory Affairs Manager
CZ&SK
Foto: Archiv SCA

Od roku 2006 se každý druhý rok, vždy v jiném evropském městě, koná mezinárodní konference Global Forum on Incontinence (GFI) zaměřená na vzdělávání a diskuzi v oblasti péče o kontinenci, na které se setkávají odborníci z celého světa. GFI demonstruje dopad inkontinence na jednotlivce, jejich ošetřovatele a na společnost jako celek. Tento rok byla konference zaměřena na zlepšení a podporu dennodenního managementu péče o kontinenci v domácnosti a ve společnosti, aby mohli lidé s inkontinencí i jejich pečovatelé vést aktivní, nezávislý a důstojný život. Letošní, už šestý, ročník konference GFI, který se konal v Berlíně, spojil více než 350 pacientů, ošetřovatelů, pečovatelů, expertů, kompetentních představitelů různých zemí, zástupců zdravotních pojišťoven, odborníků z oblasti zdravotní a sociální péče a reprezentantů mimovládních organizací z celého světa.

O důležitosti tohoto setkání hovoří také prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky Jiří Horecký:

„Vnímám jako důležité podělit se a šířit dále nové trendy, přístupy a poznatky v oblasti inkontinence, stejně tak jako umožnit sdílení příkladů dobré praxe a otevírat či rozšiřovat nová témata, jakými jsou ekonomika inkontinence, léčba, prevence, etické aspekty v souvislosti s inkontinencí apod.“

Inkontinence postihuje miliony Evropanů a kvůli stárnutí populace se tento zdravotní problém bude postupně týkat dalších milionů lidí. Horecký v souvislosti s rychlostí šíření závěrů, které vzešly z usnesení v rámci GFI, upozorňuje, že „jsou evropské státy, kde se nové poznatky zveřejněné a diskutované na GFI rozšiřují rychle a všeobecně je u nich povědomí o nových přístupech a inovacích větší než v jiných zemích Evropské unie“. Pakliže jsou členské státy zodpovědné za financování a poskytování zdravotnických služeb, Evropská unie může hrát důležitou úlohu zejména při zlepšování péče o inkontinentní pacienty zavedením klíčových principů v oblasti zdravotnických systémů v celé Evropě:

1. Inkontinence by měla být uznána jako soubor onemocnění a měly by být zavedené a dodržované klinické a ošetřovatelské směrnice. Povědomí o narůstajícím problému inkontinence by

se mělo zvyšovat a rozvíjet směrnicemi pro distribuci adekvátních informací o dostupných pomůckách či službách. Potřeba je také šířit dobré příklady péče o pacienty s inkontinencí. Vzdělávací balíčky týkající se péče o inkontinenci by měly být k dispozici nejen pro pacienty a pečovatele, ale i pro zdravotní a sociální odborníky, kteří často přicházejí do styku s pacienty či uživateli v zařízeních sociálních služeb a jejich rodinnými příslušníky.

2. Pacientům/uživatelům by měly být poskytnuty pomůcky a služby, které jsou z lékařského a sociálního hlediska přiměřené či nezbytné a byly identifikovány na základě individuálního posouzení. Běžný by měl být personalizovaný výběr pomůcek (pokud je k dispozici), který musí vycházet z mezinárodně uznávaných standardů (ISO 15621, ISO 16021). Mimořádně podstatné je, aby se potřeby pacienta/uživatele posuzovaly komplexně, ale přitom primárně s ohledem na jeho individuální potřeby, včetně nároků na péči. Též by se měly brát v úvahu praktické a emocionální aspekty takovéto péče. Na národní úrovni by měla být vypracována opatření na zabezpečení dostupnosti kvalitních pomůcek za přijatelnou cenu.

3. Pacienti a pečovatelé by měli mít přístup k informacím o pomůckách a službách a měli by mít možnost si svobodně zvolit pomůcky nebo péči, kterou potřebují. Pacienti, kteří žijí s inkontinencí a používají zdravotnické pomůcky, jsou heterogenní skupinou, protože příčina jejich inkontinence a jejich individuální potřeby se značně liší. Protože neexistuje žádné paušální a všem vyhovující řešení, pacienti i pečovatelé musí mít přístup ke všem dostupným informacím a pomůckám. Všechny přímé komunikační kanály by měly být otevřené pro sdílení informací s pacienty a pečovateli s cílem zabezpečit svobodu volby. Informovanost pacientů zvýší úroveň jejich znalostí, vhodné použití výrobku a věrnost pacienta, což by mělo vést k efektivnějšímu využití veřejných zdrojů.

4. Péče o kontinenci by neměla být komoditním byznysem. Je to náročná činnost vyžadující důkladné plánování, která však významně přispívá ke zvýšení kvality poskytované péče a dů-

stojnosti pacientů/uživatelů a ve svém výsledku dokáže jak ošetřovatelům, tak pečovatelným ušetřit čas i práci.

- Kompetentní pracovníci by měli být více informováni o možnostech zmírnění zátěže mnohých lidí starajících se o pacienty s onemocněními kombinovanými s inkontinencí. Měli by hledat více řešení na regionální i místní úrovni, kterými by neprofesionálním pečovatelným jejich práci ulehčili, a vytvořit pro ně rodinné sítě a další podpůrné systémy.
- Nemocnice a jiné instituce poskytující péči by měly plánovat školení a služby určené pro pečovatele o seniory, kteří byli propuštěni z nemocničních oddělení, s cílem posoudit typ a četnost úniků. Takováto školení by též pomohla pečovatelným vybírat a používat správné pomůcky a vyhnout se proleženinám a dermatitidám. Na přípravě školení by se měli podílet uživatelé pomůcek spolu se svými pečovateli.

Inkontinence je jedním z nejrozšířenějších a zároveň nejméně důstojných stavů, který má vliv nejen na pacienty a uživatele, ale i na jejich ošetřovatele/pečovatele. Toto téma bývá často zastíněné jinými chronickými chorobami, jako je mrtvice, Alzheimerova choroba nebo cukrovka, o kterých se hovoří více, a to i přes skutečnost, že inkontinence může mít mimořádně negativní vliv na kvalitu lidského života a zdraví vytvářením izolace, ztráty důstojnosti a nezávislosti. I kvůli tomu, že inkontinence je jedním z nejméně probíraných a nejméně pochopených stavů, patří mezi nejvíce zanedbané oblasti ve zdravotnické a sociální péči. Pro bližší představu:

Podle statistiky ze Švédska, referenční krajiny OECD, 97 255 lidí nad 65 let žije s Alzheimerovou chorobou, s cukrovkou 256 642 a pacientů po cévní mozkové příhodě je 98 055. U inkontinence je toto číslo nejvyšší – ve stejné věkové kategorii je to až 340 947 lidí. Ze statistiky v této věkové skupině dále vyplývá, že inkontinenci trpí až 20,2% žen s Alzheimerovou chorobou, 26% žen s cukrovkou a 18,6% žen po cévní mozkové příhodě.

Slabá péče o kontinenci může mít vážné klinické, sociální a ekonomické důsledky nejen pro pacienty, ale také pro jejich pečovatele. Pokud domácí péče není poskytnutá správným způsobem, může to vést k dřívějšímu přijetí domácí pečovatelné, čímž se zvýší celkové náklady na zdravotní a sociální péči. Podle průzkumu až 75% rodinných pečujících řadí mezi nejčastější problémy dvojnásobné zvýšení pečovatelské zátěže, finanční náklady, snížení intimitity, poruchy spánku či sociální izolaci. V oblasti institucionalizované péče o pacienty s inkontinencí uvádí Horecký základní body, na které by bylo vhodné se zaměřit: „Jako klíčovou vidím prevenci, aktivní přístup v oblasti péče, a tím i možnou racionalizaci používání inkontinenčních pomůcek. Důležitým tématem je též inkontinence a kvalita života v bytových zařízeních sociálních služeb.“ Dlouhodobá zdravotnická péče (nemocenské služby, praktičtí lékaři) přechází k neformální péči (rodina, přátelé) a dále k sociální péči (pečovatelské služby). Statistika z roku 2010 uvádí, že podíl veřejných výdajů na zdravotnictví a dlouhodobou péči je na Slovensku a v České republice poměrně nižší než ve vybraných zemích. Pro porovnání: Slovensko 5,1%, Česká re-

publika 7,3%, Holandsko 13,5%, Dánsko 14,3%, Francie 12,7% apod.

V kontextu současného stárnutí obyvatelstva a potřeby dlouhodobé péče je nutné se zaměřit na choroby, jež mají dopad na osobní schopnost fungovat a brání lidem žít aktivní, nezávislý a důstojný život doma i ve společnosti – a to prostřednictvím řízeného self-managementu, lepšího poskytování péče a nových možností financování, které pomohou pacientovi či ošetřovateli/pečovateli lépe zvládat inkontinenci den za dnem a uspokojí potřeby a preference jednotlivých pacientů popřípadě uživatelů v zařízeních sociálních služeb.

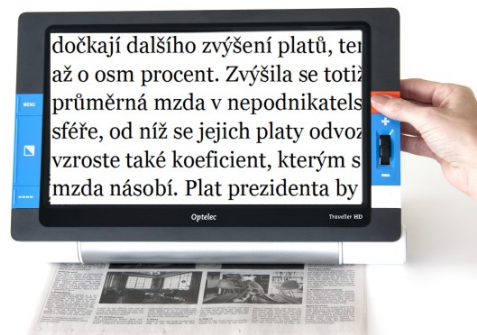
Dvěma hlavními důvody pro přijetí pacientů do zařízení sociálních služeb jsou inkontinence a demence. Ty jsou přitom často úzce spojené. Při demenci bývají pacienti mnohdy zmatení, mají problém se zorientovat, navštěvovat toaletu apod. Při tomto onemocnění je potřeba vycházet z předpokladu, že i tito lidé mají rovnocenná práva na testy, doporučení a přístup ke specializované zdravotní i sociální péči, na pomoc odborníků, ale i neformálních pečovatelných.

Inkontinence je komplexní problém spojený se značnými důsledky pro zdraví, jako jsou např. deprese, urinální infekce, dermatitidy atd., i s osobními problémy – nízké sebevědomí, poruchy spánku, nepřítomnost v zaměstnání, a tím i nižší ekonomická produktivita. Navíc souvisí také se sníženou fyzickou aktivitou. Vyžaduje si tak komplexní řešení, které spočívá především v managementu kontinence. Ten doporučují a podporují jako ideální a z dlouhodobého hlediska udržitelný přístup všichni světoví odborníci, kteří se zúčastnili GFI. ■■■

INZERCE

Pomůcky pro sociální aktivizaci

- Zvětšování tištěných knih a časopisů
- Čtení knih hlasem
- Zvětšování obrazovky počítače
- Komunikace pohledem
- Ovládání počítače očima a dalšími způsoby

Kamerová lupa Traveller HD

Možnost zapůjčení a pronájmu pomůcek pro školy a pečovatelské instituce.

SPEKTRA

Spektra v.d.n.
www.spektra.eu
+420 241 763 416

SOPAZYL

3. díl

Sociálně Patologické jevy v AZYLOVÉM domě

V první části tohoto seriálu jsem uvedl, že standardy řadím k primární prevenci, a v dalších odstavcích vysvětlím proč. Samotné standardy vycházejí ze zákona č. 108/2006 Sb, o sociálních službách, a vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. V příloze č. 2 vyhl. č. 505/2006 jsou definovány obsahy všech 15 standardů kvality sociálních služeb.

■ **Text: Bc. Jiří Juřena,**
vedoucí azylové ubytovny pro muže,
sociální pracovník

▶ Standardy

Všichni se ve svém životě řídíme zákony a vyhláškami, získanými návyky. Sociální služby využívají navíc standardy kvality, které jsou zárukou kvality poskytovaných sociálních služeb. Zaručují, že služba je správně vedena a je schopna plnit své poslání a cíle, pro které ji uživatelé využívají. Standardy jsou ochranou především uživatelů, ale na druhé straně jsou i silnou oporou pro zaměstnance a tvoří základní nástroje pro řádné fungování služby azylového domu.

▶ Standard č. 1

Cíle a způsoby poskytování sociální služby

Ve standardu č. 1 nedefinujeme „jen“ veřejný závazek, ale pokládáme základní kámen pro tvorbu dalších dokumentů a stanovení procesů, kterými se služba bude řídit. Poskytuje první informace o právech a povinnostech pracovníků a uživatelů zařízení. Zaručuje systémové vytváření podmínek k naplňování vlastní vůle uživatelů při řešení jejich nepříznivé sociální situace.

▶ Standard č. 2

Ochrana práv osob

Lidská práva mají zaručeni všichni občané. Standard definuje práva, u kterých by v souvislosti s poskytováním sociální služby mohlo dojít k jejich porušení. Popisuje situaci/oblast, kde k porušení práva může dojít, a možnosti, jak k němu může dojít. Obsahuje popis, jak postupovat, aby k porušení práva nedocházelo.

Podstatou těchto pravidel je rozpoznat konkrétní rizikové situace, ve kterých může dojít k porušení práv uživatelů, a poskytnout jasný návod, jak postupovat, když taková situace nastane. Hlavním smyslem dokumentu je být oporou pro zaměstnance

služby, aby se mohli v konkrétních problémových situacích dobře rozhodovat či se těmto situacím vyhnout.

▶ Standard č. 3

Jednání se zájemcem o službu

Jde o první krok, který vede k budoucí spolupráci mezi zájemcem o službu a poskytovatelem služby. Zájemce a zástupce poskytovatele, obvykle sociální pracovník, o sobě získávají základní informace. Jednání je významné z toho důvodu, aby zájemce, pokud možno sám, rozpoznal, zda je právě služba azylového domu pro něj potřebná, a aby formuloval, ve kterých oblastech mu může pomoci. Z jednání se zájemcem vychází následné sociální šetření i individuální plánování poskytnuté služby. Zájemce a pracovník zařízení budují základy vzájemné důvěry. Je důležité, aby byl zájemce informován o reálných možnostech pomoci ze strany zařízení a podmínkách poskytování služby ještě před podáním žádosti o využití služby.

▶ Standard č. 4

Smlouva o poskytování sociální služby

Smlouva je dokument, který zakládá a upravuje veškeré vztahy poskytovatelem a uživatelem služby. Je uzavírána dle § 91 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění. Všechny povinnosti z ní vyplývající jsou pro obě zúčastněné strany právně vymahatelné. Postavení účastníků smlouvy (poskytovatele i uživatele) je rovné. Smlouva nám poskytuje možnost individuálně dohodnout rozsah a průběh poskytování sociální služby s ohledem na možnosti služby a je závislá na možnostech, schopnostech a přáních uživatele. Současně jsou stanovena pravidla a podmínky, za kterých bude konkrétní osobě služba poskytována. Pro obě smluvní strany je jedním z důležitých ujednání možnost smlouvu vypovědět. V souladu se zákonem jsou definovány možnosti ukon-

čení smlouvy ze strany uživatele i poskytovatele. Můžeme tak předejít situacím, kdy se podstatně změnila sociální situace uživatele, dochází k porušování individuálního plánování, narušování soužití ostatních uživatelů nebo porušování jejich práv ze strany jiného uživatele apod. Uživatel má právo vypovědět smlouvu i bez udání důvodu, což mu zaručuje jistotu, že v případě, kdy nebude se službou spokojen, nemůže být k odebrání služby nijak nucen.

▶ Standard č. 5

Individuální plánování

Individuální plánování je nepřetržitý proces, který má zajistit, aby služba azylového domu odpovídala potřebám uživatele. Je to proces strukturovaný a musí zaručit uživateli právo vyjádřit svá přání, potřeby a osobní cíle. Výsledkem plánování je seznam dohodnutých osobních cílů a kroků k jejich dosažení, které budou službou ve vzájemné spolupráci všech zaměstnanců a uživatele naplňovány.

Základním prvkem kvality sociální služby je služba „na míru“ a systematická práce s uživatelem, která spočívá v individuálním plánování. Plnění individuálního plánování je jednou z podmínek poskytování služby azylového domu a vždy má vést ke zlepšení sociální situace uživatele. Není možné, aby individuální plán vedl k setrvání nebo prohlubování nepříznivé sociální situace.

▶ Standard č. 6

Dokumentace o poskytování sociální služby

Veškerá dokumentace je vedena podle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů. Bez některých osobních údajů a dat by nebylo možné službu ani poskytnout. Zároveň nám vedení dokumentace umožňuje sledovat průběh poskytování služby konkrétnímu uživateli, monitorovat jeho vývoj či stagnaci a pomáhá v řešení jeho sociální situace.

Správně vedená a úplná dokumentace poskytuje ucelené informace o průběhu poskytování služby, vývoji, posunu nebo stagnaci osoby. Může napomoci předcházet nejrozličnějším situacím, které by mohly narušit řádné fungování služby, a na druhé straně její vyhodnocování pomáhá ke zlepšování celkové situace.

» Standard č. 7 Stížnosti na kvalitu nebo způsob poskytování sociální služby

Stížnosti, připomínky a podněty jsou důležitým poselstvím o spokojenosti s poskytovanou službou a o tom, zda odpovídá potřebám uživatele. Jsou pro pracovníky důležitým zdrojem informací o možnostech, jak službu zlepšit. Současně jde o nástroj kontroly nad službou, kterou poskytujeme. Stížnost je obranou proti neoprávněnému zásahu do práv uživatelů. Každý uživatel má možnost kdykoliv vznést připomínku nebo stížnost na kvalitu a způsob poskytování sociální služby.

Vyhodnocováním stížností lze předejít mnoha krizovým, nepříjemným situacím, které mohou narušovat řádné fungování služby; podněty a připomínky mohou naopak napomáhat k jejímu zlepšování.

» Standard č. 8 Návaznost poskytované sociální služby na další dostupné zdroje

Jednou ze základních zásad zákona o sociálních službách je podpora uživatelů sociálních služeb v jejich sociálním začleňování do běžného života společnosti. Znamená to, že uživatelé mají možnost zapojit se do života společnosti stejným způsobem, který je ve společnosti považován za běžný. Být součástí přirozených sociálních sítí, udržovat kontakt s rodinou, přáteli, moci ovlivňovat svůj život je jedním z hlavních cílů sociálních služeb. Účelem kvalitní sociální služby je vytvářet příležitosti, aby uživatelé mohli využít běžně dostupné veřejné služby.

» Standard č. 9 Personální a organizační zajištění sociální služby

Hlavním cílem všech sociálních služeb je zajištění kvalifikovaného personálu, který je schopen pracovat s danou cílovou skupinou a odpovídá i požadavkům daného zařízení. Služba azylového domu je v mnoha ohledech specifická. Personál zařízení musí být schopen samostatně zvládat mnohé náročné situace.

» Standard č. 10 Profesní rozvoj zaměstnanců

Práce v sociální službě je obecně velice náročná a není v silách jednotlivce připravit se na náročné situace, které při jejím poskytování mohou nastat. Jedná se o pomáhající profesi a v ní hrozí ztráta motivace a vyhoření.

Standard nastavuje podporu jednotlivým zaměstnancům tak, aby se předešlo nekvalitnímu poskytování sociální služby nebo vyhoření pracovníka. Pracovníci jsou

pravidelně hodnoceni, motivováni a oceňováni. Je jim poskytován dostatečný prostor k profesnímu vzdělávání a podpora externích odborníků (např. formou supervize).

Kvalitně připravení pracovníci jsou schopni zvládat náročné situace, které výkon jejich zaměstnání přináší, což se odráží i na kvalitě poskytované služby a „spokojenosti“ jejich uživatelů.

» Standard č. 11 Místní a časová dostupnost poskytované sociální služby

Každá dobrá sociální služba musí vycházet z potřeb jejich uživatelů, aby ji mohli co nejlépe využít. Správný výběr místa a doby poskytování je důležitý pro cílovou skupinu, která ji využívá. Současně tak lze mnohem lépe působit na změnu nepříznivé situace jejich uživatelů a spolupracovat i s dalšími organizacemi, spolky a úřady.

Základním prvkem kvality sociální služby je služba „na míru“ a systematická práce s uživatelem, která spočívá v individuálním plánování.

» Standard č. 12 Informovanost o poskytované sociální službě

Na místní a časovou dostupnost bezprostředně navazuje poskytování informací o konkrétní sociální službě. Nejen potenciální uživatelé by měli být informováni o možnostech, které azylový dům poskytuje. S činností této služby se může seznámit i veřejnost a změnit svůj pohled na „bezdomovce“.

» Standard č. 13 Prostředí a podmínky

Azylový dům je zařízení určené pro osoby, které se dostaly do tíživé sociální situace spojené se ztrátou bydlení. Tito lidé byli zvyklí na sociální prostředí, ve kterém vyrůstali nebo měli své rodiny, někteří jsou již dlouhou dobu na ulici.

Poskytování sociální služby má vést k jejich začlenění do společnosti, vést je k obnově nebo získání základních sociálních návyků a snížit nebo zcela eliminovat jejich závislost na sociálních službách. K tomu zcela jistě působí i prostředí a podmínky, ve kterých je služba poskytována. Proto se našim cílem stalo, aby bylo zařízení, rozdělení pokojů a jejich vybavení co nejvíce

přiblíženo „normálnímu“ životu, aby byla dohodnuta práva i povinnosti, jako to většina z nás zná z běžného života.

» Standard č. 14 Nouzové a havarijní situace

Poskytování všech služeb, a sociální služby z toho nevyjímaje, s sebou nese riziko vzniku nouzových nebo havarijních situací. K jejich zabránění nebo snížení rizika jejich vzniku mohou přispět zaměstnanci i uživatelé.

Pravidelným vyhodnocováním možných rizik se dá mnoha těmto situacím předejít. Nejedná se pouze o technické závady. Může dojít ke krádeži mezi uživateli, fyzickému nebo verbálnímu napadání, šikaně, násilí vůči pracovníkům, zdravotním problémům a mnoha dalším situacím. Ani sebelépe zpracovaný standard nemůže všechny tyto situace předvídat. Proto je zapotřebí pravidelně vyhodnocovat rizika, která poskytování této služby přináší, a činit opatření, jež je možné v rámci sociálních služeb aplikovat. Dobrým příkladem je školení šetrné sebeobrany a zvládání náročných situací.

» Standard č. 15 Zvyšování kvality sociální služby

Zvyšování kvality poskytované služby by neustálý proces, ve kterém jsou zapojeni všichni zaměstnanci, uživatelé a ostatní spolupracující osoby. K zajištění kvality slouží kromě zákonných předpisů právě standardy kvality sociálních služeb. Nesmíme se však spokojit s tím, že jsou zpracovány, ale musíme je neustále zdokonalovat, uvědomovat si, že nikdy nejsou zcela dostačující. Dochází totiž ke změnám ve společnosti, změnám zákonných norem, změnám u poskytovatele, vznikají podněty ze samotného poskytování služby apod. Standardy jsou pro nás pracovním nástrojem.

» Závěr

Běžně si při práci ani nevšimneme, jak jsou standardy spolu provázány, jaké nám poskytují možnosti pro zlepšování poskytování sociální služby, řešení situace uživatelů služby, rozvoj týmu spolupracovníků a pro práci s uživateli. Nezapomínejme, že jsme jejich spoluvůrci.

Použitá literatura:

- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.
- Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.
- www.mpsv.cz
- Standardy služby azylový dům Sociálních služeb města Žďár nad Sázavou.

Vzdělávání v sociálních službách aneb Jak vybrat kvalitní kurz

Zaměstnanci Fondu dalšího vzdělávání uskutečnili v rámci projektu „Podpora kvality v celoživotním a kvalifikačním vzdělávání zaměstnanců v sociálních službách“ v letech 2014–2015 celkem 101 dobrovolných auditů v institucích, které realizují vzdělávací programy akreditované MPSV. Cílem bylo zmapovat kvalitu akreditovaného vzdělávání přímo v terénu. Na základě získaných poznatků se jim podařilo identifikovat několik klíčových ukazatelů, kterých je dobré se při výběru kvalitního vzdělávání držet.

■ **Text: PhDr. Hana Thielová,
Mgr. Iva Kabeláčová,
Mgr. Petra Verdis, Bc. Jakub Pavlíček,
Fond dalšího vzdělávání**

Předeevším je třeba rozlišovat mezi kurzy otevřenými, které se konají v prostorách vzdělávací instituce a kam se mohou hlásit zájemci z různých organizací, a takzvanými kurzy na klíč, které si objednává poskytovatel sociálních služeb (konají se zpravidla v jeho vlastních prostorách a účastní se jich jeho zaměstnanci). Vhodné je kombinovat obě tyto formy vzdělávání. Přínosem kurzů na klíč je posilování týmové spolupráce v rámci služby, která by měla tvořit organicky vzájemně provázaný celek; otevřené kurzy zase umožňují pracovníkům rozvíjet se dle jejich individuálních potřeb a také sdílet zkušenosti s kolegy z jiných organizací a typů služeb.

Pokud si zájemce vybírá z nabídky otevřených kurzů, měl by mít jasnou představu, čeho chce prostřednictvím dalšího vzdělávání docílit a jaká jsou jeho očekávání. K formulaci této představy slouží individuální vzdělávací plán, který sestavuje s podporou vedoucího pracovníka. Ve chvíli, kdy přesně ví, co hledá, může se pustit do výběru vhodného vzdělávání. Nejpřirozenějším způsobem, jak si vybrat dobrý kurz, může být pozitivní reference z důvěryhodného zdroje, například od kolegy, který kurz sám absolvoval. Pokud reference nejsou k dispozici, musí se zájemce spolehnout na svůj vlastní úsudek, případně konzultaci s vedoucím pracovníkem. Je vhodné pečlivě prostudovat informace o kurzu a zvážit, zda se jeho profil potkává s potřebami a očekáváními zájemce. Stojí také za to prohlédnout si webové stránky vzdělávací instituce a zjistit, jaký je její celkový vztah k sociální oblasti. Dobrým znamením může být, že vzdělavatel je zároveň poskytovatelem sociálních služeb.

V takovém případě lze předpokládat, že jeho kurzy budou zaměřeny prakticky a lektori budou vycházet ze svých vlastních zkušeností s poskytováním sociálních služeb. Nelze to však pojímat jako jediné a stoprocentní kritérium zaručující kvalitu. Existují vysoce kvalitní vzdělávací instituce, které samy sociální služby neposkytují, a naopak ne všichni poskytovatelé sociálních služeb musí být nutně dobrými vzdělavateli.

POMÁHÁME
VÁM NAJÍT
MÍSTO
V MĚNÍCÍM
SE SVĚTĚ

fond
dalšího
vzdělávání **FDV**

Klíčovým kritériem pro výběr kurzu by měla být osoba lektora. I zde platí, že spíše než životopisné údaje může být směrodatnější důvěryhodná reference. Pokud ji však zájemce nemá, měl by si o lektorovi udělat zevrubný obrázek, vyhledat o něm dostupné informace a zjistit, zda se jedná o člověka, který má vedle lektorských dovedností také odpovídající vzdělání a praktické zkušenosti vztahující se k lektorovanému tématu. Záleží samozřejmě na obsahovém zaměření kurzu. Pokud se jedná o informativní výklad legislativy, není nezbytně nutné, aby měl lektor přímou zkušenost s poskytováním sociální služby. Stejně tak základy první pomoci může skvěle lektorovat

vat zkušená zdravotní sestra, ačkoli nemá vysokoškolské vzdělání apod.

Pokud informace o lektorovi nejsou dostupné nebo jsou příliš kusé, může to být známkou méně kvalitního lektora, ale také nemusí. Trh vzdělávání je konkurenční jako každý jiný a někteří vzdělavatelé informace o svých lektorech nezveřejňují, jelikož mohou mít negativní zkušenost s tím, že se jim jiná vzdělávací instituce pokoušela jejich kvalitní lektory „přetáhnout“. V případě pochybností, zda je inzerovaný kurz pro zájemce „to pravé ořechové“, stojí za to kontaktovat přímo vzdělavatele a doptat se na konkrétní podrobnosti.

Výběr kurzu není jednoduchá záležitost, proto je potřeba zvážit různá hlediska. Vedle kvality jednotlivých lektorů je také dobré přihlížet k tomu, jak vzdělavatel pracuje se svým lektorským portfoliem, ačkoli může být těžké tuto informaci z veřejně dostupných zdrojů vyčíst. Na kvalitu kurzů dané vzdělávací instituce však může mít nemalý vliv, zda se jedná o spolupracující tým lektorů, který sdílí společné hodnoty a jednotlivé kurzy se vzájemně doplňují, nebo jde spíše o lektory jednotlivce, kteří pod hlavičkou jedné vzdělávací instituce realizují různé kurzy, aniž o sobě vzájemně mají přehled. I tak se může jednat o kvalitní vzdělávací instituci, jen je potřeba počítat s tím, že kvalita jednotlivých kurzů může více kolísat než v případě, kdy jsou kurzy vedeny vzájemně spolupracujícím týmem lektorů.

Význam kvality lektorů je samozřejmě klíčový i v případě kurzů realizovaných na klíč. Odpovědnost za výběr tohoto typu vzdělávání leží zpravidla na vedoucím služby. Opět platí, že základním předpokladem je dobrý přehled ve vzdělávacích potřebách pracovníků, jinak hrozí, že účastníci kurzů absolvují bez vnitřní motivace, což může rapidně snížit jeho reálný přínos. Pokud má být z kurzu na klíč vytěžena maximální užitečnost, je vhodné, aby řešil nějaký konkrétní, jasně definovaný problém či oblast zájmu týkající se celého týmu. Klíčová je tedy úvodní komunikace se vzdělavatelem, kterému by měl být objednatel kurzu schopný přesně definovat svou zakázku. Dobrý vzdělavatel si zpravidla sám tuto přesnou definici vyžádá, aby mohl zhodnotit, zda je schopný naplnit potřeby objednatel.

Jedná-li se o vícedenní vzdělávání, existuje však riziko, že vzdělavatel pro objednatele sice namodeluje ideální kurz, ten však nebude kompatibilní s žádným z jeho akreditovaných programů. Vzhledem k tomu, že akreditační řízení na MPSV trvá i půl roku, musel by poskytovatel na uskutečnění kurzu dlouho čekat, navíc s rizikem, že Akreditační komise daný kurz vůbec neschválí. Samozřejmě zůstává ve hře i možnost absolvovat kurz neakreditovaný a zbylé hodiny povinného vzdělávání dohnat prostřednictvím jiných akreditovaných programů, což už je však méně efektivní. Pokud by se jednalo o jednodenní vzdělávání, lze je podle zákona o sociálních službách započítat jako vzdělávací akci organizovanou zaměstnavatelem. Z praxe však zaznívá, že skutečně přínosné kurzy na klíč, které mají dlouhodobý pozitivní dopad na kvalitu služby, jsou ty dlouhodobější.

Schůdnější variantou kurzu na klíč je vybrat si vzdělávací program, který již akreditaci má, a v rámci možností jej přizpůsobit potřebám objednatele. Tak lze zajistit pro daný tým sociální služby vzdělávání šité na míru, které je zároveň mož-

né započítat do povinného vzdělávání formou akreditovaných programů. V případě spokojenosti objednatele s realizovaným kurzem je ideální navázat s danou vzdělávací institucí dlouhodobou spoluprací, v jejímž rámci je možné vytvořit dlouhodobý vzdělávací plán a zajistit do budoucna i potřebné akreditace MPSV.

Ať už mluvíme o kurzech otevřených nebo kurzech na klíč, poskytovatel sociální služby je při podpoře vzdělávání svých zaměstnanců často v situaci, kdy kromě výběru vhodného vzdělávání musí zohledňovat také finanční stránku věci a organizační zajištění provozu služby v době vzdělávacích aktivit. Nejčastější formou vzdělávání jsou proto jednodenní kurzy, které jsou v obou ohledech nejméně náročné. Jejich nevýhodou však může být určitá mělkost, jelikož během jednoho dne nelze dosáhnout hlubších kvalitativních přínosů. Je tak na každém poskytovateli, aby při plánování vzdělávání svých zaměstnanců našel způsob, jak v souladu s dalšími strategickými prioritami organizace dosáhnout stanovených cílů týkajících se kvality poskytovaných služeb. ■

INZERCE

SANEK
 PONTE

PROFI TÝM v sociálních službách

Hledáte akreditované vzdělávání pro vedoucí pracovníky i mimo oblast přímé práce s klienty?

Máme pro vás pestrá nabídku školení v netradiční formě!

Praktickým nácvikem klíčových činností posílíme vaše manažerské dovednosti.

Kontaktujte Andreu Štolfovou
tel. 775 980 704
e-mail andrea.stolfova@sanek.cz

www.sanekponte.cz

Některé otázky inkluze

Inkluze ve smyslu plnohodnotného začlenění dětí s handicapem do většinové společnosti a zejména do většinového školství se v posledních měsících stalo velmi diskutovaným tématem. Vzhledem ke způsobu a rychlosti, s jakou se z tohoto námětu stala mediální kauza, se dalo předpokládat, že informace podávané médiu, a to nejen bulvárními, budou v mnohém zkreslené a beze snahy o objektivitu. Zejména ignorování faktu, že ve velké části základních škol se děti s nejrůznějšími handicapy či znevýhodněním už léta běžně vzdělávají, je pro všechny pohybující se v pedagogické a sociální oblasti a příbuzných oborech jistě zarážející. Z čeho má tedy veřejnost, často i ta odborná, takový strach? A jsou tyto obavy oprávněné?

■ **Text: Mgr. Petra Štarková,**
psycholožka, www.psycholozkavbrne.cz

► Pomoc, nebo další znevýhodnění?

Původním cílem nové úpravy bylo podpořit a rozšířit stávající stav – zajistit rodičům jistotu možnosti, kterou už teď mají – tedy možnost docházky jejich znevýhodněného dítěte do běžné ZŠ. Výsledkem jsou však obavy veřejnosti i rodičů nestandardních dětí z rušení speciálních škol a tedy obava, že děti sice budou mít možnost navštěvovat

běžnou základní školu, ale že jim zároveň zanikne (nebo se zkomplikuje) možnost druhá – tedy zařadit dítě do školy speciální. Informace, že se speciální školství jako celek neruší, běžnému rodiči znevýhodněného dítěte neposkytuje žádnou jistotu, že dítě, které nyní vozí do speciální školy např. 15 km, nebude příští rok vozit mnohem dál.

► Paralelní výuka?

Jednou z obav zejména rodičů je, že do základních škol bude směřovat větší

množství dětí se sníženým intelektem a že tyto děti budou ty ostatní – nadanější – nějakým způsobem ve výuce „brzdit“. Odlišné tempo výuky by mělo být řešeno pedagogickými asistenty. Je však otázkou, zda v případě, že rozdílná úroveň ve výuce nebude jen v některých oblastech, ale například ve všech předmětech, je taková integrace ještě integrací. Není v případě, kdy se dítě ve třídě, která postupuje s učitelem dle osnov, po většinu doby učí s asistentkou něco zcela jiného, toto spíše vyčleňující než zařazující jej do okolní společnosti? Nemluvě o tom, nakolik se dítě zvládne ve třídě, která probírá něco jiného než ono, na výuku soustředit.

Dále je pravdou, že výuka dětí s nižším intelektovým nadáním by měla být zaměřena více prakticky. Je pro ně často užitečnější naučit je základům rukodělných dovedností, které dokáží v životě mnohdy uplatnit, než je trápit nad rovnicemi a větným rozbořením. Takto, s inkluzí, sice budou mít zajištěné plné teoretické vzdělání a budou se vzdělávat dle svých možností, avšak mnohdy není v možnostech běžných základních škol některé – pro tyto děti zbytečně teoretické – hodiny nahradit praktičtější výukou. >>>> 26

25 <<<<

► Z čeho mají učitelé a rodiče strach

Děti, které potřebují při výuce nejrůznější míru pomoci, lze rozdělit do několika skupin: na ty, které potřebují podporu spíše v pečovatelské oblasti, ty, které potřebují oporu v učebním procesu a další, u kterých je problémem zejména chování. Veřejnost, stejně jako učitelé, projevují největší obavu právě ze skupiny poslední. Strach z toho, že některé děti budou narušovat výuku takovým způsobem, že ji prakticky znemožní, nebo z toho, že budou napadat a ohrožovat ostatní děti ve třídě, patří k nejpálčivějším bodům tohoto problému. Chybí kvalitní vzdělávání zaměřené na prevenci a řešení agresivního či jinak sociálně nepřijatelného chování, chybí legislativa, prostředky i know-how k řešení emočně vypjatých situací a stavů, kdy se může dítě – často z důvodu obtíží, pro které je integrováno – stát nebezpečným sobě či ostatním. Řešení těchto stavů vyžaduje erudované profesionály se zkušenostmi v oblasti výchovy nestandardních jedinců, zejména s bohatšími zkušenostmi s lidmi s konkrétními diagnózami a prací v týmu. Je-li řešení plně ponecháno na samotném asistentovi pedagoga či osobním asistentovi, je vysoce pravděpodobné, že situace nebudou zvládnuty v dostatečné míře a že tlak kladený na asistenta může být neúměrný až devastující, stejně jako zátěž celé třídy včetně problémového dítěte.

► Asistent versus speciální pedagog

Nesmíme také zapomínat, že na speciálních školách učí speciální pedagogové – tedy profesionálové, kteří mají vzdělání

zaměřené na dosažení co možná nejlepších výsledků právě s těmito znevýhodněnými dětmi. Umístěním takových dětí do běžných základních škol se pro ně bonus v podobě specializovaných učebních a rehabilitačních metod stává víceméně z části nedostupným. Pedagogický asistent nemůže plně nahradit výuku vedenou speciálním pedagogem, s výjimkou těch, kteří jsou zároveň studenty či absolventy oboru speciální pedagogika či oboru příbuzného. Takovíto asistenti jsou však spíše v menšině.

Strach z toho, že některé děti budou narušovat výuku takovým způsobem, že ji prakticky znemožní, nebo z toho, že budou napadat a ohrožovat ostatní děti ve třídě, patří k nejpálčivějším bodům tohoto problému.

Není výjimkou, že se pedagogičtí asistenti rekrutují z osob dlouhodobě nezaměstnaných a vedených na úřadu práce, které toto povolání berou jen jako nucené východisko z nouze. Navíc nedostatečné ohodnocení pedagogických asistentů a fakt, že jsou velmi často přijímáni jen na poloviční úvazek, protože není jiná možnost, je staví do obtížné pozice, kdy jsou po své, často velmi náročné práci, nuceni hledat další brigádu. Integrované děti a jejich rodiče současná praxe – „odsouhlasení“ asistenta jen na dobu vyučování, často jen na 4 hodiny denně – staví rovněž před další problémy:

zájmové kroužky a školní družiny někdy odmítají přijímat děti vzdělávané s pomocí asistenta bez něj. Asistent však už v odpoledních hodinách „nefunguje“, rodiče takového dítěte tedy musí hledat alternativní možnosti řešení odpoledního času dítěte. Fakt, že dítě nemůže provozovat zájmové činnosti spolu s ostatními dětmi, k jeho lepšímu splynutí s většinovou společností rovněž nijak nepřispěje.

► Být mezi svými tak, aby skutečně byly

Otázkou je, a mělo by být, zejména to, jak se integrované děti na běžných školách cítí, jestli jsou skutečně začleněny a mimo jiné i to, zda a jak za těchto okolností zažívají při výuce pocit úspěchu. Domnívat se, že se vše vyřeší pouhým zohledněním dle individuálního vzdělávacího plánu, je mylné. Část znevýhodněných dětí vidí, že ostatní děti zvládají daleko více než ony, a pokud je tomu tak ve většině oblastí, může se to negativně podepsat nejen na jejich sebevědomí, ale i na celkové osobnosti.

Některé děti si tento rozdíl neuvědomují, vnímat jej však mohou jejich spolužáci. I přes přípravu dětí na to, že budou mít integrovaného spolužáka, a vysvětlování, v čem je jeho situace obtížnější, se u dětí objevuje přirozené nepochopení toho, proč má být spolužák zvýhodněn, proč má za stejný výkon lepší známky nebo mu (v očích spolužáků) v chování „více projde“. Má-li takováto třída štěstí na kvalitního učitele či asistenta pedagoga, vše se postupně vysvětlí a žáci přijmou i ty v něčem odlišné mezi sebe. To však není dosud běžným standardem a zejména u poruch a znevýhodnění v oblasti chování je třeba ještě hodně práce a osvěty. ■

INZERCE

Potřebujete inspiraci pro aktivizační programy klientů?

Chcete mít připravenou náplň pro skupinové nebo individuální sezení s klienty téměř bez práce? Chcete využít hotových pomůcek a pracovních listů pro klienty a ušetřit tak čas?

Nabízíme Vám možnost připojit se k projektu **Nápadník**.

Jedná se o web pro inspiraci aktivizačních pracovníků a všech, co se na aktivizaci podílejí. Je zaměřen zejména na aktivizaci seniorů, ale i lidí se syndromem demence a jiné cílové skupiny.

Připojte se na www.napadnik-aktivizace.cz a vyplňte si kontaktní formulář.

Mezinárodní srovnání ukazuje, že na naše neziskovky můžeme být pyšní

Český neziskový sektor zahrnuje kolem 130 000 subjektů, které se zaměřují na širokou škálu aktivit. Největší část tvoří organizace spolkového typu, které se orientují na zájmové činnosti. Poskytovatelé nejrůznějších veřejně prospěšných služeb představují jen asi 10 % neziskového sektoru, v řadě odvětví bychom se však bez nich už neobešli. Platí to i pro sféru sociálních služeb, jejichž jsou neziskovky dominantním poskytovatelem. Ne vše je samozřejmě ideální, přesto je dobré se podívat, jak si stojíme v mezinárodním srovnání. To totiž pro české neziskovky nevyznívá vůbec špatně...

vede k účelnějšímu a efektivnějšímu rozdělování veřejných prostředků.

» Český neziskový sektor v číslech

Zprávy o stavu neziskového sektoru již řadu let potvrzují, že neziskové organizace nejsou jen prostorem pro realizaci zájmů a občanských aktivit, ale tvoří důležitou součást ekonomiky. Jejich specifikem je, že neslouží k obohacování svých zakladatelů, správců nebo členů a zaměřují se na naplňování takových potřeb společnosti, které komerční sektor nedokáže dostatečně saturovat. Zároveň však jsou významným zaměstnavatelem a zanedbatelný není ani jejich příspěvek k tvorbě HDP. Podle posledních údajů Českého statistického úřadu vytváří neziskový sektor více než 100 000 pracovních míst (po přepočtu na plné úvazky) a dalších více než 25 000 plných úvazků by pokryla evidovaná práce dobrovolníků (jen hodnota této práce překročila v roce 2013 částku 5,5 mld. korun).

» Zdroje financování

Neziskové organizace jsou schopny z výnosů vlastních činností pokrývat jen menší část svých rozpočtů. Nezastupitelnou úlohu budou v jejich financování i v budoucnu mít dotace a další platby z veřejných zdrojů. Dá se také předpokládat, že i nadále poroste význam soukromého (firemního i individuálního) dárcovství.

Celkem z veřejných rozpočtů putovalo v roce 2014 na podporu neziskových organizací 13,56 mld. korun, což je téměř o miliardu více než v předchozím roce. Největší část z této částky směřovala do oblasti sociálních věcí a zaměstnanosti (41,1 %), následovala podpora sportu (39,6 %). Podpora ostatním odvětvím nepřesáhla ani v jednom případě 5 %.

Celkový objem prostředků plynoucích do neziskového sektoru od soukromých dárců je těžko vyčíslitelný, zvláště menší dary jsou z hlediska statistik obtížně sledovatelné. Podle aktuálních průzkumů veřejně prospěšné aktivity podporuje jen kolem 10 % Čechů. Firemní dárci zase kromě přímého darování financí často volí i jiné formy podpory. Na vzestupu je například obliba firemního dobrovolnictví.

■ **Text: Mgr. Aleš Mrázek, Th.D.,**
Asociace veřejně prospěšných organizací ČR
Foto: Archiv AVPO ČR

Zprávu s názvem Civil Society Organization Sustainability Index (CSOSI), která takové porovnání umožňuje, vydává každoročně americká vládní agentura USAID. Hodnocení USAID se zaměřuje na úroveň rozvoje neziskového sektoru, jeho stabilitu, finanční zajištění nebo legislativní rámec působení neziskových organizací. Šetření podle jednotné metodiky probíhá v celkem 29 posttotalitních zemích střední a východní Evropy a Eurasie. Partnerem USAID v České republice je Asociace veřejně prospěšných organizací ČR (AVPO ČR), která na základě stanovisek oslovených expertů sestavuje zprávu týkající se českého neziskového sektoru. Výhodou užívání shodné metodiky hodnocení je, že výsledky hodnocení v jednotlivých zemích lze vzájemně srovnávat. Každoročně tak vzniká pomyslný žebříček hodnocených zemí. Pořadí na prvních místech zůstává už řadu let stejné, Česká republika drží třetí příčku za Estonskem a Polskem.

» Nová státní politika je příslibem do budoucna

Aktuální zpráva shrnuje situaci v roce 2015, některé její části je však nutné zpracovávat na základě dat, která jsou ještě o rok či dva starší. Za největší pozitivní změnu, k níž došlo v ČR v oblasti neziskového sektoru v minulém roce, označuje CSOSI přijetí Státní politiky vůči nestátním neziskovým organizacím na léta 2015–2020. Jedná se o nový základní dokument upravující vztahy neziskových organizací a státu pro nadcházející období. Obsahuje konkrétní zásady a úkoly, neméně důležité však je, že přichází s novým pohledem na neziskový sektor. Neziskové organizace nerozlišuje podle právních forem, ale nově podle dominantního zaměření jejich činností na zájmové, servisní, advokační a filantropické. Toto dělení samozřejmě není vždy úplně ostré, podstatné však je, že nechápe neziskový sektor jako monolit a umožňuje tak zohledňovat rozdílné zájmy jednotlivých skupin neziskovek. Politika tak pro neziskovky otevírá prostor k účinnějšímu prosazování jejich zájmů, z hlediska státu pak její uplatňování po-

Aktuální zprávu o stavu českého neziskového sektoru najdete na webových stránkách www.avpo.cz.

Z Austrálie do Bangkoku, od Trabantů k pokémonům aneb Když má žlutý cirkus o pár koleček navíc

Není mnoho lidí, kteří neznají dobrodružné výpravy žlutých Trabantů Jižní Amerikou, napříč Afrikou nebo po Hedvábné stezce. Parta cestovatelů a především nadšenců pod taktovkou vedoucího expedice Dana Přibáně toho zažila při takzvaných žlutých cirkusech už mnoho. Postupně k sobě přibrali Slováky a Poláky. K Trabantům se připojil polský Fiat a dvě motorky a z takzvaných Žlutáků se postupně stala legenda. Poslední a doposud časově nejnáročnější výprava směřovala do Austrálie a Tichomoří a byla tak trochu jiná. Flotila čítající celkový výkon 73 koní měla tentokrát o pár koleček a výkon 4 rukou navíc. Posádku totiž doplnili dva vozičkáři, Slovenka Kristína Madajová a Čech Jakub Koucký. Nutno podotknout, že nebyli jen pasažéry, ale že si svého Babu, respektive Babouše (tak žlutému zázraku z východního Německa říkají), odřídili sami. „Austrálie je placka, navíc je velmi přátelská k lidem s hendikepem, s vozíkem se dostanete prakticky kamkoliv,“ říká Jakub Koucký, cestovatel, dobrodruh a hlavně velký sympaták, který nám věnoval čas a podělil se o zážitky nejen z této cesty. Vozík, na kterém přijel, byl stylově nastříkaný žlutou barvou a od začátku bylo jasné, že tento rozhovor bude jedno fajnové letní posezení.

Holland Track, Austrálie

■ **Text: Mgr. Bc. Andrea Tajanovská, DiS.**, členka redakční rady časopisu Sociální služby, lektorka Institutu vzdělávání APSS ČR
Foto: Archiv Trabantem napříč Tichomořím

Jakub je vozičkář od dětství, narodil se s vrozenou vadou rozštěpem páteře v roce 1975. Absolvoval základní a střední školu v Jedličkově ústavu. Vedle cestování je i spoluzakladatel neziskové organizace Adrenalin bez bariér. Pracuje jako grafik ve společnosti Maturus, o. p. s., kterou založila Nadace Jedličkova ústavu. Mnoho let se věnuje adrenalinovým sportům, sám pořádá aktivity pro handicapované, ale i teambuildingové akce pro firmy a plánuje další velkou cestu, tentokrát však na vlastní pěst.

POJĎME TO VZÍT, JAKUBE, OD ZAČÁTKU. KDY PADLA NABÍDKA, ŽE SE MŮŽETE PŘIPOJIT KE ŽLUTÝM TRABANTŮM A ABSOLVOVAT JEJICH AUSTRALSKOU VÝPRAVU?

Dan Přibán byl po cestě Jižní Amerikou na besedě v Jedličkově ústavu, kde jsme se viděli poprvé. Tam zmínil, že další cesta, na kterou se chystá, je Austrálie. Jelikož jsem tuto zemi, respektive její část společně s Novým Zélandem, procestoval se svým kamarádem pár let předtím, nabídl jsem

mu, že pojedou s nimi. Ten nápad se ale v tu chvíli neujal. S nabídkou, abych se k nim přidal, mi volal až pár měsíců poté.

NĚKDE JSEM ČETLA, ŽE VZÍT S SEBOU VOZIČKÁŘE NA EXPEDICI, BYLA TROCHU HRA NA CITY SPONZORŮ. CO VY NA TO?

To si nemyslím. První odmítnutí bylo spíše z obav, zda dokáže vozičkář zvládnout tak náročnou cestu. Já jsem navíc od počátku chtěl být aktivním členem výpravy, nikoliv pouhým pasažérem. Stejně tak to určitě měla i Kristína. Je velmi zkušenou cestovatelkou a ve světě už hodně zažila.

CO TEDY BYLO TÍM ROZHODUJÍCÍM MOMENTEM, ŽE POJEDETE TAKÉ?

Ty momenty byly asi dva. Za prvé naše cestovatelské zkušenosti byly opravdu nemalé, já se navíc celý život zabývám řadou adrenalinových sportů, potápím se, skáču s padákem, lezu po horách, mám rád zimní sporty, baví mě výzvy. Pro mě ani pro Kristínu není vozík překážkou v tom pravém slova smyslu. Druhým momentem byl již z výroby upravený Trabant.

MYSLÍTE TRABANT, VE KTERÉM NENÍ ANI NOHA? TAKTO SE O NĚM PÍŠE NA OFICIÁLNÍCH STRÁNKÁCH EXPEDICE.

Jasně. Babouš. To je Trabant, ve kterém jsme s Kristínou jeli a střídali se v řízení,

je upravený pro vozičkáře. Má originální automatickou spojku i ruční řízení. Je to kombík, takže ani s vozíky nebyl problém, já měl ten svůj v prostoru pod volantem a Kika v kufru.

KDYŽ UŽ JSME U TOHO VOZÍKU, MUSEL JSTE TEN SVŮJ NA CESTU SPECIÁLNĚ UPRAVOVAT?

Vůbec, hodně vydrží, prošel mnoha závažnými testy a projel hodně cest. Žádné speciální úpravy nebyly zapotřebí, tedy kromě nátěru na žlutou barvu, aby ladil s ostatními „vozíky“. Problém ale nastával v buši s dušemi, častokrát jsme píchli a museli díry zalepovat. Pak nám ale doporučil jeden Australan, ať si koupíme speciální gumy, které jsou odolné proti trnům a od té doby jsme byli v pohodě.

MOHL JSTE ZASAHOVAT I DO LOGISTIKY CELÉ EXPEDICE? VYSLYŠEL DAN PŘIBÁŇ RADY Z PŘEDCHOZÍ VAŠÍ CESTY PO AUSTRÁLIÍ?

Naskočil jsem do rozjetého vlaku a Dan už měl hodně připraveno. Já sám jsem sázel na jeho cestovatelské zkušenosti, znal jsem jeho předešlé cesty. Přišel-li z naší strany podnět, většinou byl vyslyšen. Ale jak říkám, o hodně věci se před cestou staral Dan. Na místě jsme pak byli všichni rovnocennými partnery.

TAKŽE ŽÁDNÉ ÚLEVY PRO VOZÍČKÁŘE?

Nijak zvlášť. Je pravda, že jsme s Kristinou oba hodně samostatní a dost zvládneme sami. Když bylo ale něco zapotřebí, tak nám ostatní pomohli. Třeba nás dovezli nebo dotlačili do míst, kam už to prostě nešlo – na kopce, do koryt řek a podobně. Jinak jsme byli samostatné jednotky.

NEŠLO O 14DENNÍ DOVOLENOU. VÝPRAVA BYLA ČASOVĚ VELMI NÁROČNÁ. JAK PROBÍHALY PŘÍPRAVY?

Oficiální přípravy trvaly zhruba rok před odjezdem, mé vlastní v podstatě nijak. Jsem zvyklý cestovat, sbalit se umím ze dne na den. Navíc šlo o několikátou velkou výpravu žlutých Trabantů, tak jsme věřili ve zkušenosti Dana Přibáně. Řešili jsme

Východní Timor

jen očkovaní, a ani tomu jsme nevěnovali zvláštní pozornost. Pár vtipných momentů ale nastalo až na místě, kdy se prokázala naše „cestovatelská zkušenost“. Naše původní přesvědčení, že nebudeme potřebovat teplé spacáky, byla lichá. Takže první věc, kterou jsme v Austrálii pořizovali, byly právě teplé vložky do spacáků.

CESTA ŽLUTÝCH TRABANTŮ S SEBOU POKAŽDĚ NESE VELKOU POZORNOST VEŘEJNOSTI I MÉDIÍ. ŘEKLA BYCH, ŽE TENTOKRÁTE BYL ZÁJEM JEŠTĚ VĚTŠÍ.

To asi ano. Žlutí Trabanti jsou opravdu velmi populární. Například na start této expedice přišly na pražskou Náplavku stovky lidí. Ale i finanční podpora mnoha osob pomocí takzvaného Startovače, tedy finanční sbírky na oficiálních stránkách expedice, do které mohl kdokoliv přispět, byla velmi úspěšná a mnohanásobně předčila původní očekávání. I díky nim se podařilo expedici finančně zajistit.

ZRAZOVAL VÁS NĚKDO Z CESTY NEBO JSTE MĚL MOMENT, KDY JSTE TO CHTĚL ZABALIT SÁM?

Ani ne. Na cestu jsem se těšil, jak už jsem říkal, mám rád výzvy, v životě už jsem zkusil snad všechno, co pumpuje adrenalin do žil, a tahle cesta byla další životní zkušeností. Rodina i přátelé mě znají a vědí, že mě přesně takovéto akce baví. Přišlo ale po cestě pár momentů, ale ty byly spíše spojeny s dlouhými a nečekanými prostoji

a prodlužující se dobou výpravy, která se oproti původnímu plánu neúměrně protáhla. Vlastně i z časového důvodu jsem cestu nedokončil, musel jsem se vrátit zpátky do České republiky, měl jsem tady řadu závazků a také se mi nechtělo dojíždět bez aut na motorce.

VŠEOBECNĚ SE VÍ, ŽE CESTA ŽLUTÝCH TRABANTŮ DO AUSTRÁLIE A TICHOMOŘÍ BYLA ZATÍM ČASOVĚ NEJNÁROČNĚJŠÍ.

Cesta byla naplánovaná z Austrálie do Thajska a původně jsme měli ujet zhruba 20 000 kilometrů právě z Austrálie, přes Východní Timor, Indonésii, Malajsii. Oproti původnímu plánu však byla o několik měsíců delší, trvala půl roku. Výprava nakonec ujela 15 200 kilometrů. Oproti předchozím expedicím se tedy najelo nejméně kilometrů, ale nejvíce motohodin. Posledních zhruba 1 000 kilometrů navíc museli dojet na motorkách, protože za přepravu aut do Malajsie si majitel přepravní společnosti řekl o nehoráznou částku, kterou jsme nebyli ochotni investovat. Tu poslední část jsem už neabsolvoval, vrátil jsem se domů.

CO CESTU TAK NEČEKANĚ PRODLUŽOVALO?

Především logistika. Na všechno jsme v Austrálii, a nejen tam, dlouho čekali. Národním heslem Australanů je No worries – Bez obav a toho se urputně drží. Takže dočkat se vydání aut v Perthu, odkud jsme vyjžděli, nás stálo mnoho dní čekání. A tak to je s jejich administrativou a úřady všude. Na nic nechvátají, na vše mají času dost a vše neúměrně dlouho promýšlejí a prodlužují. Také opravy aut a motorek, čekání na náhradní díly a různá zranění nás stály čas.

VÁM SE NEMOCI A ZRANĚNÍ VYHNULY?

Když nebudu počítat sem tam nějaké nachlazení nebo břichaból, tak jsem měl velké štěstí, na rozdíl od dvou spulucestujících, kteří skončili s žaludečními a střevními potížemi v nemocnici. Vážná zranění se na štěstí vyhnula všem, jen modřiny a naraženi.

»»» 30

Northern Territory, Austrálie

29 <<<<

O TĚTO VÝPRAVĚ SE ŘÍKÁ, ŽE BYLA HODNĚ PORUCHOVÁ. MYSLÍM TÍM AUTOMOBILY. TAKÉ SE S TÍM VAŠE POSÁDKA POTÝKALA?

Na začátku, v australské části, bylo naše auto v pohodě a moc poruch nemělo, přihodily se nám jen drobnosti. A ty jsme řešili operativně. Hodně jsme si opravovali sami, ale vtip byl v tom, že jsem neměl ani já, ani Kristína s Trabantem doposud žádnou zkušenost, takže jsme se vše učili za pochodu. Naštěstí to není nijak složité auto, sem tam jsme něco přivázali, sem tam pomohl při opravě kámen. Změna přišla v asijské části, to už naše autíčko tak moc v pohodě nebylo. Jeden večer jsme bez problémů dojeli a ráno se už nerozjeli. S opravami se ale potýkal i druhý Trabant a polský Fiat maluch měl pořád něco. I motorky si žádaly své.

BYLA TO CHVÍLEMI OTRAVA STÁLE NA NĚCO ČEKAT?

Přestože prostoje byly nečekaně dlouhé, měli jsme prostor některá místa více prozkoumat, déle se zdržet a více zažít, než bylo původně v plánu, což bylo skvělé. Jak už jsem říkal, Austrálie je země neskutečně přátelská k vozíčkářům, je takzvaně Handicap Friendly, a to nejen ve velkých městech, jako je Perth. Místní obyvatelé jsou také velmi vstřícní, zajímalo je, co jsme za expedici. Často si nás spojovali s nějakým charitativním projektem. Nebylo výjimečné, že nás zvali k sobě na návštěvu, na jídlo, nechali nás u sebe přespat.

TAKŽE JSTE SE NENUDILI?

Musím přiznat, že někdy jo, obzvláště když jedete dlouhé dny stále stejnou krajinou, cesta příliš neubíhá, tak to trochu nuda je. Ale to jsme si s Kristínou často vyřešili po svém, například jsem si vylezl na střechu auta, ona řídila a s rychlostí se fakt nepárala. Také jsem po cestě hodně fotil nebo se sám vydal na místo, které mě více zajímalo nebo přitahovalo.

NAŠE GENERACE MÁ AUSTRÁLIÍ A NOVÝ ZÉLAND SPOJENÉ SE SERIÁLEM DĚTI Z KOUŘOVÉ HORY A S MÍSTNÍMI DOMORODCI. I S NIMI JSTE PŘIŠLI DO KONTAKTU?

Určitě, ale jejich život není nijak poetický. Často žijí na okraji společnosti v chudobě, bez práce, závislí na alkoholu nebo drogách. Potkat je někde v noci nebyl žádný med, občas jsme se i báli. Tenhle seriál navíc moc neznám, já jsem koukal na Skippyho.

NO JISTĚ, KAŽDÝ SI HNED SPOJÍ AUSTRÁLIÍ S KLOKANEM NEBO ŽRALOKEM...

Klokanů jsme potkávali dost, jsou všude. Skáčou pod kola aut, pořád si na ně musíte dávat pozor. Jsou často domestikovaní

Obklopeni davy

a někdy dovedou být pěkně otravní. To samé divoký pes dingo, na toho jsme si museli dávat pozor hlavně v noci, to co jsme před nimi neschovali, to roztahali nebo odnesli. A nejen žraloci jsou v Austrálii legendární, nesmíme zapomínat i na krokodýly, s těmi jsme také přišli do styku a rozhodně to nebyla žádná chrastítka. Podařilo se mi nafotit pár opravdu pořádných kousků.

AUSTRÁLIE A TICHOMOŘÍ JSOU TAKÉ POVĚSTNĚ MNOŽSTVÍM PAVOUKŮ A HADŮ. Z TĚCH JSTE OBAVY NEMĚL?

Ne. Já se těchto zvířat nebojím a ani mi nijak zvlášť nevaří. S pár pavouky jsme se setkali, s hady minimálně. Žádná divoká stora s kobrou ve spacáku se nekonala.

JAK A KDE JSTE PŘEČKÁVALI NA CESTÁCH NOCI?

Nejčastěji jsme spali v pustině. Všichni jsme měli stan. Já jsem ten svůj rozbalil a postavil jen málokdy. Když to šlo, spal jsem venku pod širákem a někdy také v autě. Spali jsme i u místních obyvatel, v různých kempech, kterých je po celé Austrálii strašně moc. Všude narazíte na různá tábořiště s vodou, grilem, zázeminím pro kempující. Míst, kde se dá bezpečně přespat, je tam spousta. Párkrát jsme spali jen tak u silnice a sem tam jsme přespali i tam, kde se spát nesmělo. To bylo především v národních parcích. Ráno jsme se sbalili, poklidili po sobě a odjeli nebo přišel místní ranger a velmi slušně nás upozornil, že táboříme na místě, kde to není povoleno. Jak říkám, je to velmi přátelská země a navíc žlutý cirkus vzbuzoval vesměs pozitivní pozornost.

A JAK JSTE SE STRAVOVALI? OHNIŠTĚ, KOTLÍK A TAK?

Taky, když jsme bydleli ve městě, tak jsme se stravovali ve fastfoodech a pouličních stáncích. Na cestách jsme společně vařili. Pokaždé měl někdo službu a vařil pro ostatní, střídali jsme se a pomáhali si. Hlady jsme rozhodně netrpěli a také jsme měli několikrát štěstí na pohostinnost místních obyvatel. A v Tichomoří stojí čerstvá ryba s rýží pár korun.

VŠECHNY ZEMĚ, DO KTERÝCH JSTE DORAZILI, BYLY TAKTO VSTŘÍCNÉ?

Dá se říci, že ano, ale vše je postaveno na komunikaci, což s angličtinou v Austrálii a ve Východním Timoru není problém, tam mluví anglicky i malé děti. Problém nastal až v Indonésii, kde se mimo turistické destinace nedomluvíte s nikým. Ale Východní Timor si zase řada lidí spojuje s občanskou a partyzánskou válkou za nezávislost země a automaticky tuto zemi řadí mezi nebezpečné. Ano, válka tam byla, ale skončila před 15 lety a dnes je to země velmi zajímavá pro turisty a je nutno podotknout, že Východní Timor již řada cestovatelů objevila. Doporučuji ho navštívit co nejdříve, dokud ho nepohltní turistický průmysl. Je to jedno z mála míst na světě, kde ještě můžete narazit na čistou přirozenost.

NEPROPADÁTE STRACHU CESTOVAT S OHLEDEM NA AKTUÁLNÍ SITUACI VE SVĚTĚ? NARÁŽÍM NA TERORISMUS A JEHO HROZBY SNAD PO CELÉM SVĚTĚ.

Rozhodně ne. Je pravdou, že nevyhledávám žádné extra turistické destinace. Jedinou dovolenou tohoto ražení, kterou jsem podnikl, bylo potápění v Egyptě. Jezdím spíše do míst, která nejsou tak hojně navštěvována a pro teroristy jsou nezajímavá. Paradoxem ale je, že vždycky když vycestuji, tak se někde něco semele. Já v tu chvíli sedím s místními obyvateli na pivo nebo večeri a o teroristických útocích čtu na internetu nebo Facebooku. Je pochopitelné, že se lidé bojí cestovat, ale přesně o to teroristům jde. To se nám stávalo koneckonců i ve Východním Timoru, tam nám místní také říkali, ať vzkážeme v Čechách, že se nemusíme bát do Timoru přicestovat, že je to bezpečná a krásná země a ať tam jezdí Češi na dovolenou.

ZMÍNIL JSTE FACEBOOK. PROPADL JSTE TOMUTO FENOMÉNU?

Nijak zvlášť. Mám zřízený profil, sleduji, co se děje, ale že bych tomu propadl, to určitě ne. Teď byl u mě na návštěvě můj synovec a ten loví pokémony. Ukázal mi to a mě to nebavilo. Není to žádný adrenalin. Na druhou stranu je fajn, že při této hře, byť s te-

lefonem v ruce, jsou děti víc venku. Kdyby to bylo bez telefonu, tak by to bylo lepší, ale taková je bohužel doba.

PO CESTĚ JSTE OPĚT NATÁČELI. VZNIKLA NA JAŘE ŠEL DO KIN FILM TRABANTEM AŽ DO POSLEDNÍHO DECHU, PŘIPRAVUJETE TAKÉ SERIÁL. CÍTÍTE SE JAKO CELEBRITA?

To vše jsou aktivity především Dana Příbání. On se o vše stará a já se jako hvězda rozhodně necítím. Sama vidíte, že mě tady nikdo nezná. Jedinou pozornost přitahuje můj vozík a váš diktafon. Že by mě lidi poznávali na ulici, to určitě ne. Těší mě ale, že se na film přišlo podívat půl milionu lidí a že se shledal s velkým zájmem a má všeobecně velmi pozitivní divácké ohlasy. Film navíc vychází i na DVD.

OTEVŘELA VÁM EXPEDICE DVEŘE K JINÝM AKTIVITÁM?

Takto jsem nad tím ještě nepřemýšlel. Tím, že jsem cestoval vždy a nešlo o žádnou moji prvotinu (a navíc jsem aktivní v řadě jiných činností), to asi vnímám trochu jinak. Podílel jsem se na tvorbě řady programů pro lidi s hendikepem, s natáčením různých filmů mám také zkušenosti, mám v plánu další cesty. Byla to pro mě velká zkušenost, jsem rád, že jsem expedici absolvoval, ale že by nastartovala něco zcela nového v mém životě, to určitě ne.

POJĎME Tedy K VAŠIM DALŠÍM CESTOVATELSKÝM PLÁNŮM. NEBO JE TO TAJEMSTVÍ?

Mým velkým snem je Jižní Amerika, nad cestou právě do této destinace přemýšlím už dlouho, zatím ji ale z různých důvodů odkládám. Rád bych se ale vrátil do Austrálie a znovu ji celou projel včetně Nového Zélandu. Rád bych tentokrát cestoval sám. Cesta bude náročná na přípravu, logistiku, přepravu věcí a podobně. Jestli je pro někoho adrenalin setkání s pavoukem, pro mě pak čekání na letišti, jestli mi ze zavazadlového prostoru kromě batohu vyjede také vozík. Což se mi už párkrát stalo, že vozík odletěl na druhou stranu zeměkoule a já na něj musel dva dny čekat. Naštěstí jsou

na letištích na takové situace připraveni a všude mají náhradní vozíky.

DALŠÍ CESTU SE ŽLUTÝM CIRKUSEM Tedy NEPLÁNUJETE?

Dan Příbání připravuje navazující cestu z Bangkoku do Prahy, ale zda se k expedici přidám i tentokrát, o tom jsem zatím nepřemýšlel. Rád bych teď absolvoval cestu sám nebo v menší skupině. Cestování je potom akčnější, máte více příležitostí přijít zemi a jejím obyvatelům na dřevě. Dám vám příklad: Když jsme ve Východním Timoru měli jeden z prostojů, potkal jsem se s jedním Australanem, který tam provozuje půjčovnu vodních skútrů. A protože na skútru jezdím dlouho, chtěl jsem se svézt, přestože to stálo spoustu peněz. On mi na druhý den volá, ať přijedu k němu domů, že mě zve na noční projížďku a že jeho žena připraví večeři. To se vám stane jen v malé skupině, 10 cizích lidí se zve na večeři těžko, ale i to se nám stalo. Sám nebo s partákem máte více příležitostí dostat se do míst a situací, se kterými jste třeba ani nepočítali.

HODNĚ ČASU JSTE STRÁVILI I V DALŠÍCH ZEMÍCH. POJĎME K TOMU NĚCO ŘÍCT.

Další země, už tím, že jsou na asijském kontinentu, přinesly úplně jinou krajinu i styl života místních lidí. Rozsáhlé oblasti Východního Timoru i Indonésie jsou zemědělské. Důležitou součástí obživy tamních je i rybolov. Pro turisty cenový ráj, ale moc jich tu nepotkáte – obzvláště v Timoru. Indonésie je turisticky navštěvovanější, ale je to stejné, jako když jedete kamkoliv jinam s cestovkou. Navštívíte jen turisticky zajímavá místa, zatímco vám může uniknout skutečný život místních. Ať jsme zastavili kdekoli, během chvíle jsme byli v obležení davu dětí i dospělých, kteří nám zvědavě nakukovali do aut a někdy dokázali kolem nás sedět i dlouhé hodiny. Což nebylo vždy příjemné. Byli ale přátelští a kdykoliv jsme potřebovali, tak nám pomohli. A bez rozdílu vyznání – Indonésie je největším muslimským státem na světě, přesto nebyl problém spát jeden den před kostelem a další u mešity. Šíleným zážitkem byl sever Indonésie, kde se pěstuje palma olejná. Zdevastovaná země o rozloze snad větší než naše republika. Vše, co se pal-

mě postaví do cesty, vezme za své. Vypálené pralesy, smog a zápach, a to vše kvůli levnému palmovému oleji. Nevidíte ani nebe.

JAKO ŘIDIČE MĚ ZAJÍMÁ STAV VOZOVÉK, PO KTERÝCH JSTE CESTOVALI.

Skoro všude mají lepší silnice než u nás. Tedy pokud tam zrovna silnice je.

KTERÝ Z MOMENTŮ EXPEDICE ŘADÍTE DO KATEGORIE NEZAPOMENUTELNÝCH?

Mám takové dva srovnatelně spirituální momenty. Prvním je největší monolit na světě, australský Uluru se svou úžasnou atmosférou, a druhým je hinduistický obřad, který pro nás uspořádali na Bali, aby nám bohové byli nakloněni a my zdárně dojeli do cíle naší cesty.

A NA KTERÝ BYSTE NAOPAK RÁD ZAPOMNĚL?

Na to, že Trabant nebrzdí :-).

CO VAŠE DALŠÍ ŽIVOTNÍ PLÁNY?

Momentálně dostavuji dům a zabývám se všedními starostmi. Chodím do práce, připravuju se na jednu kratší cestu do Norska, užívám si léto. Poté mě čeká několik besed, tomu bych se rád věnoval. Také budu dál pracovat na přípravě mé další cesty, ta třeba rozhodne o mém dalším budoucím směřování.

TO ZNAMENÁ, ŽE VÁM MŮŽE KDOKOLIV NAPSAT A TAKZVANĚ SI VÁS OBJEDNAT NA BESEDU?

Přesně tak. Musím říct, že mě to baví a zatím jsem se na každé přednášce setkal s jen pozitivními ohlasy. Nafotil jsem po cestě stovky fotek, které doplňuji o zážitky z cesty. Obzvláště na školách mají besedy velké ohlasy, děti to baví, vydrží poslouchat a nehrát si přitom s telefonem. Nejde jen o to ukázat jim fotky, ale především v nich vzbudit zájem o cestování, o jiné země, touhu poznat něco na vlastní kůži. A třeba když u toho uvidí kluka na vozíku, tak si řeknou, že takovou cestu zvládnou také.

PŘESNĚ O TO VÁM I VAŠÍ NEZISKOVCE ADRENALIN BEZ BARIÉR JDE, ŽE?

Ano, když jsme tu společnost zakládali, chtěli jsme lidem na vozíku zprostředkovat stejné zážitky, jaké mohou prožívat lidé bez hendikepu. Takže se s námi potápí, slaňují, lezou po skalách, jezdí na koních nebo vodních prknech. Hledáme různé cesty, nové sporty, upravujeme sportovní vybavení tak, aby našim klientům vyhovovalo, hledáme inspiraci v zahraničí. Nechceme jen pomáhat lidem na vozíku, chceme jim dávat stejné příležitosti.

Jakube, moc děkuji za setkání, bylo přesně takové, jak jsme si po telefonu naplánovali. Fajnové letní posezení.

Great Central Road

Organizační kultura

Mgr. Jana Merhautová

Název příspěvku zní podobně jako příjmení a křestní jméno. Organizace se ve skutečnosti chová jako živá bytost. Žije si vlastním životem a málokdo ji v tomto duchu věnuje hlubší pozornost. Pojďme se podívat na organizaci a její kulturu trochu jiným, a možná i neobvyklým, úhlem pohledu. Snad se mi podaří podpořit vaši ochotu a zájem o budování hlubšího vztahu s „bytostí“ zvanou organizace.

■ **Text: Mgr. Jana Merhautová,**
supervisor, www.arttherapy.cz

➤ Setkání s organizací

Většina lidí chodí do práce s cíli realizovat se, být užitečný, zabezpečit sebe a rodinu, naplňovat smysl svého života, ale také z pocitu povinnosti či zaběhnutého stereotypu. V zaměstnání trávíme značnou část svého života a přejeme si cítit se v něm dobře. Očekáváme, že to někdo zařídí, a zlobíme se či jsme frustrovaní, když tomu tak není. Málokdy si uvědomujeme svou spoluúčast. Organizaci většina pracovníků vnímá prostřednictvím svých nadřízených, pravidel, požadavků, úkolů, mzdy a vykonávané činnosti.

Jak se s ní setkávám já? Většinou z pozice supervizora nebo lektora. Obvykle si všímám detailů, které mi odhalí celek. Organizaci vnímám jako živý systém, který si žije svůj příběh, má vlastní slovník, priority i estetiku. Má své zvyky, historky,

symboly a rituály, ale také logiku, jak věci fungují. Troufám si říct, že kulturu organizace nejvíce ovlivňují vztahy.

➤ Co je kultura organizace?

Pojem organizační kultura má mnoho definic, přičemž za nejužitečnější považuji ekvivalent „firemní klima“. Odráží aktuální rozpoložení a hodnoty přítomného okamžiku, přitom v sobě nese i stopu historie. Identitu organizace umí symbolicky vyjádřit logo, působí i mimoděk. Úroveň organizační kultury se dá měřit materiálními ukazateli, jako je pěkné prostředí, vybavení, pomůcky, propagační materiály, ale i těmi pocitovými. Všichni během chvíle poznáme, jaká je na pracovišti atmosféra, jaký máme celkový dojem z organizace. Silnou roli v atmosféře na pracovišti hrají vztahy, komunikace, úroveň pravidel a sdílených hodnot.

Uvědomíme-li si, že se na kultuře organizace podílí směsice všech možných vnějších i vnitřních vlivů, že se v ní odráží způsob řízení, úroveň managementu, ale také jednotlivé osobnosti, a že dokonce jejich působení umí na dlouhou dobu ovlivnit i budoucnost organizace, musí nám být nad míru jasné, že s kulturou jako takovou je nutné cíleně pracovat, kultivovat ji, zkrátka jí věnovat čas i energii. Všichni víme, že celkové klima má značný vliv na motivaci, způsob práce, ale také případnou fluktuaci, že zasahuje do podvědomí člověka a ovlivňuje jeho spokojenost.

➤ Informační pole

Každý systém je jedinečný a něčím charakteristický, mívá svůj osobitý „rukopis“, určité fluidum, dominující rysy, zobrazuje atmosféru. Jedná se o zrcadlení vlastností a projevů určitých částí osobnosti u lidí, kteří se zásadním způsobem vepsali do kultury organizace svým individuálním působením. Pokud se někdo stane součástí určité skupiny, tedy i firemní, spoluvytváří energii celku. Patří sem samozřejmě nejen pracovníci, ale také zákazníci nebo klienti. Vše, co se do společné energie vloží, v ní určitou dobu přetrvává a ovlivňuje celkové klima. Pokud jsou v organizaci výrazně zastoupena témata bolesti, smrti či utrpení nebo manipulace, křivdy, nerespektu a jiných negativních aspektů, dostávají se tyto do informačního pole organizace. Ono „zrcadlení“ naštěstí funguje obousměrně, existuje možnost toto pole ovlivnit a vnášet do něj také klid, harmonii, radost či jinou pozitivní hodnotu a pomoci absorbovat

negativní vlivy. Pokud ovšem zaměstnanci nevkládají dostatečně vlastní pozitivní iniciativu nebo entuziasmus, zafungují jako absorpční houba psychicky náročných procesů, nechají se takzvané emocionálně ovlivnit nebo dokonce zahltit. Paralelně se v takovém prostředí může snadněji projevit vyšší únava, sklon k rezignaci, únik energie, psychosomatické potíže, stav vyčerpání nebo kolísavá nálada.

➤ Priority

Kdo vlastně určuje priority v organizaci? Často slyším od různých pracovníků z rozličných pracovních pozic známou větu „všechno je o penězích“. Finance rozhodně mají v našem životě nepostradatelné místo, zároveň jsem se mockrát setkala s tím, že i přes relativní nedostatek peněz si organizace dokázala vybudovat a držet celkem vysokou firemní kulturu. Nedávno jsem se zamýšlela společně s jednou paní ředitelkou malé neziskovky nad hodnotami a prioritami v organizaci. Vyprávěla, že s penězi to u nich nebývá růžové, dokonce jsou měsíce, kdy zaměstnanci musí být při čekání na dotace nějakou dobu na úřadu práce a jsou ochotni vykonávat v tomto mezičase dobrovolnickou činnost. Samozřejmě to nebývá pravidlem, avšak čas od času se taková situace vyskytne. Hovořila o tom, že prioritou je kvalitní personál s dobrými osobnostními předpoklady. Výběrová řízení dělá na úplně každou pracovní pozici a kromě odbornosti je důležité sledovat, aby byl uchazeč schopný empatie, sebereflexe a schopnosti budovat vztahy. Dále zmiňovala, že musí umět vnášet do práce s lidmi takovou atmosféru, aby se dobře cítili jak klienti, tak i zaměstnanci. Upřednostňuje přátelskou atmosféru na pracovišti, podporuje upevňování mezilidských vztahů, a to i při mimopracovních aktivitách. Snaží se jít příkladem, být spravedlivá, otevřená a pravdivá. Vzájemný respekt a etika jsou pro ni velkou prioritou.

V některých organizacích často slyším, že nejsilnější prioritou je dobrá péče o klienta. Jsou-li v takové organizaci pracovníci orientovaní na pomáhání a vztah ke klientům, daří se tuto prioritu celkem slušně naplňovat. Na druhou stranu se také setkávám s tématem finančního podhodnocení zaměstnanců, velkého fyzického i psychického přetížení, úbytku sil i chuti do práce. Značnou roli při určování priorit hraje také atmosféra na pracovišti, zvyky, motivační benefity, případně péče o zaměstnance. Práce v pomáhající profesi je

psychicky i fyzicky velmi náročná, především s ohledem na zhoršující se zdravotní či sociální stav klienta, případně jeho nízkou soběstačnost.

Určení priorit v organizaci je hlavním klíčem pro spokojenost klientů i zaměstnanců. Zůstává zcela jednoduchá otázka, co potřebují klienti i zaměstnanci, aby byli spokojeni? Většina lidí potřebuje podobné podmínky. Cítit se dobře, vnímat pochopení, ocenění, respekt, slušnou komunikaci, ale také srozumitelná pravidla stejná pro všechny, kvalitní pracovní podmínky i prostředí.

» Vztahy

Mít slušnou organizační kulturu znamená také mimo jiné mít na dobré úrovni oblast vztahů. Vztahy jsou pro většinu z nás nezbytně nutné k životu, někdy se nám je nedaří budovat nebo udržet. Ve vztazích se učíme fungovat od dětství, ale ne vždy se nám to daří. Rozpad vztahů se stává celospolečenským fenoménem. Setkáváme se s tím, že převládají vztahy krátkodobé, povrchní nebo vzájemně se zraňující. V důsledku toho nasazujeme obranné mechanismy či se raději od bližších vztahů distancujeme. Chybí blízkost, sdílení, ochota druhému věřit. Často se objevuje fenomén kritičnosti vůči druhému, ať už se jedná o kolegu, nadřízeného nebo dokonce i klienta. Máme tendence mít přesné představy a očekávání, jak by se měl druhý člověk zachovat, co by měl dělat, jak by měl reagovat, a jsme zklamaní, když se naše představy neplní. Pravděpodobně se jako společnost potýkáme s projevy adolescence, nedostatkem osobní zralosti a zodpovědnosti. Možná proto očekáváme, že za nás někdo kulturu v organizaci zařídí.

» Jak se mají lidé v organizaci?

Určitě existuje mnoho pozitivních situací a zkušeností, kdy jsou zaměstnanci s organizací i její kulturou spokojeni. Často jsou to jednotlivé týmy, které si umí udělat příjemné pracovní prostředí i atmosféru, preferují dobré vztahy a snaží se je udržovat. Ke kultuře organizace přispívají maličkostmi, které mohou sami ovlivnit. Patří sem ochota vážit si pracovních pomůcek a opatrovat je, aby se neponičily, ale také ochotně přijít do služby za nemocného spolupracovníka, všimnout si, že kolega má narozeniny, projevit ochotu a zájem, poděkovat i za maličkosti, zeptat se druhého, jak se mu daří, zkrátka chovat se více lidsky nejen vůči klientům, ale také vzájemně mezi sebou.

Rozhodující podíl na spokojenosti zaměstnanců má vztah s nadřízeným a jeho kultura, ale také možnost učit se, růst a získávat zkušenosti. Pracovní podmínky, vzdálenost práce od bydliště, etika a esteti-

ka na pracovišti, technické a personální vybavení mají značný vliv na pracovní výkon i spokojenost. V tom všem se podle názoru zaměstnanců odráží kultura organizace.

» Jak se má organizace?

Podívejme se jejíma očima. Co by nám asi taková organizace, kdyby mohla mluvit, sdělila? Jak se jí vlastně daří? Jak vidí své zaměstnance? Kolik jí pracovníci věnují času a prostoru? Jak uvažují o tom, co potřebuje? S čím je a s čím není spokojená? Co se jí líbí? Na co se zlobí? Stálo by za to si na všechny tyto otázky pravdivě odpovědět. Zkusme si jen tak představit, že by v každé organizaci bylo jedno pracovní místo vyhrazené „asistentovi organizační kul-

Často se objevuje fenomén kritičnosti vůči druhému, ať už se jedná o kolegu, nadřízeného nebo dokonce i klienta. Máme tendence mít přesné představy a očekávání, jak by se měl druhý člověk zachovat, co by měl dělat, jak by měl reagovat, a jsme zklamaní, když se naše představy neplní.

ture“. Naslouchal by potřebám organizace a společně s ní by pomáhal cíleně budovat její kulturu. Zjišťoval by její představy, sny, touhy i přání, ale také obavy a strachy. Možná by se díky tomu začal systém více zabývat důležitostí každé individuality, která se na společném klimatu podílí. Dával by do rovnováhy materiální potřeby s těmi duševními. Možná by se zaměstnanci více zabývali tím, na čem jim skutečně záleží. Zkusme se zamyslet, v čem se kultura organizace projevuje. Kdysi někdo řekl, že úroveň zařízení se pozná podle toalety. Trochu úsměvné, možná, nicméně pravdivé. Pokud někde navštívíme toaletu, můžeme zana-

menat rozdíl mezi tou pro personál a pro klienty či veřejnou, například pro návštěvy. Existuje v tom nějaký rozdíl? Na kterých dalších drobnostech můžeme objevit slušnou kulturu organizace. Nástěnky? Veřejný rozhlas? Návštěvní hodiny? Kantýna? Kuřárna? Prádelna? Možná vás napadá něco dalšího, a to je dobře, protože jakékoliv uvědomění je prvním krokem k tomu, abychom mohli v našem životě, pracovním i soukromém, něco měnit k lepšímu.

» Budování kultury

Mít vztah k organizaci je základním předpokladem, jak spolubudovat organizační kulturu. Jak to udělat prakticky? Starat se o sebe, abychom byli spokojeni. Také to může znamenat, že nebudeme setrvávat na místech, kde nejsme v pracovní seberealizaci šťastní. Že u sebe podpoříme vývoj a změnu k lepšímu tak, abychom byli nejen užiteční, ale také se sebou spokojeni. Že onu spokojenost budeme dávat najevo a budeme ve svém pracovním životě aktivní. Logicky to s sebou nese i plně převzít odpovědnost za osobní růst, psychickou pohodu i zdraví. Měli bychom pochopit, že ačkoliv materiální prostředky jsou pro náš život nezbytné i příjemné, pouze se za nimi honit však nestačí. Nedovolme, aby se pro samé povinnosti začala z našich životů vytrácet radost. Zastavme se a rozhledněme se kolem jinak, než to běžně děláme. Přestaňme tolik soutěžit a soupeřit. Buďme tolerantnější vůči sobě i druhým. Vraťme se k tradičním hodnotám, více si naslouchejme a začněme se více starat o vlastní psychohygienu. Vnesme do našeho života více radosti, hravosti a tvořivosti.

Dozvolu mi se v závěru podělit o svou zkušenost. Dvacet let pracuji jako arteterapeutka, šestnáct let jako pedagožka, třináct let jako supervizorka a deset let jako lektorka terapeutických, vzdělávacích, supervizních a rozvojových pobytových seminářů. Poslední dva roky se s mými klienty, supervizanty a studenty společně více zamýšlíme nad hlubšími hodnotami. Přetíženost, nedostatek času a mnoho dalších důsledků přemodernizované doby, která si vybírá svou daň, se nezastavitelně rozšířila do našich domovů, ale i zaměstnání. Nechci končit pesimistickým pohledem na věc, tím spíš, že jsem optimisticky založená. Jsem připravená pomoci sobě i druhým vrátit se zpět k zapomenutým hodnotám, většímu vnitřnímu klidu, obyčejnosti, jednoduchosti a radosti. Poslední dobou jsou hojně využívány výjezdni supervizní i vzdělávací pobyty. Pozornost je při nich stále více věnovaná psychohygieně, prevenci syndromu vyhoření, společně budovaným hodnotám a v neposlední řadě také kultuře organizace. ■

Jak se připravit na inspekci kvality?

Názory na to, jak se pozná kvalitní sociální služba, se jistě různí. Ještě více odlišné jsou představy o tom, co to vlastně samotná kvalita služby je. Současná legislativa v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, (dále jen „zákon“) jasně vymezuje, co za kvalitu považuje zákonodárce a jak ji bude v praxi ověřovat. V § 99 odst. 1 zákona se uvádí, že „kvalita služeb se při výkonu inspekce ověřuje pomocí standardů kvality sociálních služeb“. Ty pak definuje příloha č. 2 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách (dále jen „vyhláška“). Podle zákona je tedy služba kvalitní, pokud naplňuje standardy kvality, resp. jednotlivá kritéria stanovená vyhláškou.

■ **Text: Mgr. Jiří Vlček, DiS.,**
psychoterapeut, poradce kvality
a metodik Charity Otrokovice,
www.koucovna.eu

Z uvedeného tedy vyplývá, že se může lišit a často i liší pohled poskytovatele a pracovníků jednotlivých služeb od pohledu inspektorů kvality (kvalita je přece i něco jiného než jen standardy; my to vidíme jinak; tuhle činnost do zákona nestihli doplnit atp.). Pokud bychom jako poskytovatelé tvrdili něco jiného, patrně bychom tím rezignovali na jakoukoli možnost rozvoje či redefinice současného stavu svých služeb. Cítění této diference nás v dobrém slova smyslu usvědčuje z odpovědnosti za naši práci a z toho, že nám nejsou lhostejní naši klienti (či chcete-li, uživatelé). Je ale zároveň potřeba si uvědomit, že inspektor kvality má v naší službě zkoumat předem jasně daný okruh témat, kterého se musí držet. A nemůže jinak! Připomeňme si tedy, co je předmětem šetření inspektorů.

V kurzech, které na toto téma lektoruji, uvádějí posluchači za předmět inspekce správně naplňování standardů definovaných vyhláškou. Méně často však již vědí o povinnosti inspektorů kontrolovat také dodržování náležitostí smluv s uživateli a stanovení výše úhrady¹, a zejména o dodržování tzv. povinností poskytovatelů uvedených v § 88 a § 89 zákona. Pojem kvality bychom tak mohli rozšířit i na uvedené oblasti, neboť jistě lze za kvalitní službu považovat takovou, která dodržuje své povinnosti a řídí se zákonem. V praxi se však inspekce obvykle nezaměřují na celý zde uvedený rozsah kontroly. Pro přesné zjištění aktuálně stanoveného předmětu kontroly vaší služby si proto raději dobře přečtěte tzv. pověření k výkonu inspekce, se kterým by vás měli inspektoři seznámit. Najdete zde mj. kontrolní období, které vymezuje počet let/měsíců, které mohou inspektoři zpětně prověřovat.

► Jak se tedy dobře připravit na inspekci kvality?

Pro dobrou přípravu na inspekci budeme potřebovat empatii. Té bychom v sociálních službách měli mít všichni dost. Zde mám však na mysli empatii ve smyslu odborné připravenosti sociálních pracovníků (zejména metodiků) či statutárních zástupců našich organizací (u nich to jistě neškodí, vždyť nesou hlavní odpovědnost). Příprava pak spočívá v pohledu na vlastní metodiky a praxi služby možným pohledem inspektora. Přidejme k nim znalost či základní

povědomí etického kodexu inspektorů a v neposlední řadě zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole, (dále jen „kontrolní řád“), podle něhož se průběh inspekce řídí. Pokud chceme být opravdu důslední, máme pochybnosti o řádném průběhu inspekce či jen chceme získat rámcovou představu, jak inspekce detailně probíhají, máme možnost pročíst si aktualizovanou metodiku pro inspektory².

► Co znamená připravit se pohledem inspektora?

Vyzkoušejme např. následující postup. Nejprve je třeba důkladně projít všechna kritéria a vztáhnout si je na svou službu. Zkontrolovat, zda jsme nezapomněli na nějakou povinnost, a rozlišit přitom, co je třeba mít písemně a co stačí „pouze“ dělat, konat či jinak naplňovat. V tom druhém případě bychom měli dobře promyslet, jak takovou aktivitu inspektorům prokážeme. Ano, příprava na inspekci je často o důkazech, které je nezbytné předkládat. Ty ale nemusí být vždy nutně v písemné podobě, obzvláště neuvádí-li to výslovně vyhláška. A do třetice, nezapomeňme na nutný soulad dané činnosti s praxí (obvykle definováno souslovím kritéria „podle těchto pravidel poskytovatel postupuje“). Jednotlivá pravidla a samotný způsob poskytování služby by pak měl být v souladu se základními zásadami poskytovaných služeb uváděných v § 2 zákona, odst. 2. Zde je totiž jasně uvedeno, že máme např. klienty aktivizovat, přistupovat k nim individuálně a soustředit se na dodržování lidských práv. A to je také to, čím se sociální služby liší od služeb komerčních (např. ubytovny, penzióny, apod.). Mysleme na to v naší praxi.

► Co když to nevyjde?

I tak se ale může stát, že přes řádnou a důkladnou přípravu obsahuje předložená inspekční zpráva informace, s nimiž jako poskytovatelé nesouhlasíme. Pak je možné využít § 14 kontrolního řádu a podat dobře odůvodněnou námitku. Jako poradce a konzultant standardů kvality slyším

² Aktualizace pravidel výkonu inspekce a metodických postupů inspektorů, finální verze návrhu metodiky inspekce sociálních služeb k 21. 2. 2014, MPSV

¹ § 97 odst. 3, zákona

čím dál častěji, že se k tomu poskytovatelé odvažují. A to je dobře. Umět si obhájit vlastní praxi považují za velmi dobrou známku odbornosti a kompetentnosti pracovníků sociální služby. Vzhledem ke zveřejňování inspekčních zpráv v registru poskytovatelů, kde si je může přečíst opravdu každý, je znění zprávy mj. důležitým PR našich služeb. Pokud se však ani podáním námitek či jiným odvolacím postupem nedomůžete změny, patrně nezbyvá než tuto skutečnost přijmout a zamyslet se nad úpravou vlastní praxe. Vždyť jsme se také v jednotlivých detailech mohli mýlit!

► Kompetentní personál pro change management?

Na tomto místě si uvědomme, jak klíčovou roli hrají standardy při nastavování sociálních služeb. Osoby, které jsou za jejich naplňování odpovědné (obvykle metodici či sociální pracovníci), jsou vlastně nositeli případné změny, která se má v intencích kritérií udát. Změny, která s největší pravděpodobností ovlivní celkový chod služby. K praktickému provádění change managementu³ by však tyto osoby měly mít příslušné kompetence či přinejmenším podporu

³ Change management = řízení změn

a pochopení statutárních zástupců. Tomu pak budou odpovídat i vzdělávací potřeby těchto z pohledu zavádění změn „klíčových“ pracovníků. Protože je práce na standardech kontinuální záležitostí (např. ve vztahu k požadavkům standardu č. 15), nelze počítat pouze s jednorázovými zásahy těchto pracovníků do průběhu služby. Ideálem je spíše možnost (a taky schopnost) jejich permanentního vlivu na průběh služby.

Na svých seminářích také často slyším volání poskytovatelů po jasnějších pravidlech a návodech pro konkrétní druhy sociálních služeb. Chtějí, aby bylo jasnější, jak si mají jednotlivá kritéria vykládat pro specifické cílové skupiny, s nimiž pracují, tak, aby mohli lépe dostát jejich naplňování. Před nějakou dobou se vedly odborné diskuse o tzv. druhových standardech, jejichž finalizace však nějak „vyšuměla“ do ztracena. Na druhou stranu jiní poskytovatelé oceňují, že standardy již nejsou více detailní, a že tak nabízejí dost prostoru pro vlastní kreativitu a rozvoj dle vlastního uvážení, včetně např. zahraniční inspirace. Obvykle je toto téma spojeno s nedostatkem úvazků pracovníků na daných pozicích, kteří by se promyšlením kritérií mohli více zabývat, a nedostatkem odborné literatury či specializovaných odborníků pro daný druh služby.

► Pohled zvenčí

Další možností, jak se na inspekci připravit, je kontrola mé služby pohledem zvenčí. Tím nemusí být nutně myšlen externí (a obvykle draze placený) audit. Je to ale právě absence pohledu zvenčí, který by poskytovatelé často uvítali. Tedy někoho, kdo by mohl službu navštívit bez hrozby sankcí či správních deliktů, prostudoval všechny dokumenty, podíval se na práci s klienty a poradil, jaké změny je nutné udělat. V průběhu uvádění standardů do praxe (tj. někdy kolem roku 2007) se počítalo s institutem tzv. průvodců, což byla velmi dobrá myšlenka a praktická pomoc. Dnes, o téměř 10 let později a ve fázi před připravovanou velkou novelou zákona, by jistě obdobní průvodci opět splnili svou funkci. V tomto kontextu se na inspekci kvality můžeme dívat také jako na skutečně důkladný a odborný externí audit, který nám stát poskytuje zcela zdarma. A není-li nám přitom uložena pokuta za správný delikt, buďme za pohledy inspektorů vděční a zvažujme je k dalšímu zapracování, bez ohledu na to, zda jde o uloženou povinnost.

Věřím, že pak lépe strpíme i onen moment překvapení, kdy inspekce zaklepe na dveře.

INZERCE

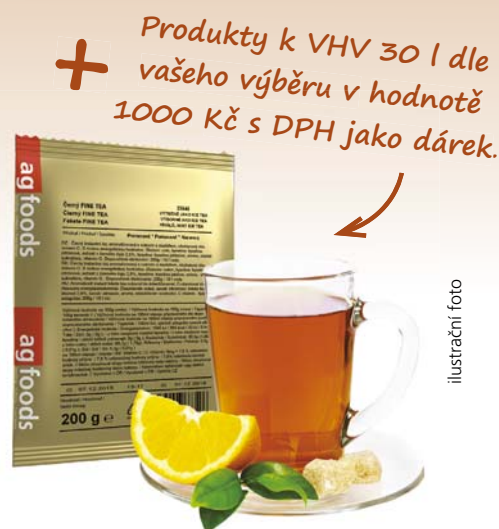
ZAKUPTÉ PRO VÁŠ PROVOZ PROFESIONÁLNÍ TECHNOLOGII A ZÍSKEJTE NAVÍC BALÍČEK NÁPOJŮ AG FOODS.

Výrobníky horké vody (VHV)

- Tři objemy: 7 l, 15 l, 30 l
- Kvalitní dvouplášťová nerezová ocel
- Vestavěné topení
- Český výrobce

Hodnota balíčku se mění dle odebrané technologie: čajovar & kávovar, VHV, termosy a mlékovary

ilustrační foto

ag foods
Vending – HoReCa – Food Service

Pro více informací kontaktujte bezplatnou zákaznickou linku **800 627 653** nebo naše obchodní zástupce: region Čechy - **725 691 451**, region Morava - **725 483 024**.

Housing first v souvislostech

Mezi základní životní potřeby člověka patří vedle vody, vzduchu, potravy a spánku také ochrana před nepřízní počasí. Proto si člověk v každé kultuře a v každé době hledá zázemí, které ho ochrání, v němž si odpočine a uloží svůj majetek. V různých klimatických podmínkách si lidé odedávna budují přiměřené obydlí, které jim poskytuje jistotu a bezpečí. Ve střední Evropě je obvyklým obydlím v 21. století byt.

■ **Text: Mgr. Ilja Hradecký,**
emeritní předseda NADĚJE

Absence bydlení znamená vážnou překážku pro uspokojení základních potřeb. Lidé bez domova zpravidla trpí sebezníčovající životosprávou, hladem a špatnou výživou, nepřízní počasí, nedostatkem spánku a odpočinku, mají omezený přístup k pitné vodě a k osobní hygieně, ke zdravotní péči, k zaměstnání a k výdělku, stávají se obětí agrese.

Člověk bez bydlení, bez domova, budí nedůvěru okolí. Není potřeba dokazovat, že absence kvalitního odpočinku, přiměřeného osázení a osobní hygieny člověka ve společnosti diskvalifikuje.

Dočasnou záchranou se stává azylový dům. Není to bydlení, je to pobyt v instituci. Poskytuje ochranu před nečasem, základní potřeby uspokojí jen částečně. Na druhou stranu je azylový dům špatnou adresou pro začlenění. Špatná adresa je překážkou pro potenciálního zaměstnavatele. Špatná adresa stigmatizuje dítě žijící v azylovém domě ve škole. Špatná adresa budí nedůvěru na úřadech, u strážníků a priori evokuje podezření.

► Sociální začleňování v českém prostředí

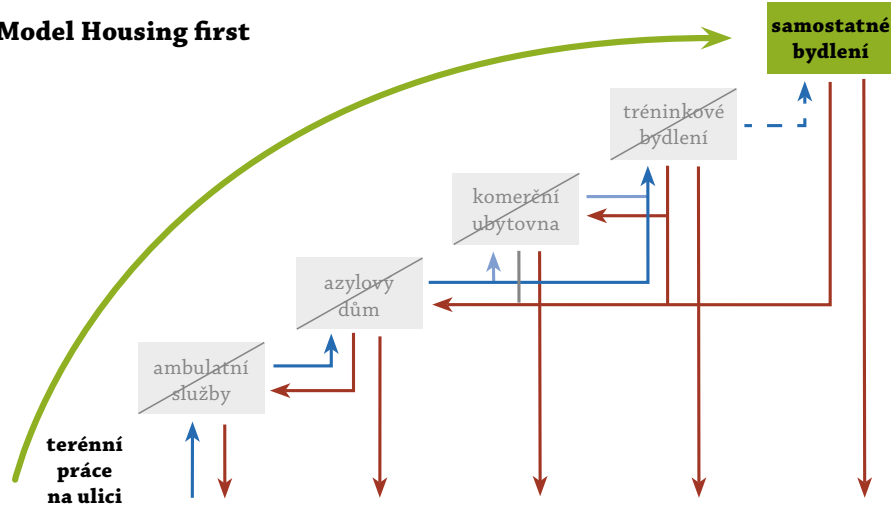
Od roku 1990 u nás začaly poskytovat první sociální služby pro lidi bez domova nejprve nevládní organizace, později města. Tento spontánní vývoj pozname-

nal formu sociální integrace a ovlivňuje ji do dneška. Poskytovatelé, zejména nevládní organizace, většinou nedisponují velkým majetkem. Služby obvykle poskytují v najatých obecních prostorách. Přitom jsou zcela závislé na financování z veřejných zdrojů.

V těchto podmínkách bylo možno uplatnit pouze vícestupňový model pomoci lidem bez domova, označovaný housing ready (připravenost na bydlení). Práce s lidmi bez domova tak začíná na ulici terénními programy, navazují ambulantní služby v denním centru a noclehárně a nakonec ubytování v azylovém domě. V pobytových sociálních službách, podobně jako v ubytovnách, mají lidé málo soukromí a autonomie. Nemohou zvolit řešení, které by odpovídalo jejich situaci. V azylovém domě si nemohou osvojit dovednosti, které by potřebovali v samostatném bydlení. Pobyt v azylovém domě pak bývá v českých podmínkách tou nejvyšší metou, které může člověk bez domova dosáhnout. Důvodem je právě nedostupnost bydlení v bytě. Pouze některá města umožňují přechodně tzv. tréninkové bydlení.

Nabídka bydlení v bytě je v moci měst a obcí, výrazně nad možnostmi nevládních organizací. Proto je v našich podmínkách tak malá možnost dosáhnout na samostatné bydlení. Je to situace demotivující jak klienty, tak poskytovatele. Tento stav pak zakonzervoval zákon o sociálních službách rigidně vymezenou typologií sociálních služeb. Teprve v posledních letech se situace mění.

Model Housing first

Nástrojem veřejné správy se může stát sociální bydlení. Sociální bydlení označuje různé formy bydlení domácností (rodin nebo jednotlivců), které nedosáhnou na tržní bydlení nebo si je nedokážou udržet. Je to bydlení, k němuž se domácnost dostane jinak než na otevřeném trhu, typicky jde o formu nájemního bydlení. Sociální aspekt je pak ve finanční oblasti (např. nižší než tržní nájemné) anebo v podpoře prostřednictvím sociální práce, případně v kombinaci obojího.

Koncem roku 2014 vydala Agentura pro sociální začleňování metodiku tzv. dostupného bydlení. Tento model poskytuje služby lidem, u nichž se předpokládá, že

Problematika zjevného bezdomovství se České republiky významně dotýká už více než čtvrt století.

budou plnit to, co se od nich očekává, lidem, kteří potřebují relativně malou podporu. Je to však zase jen jistá forma vícestupňového modelu.

Přemísťování z jednoho místa na jiné je pro klienty stresující, domácnosti nemají možnost zakořenit. Při přesunech z místa na místo lidé ztrácejí dosavadní kontakty a nové musí budovat. Zvláště negativně to pak dopadá na děti, zejména při změnách školy. Vážnou překážkou sociálního začleňování je obousměrná prostupnost bydlení,

„Housing first“ může pomoci lidem, kteří jsou dlouhodobě bez domova, lidem fyzicky nebo duševně nemocným, zdravotně postiženým, lidem závislým na drogách nebo alkoholu.

při plnění stanovených podmínek a úspěšném hodnocení „za odměnu“ směrem nahoru a při jednotlivém selhání „za trest“ dolů, připomíná to známý cukr a bič.

Problematika zjevného bezdomovství se České republiky významně dotýká už více než čtvrt století. Protože stát tuto problematiku dlouhá léta podceňoval, zůstal zcela nedotčený model rychlé nabídky bydlení známý jako „housing first“. V koncepci sociálního bydlení se metodika prostupného bydlení výrazně projevila a zdá se, že pronikne také do zákona o sociálním bydlení.

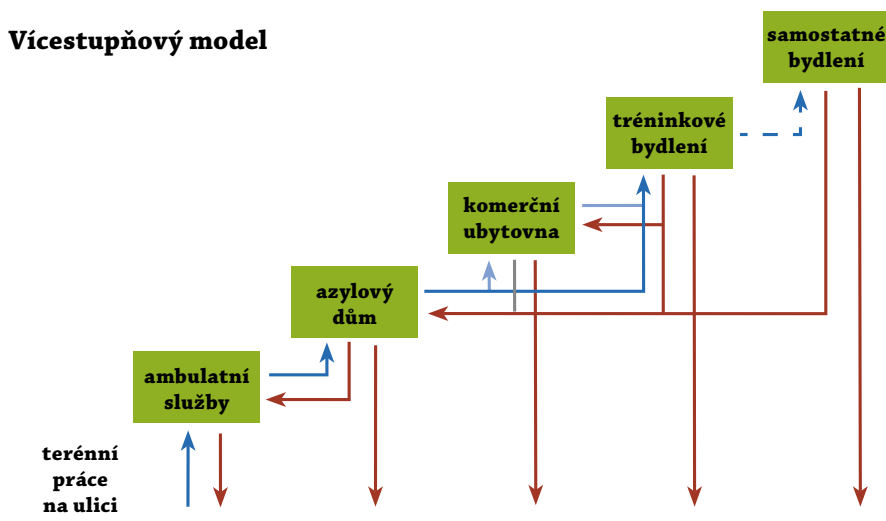
» Model „housing first“

Proces sociálního začlenění lidí bez domova při užití modelu „housing first“ spočívá v primárním zajištění bydlení v bytě. Model vznikl v devadesátých letech minulého století v New Yorku. Dr. Sam Tsemberis převrátil na hlavu myšlení o problému bezdomovství. Dosavadní vícestupňový způsob ukončení bezdomovství nahradil modelem, který nazval „housing first“, to znamená nejprve bydlení nebo bydlení především. „Housing first“ je protikladem k vícestupňovému typu. Klient není podroben plnění určených podmínek pro postup do vyšších integračních stupňů.

Principem je poskytnout nejprve bydlení ve standardním bytě. Klient, jednotlivec nebo rodina, má uzavřenou běžnou nájemní smlouvu na byt. Bydlení pak doplňuje podpora nastavená podle potřeb klienta a jeho domácnosti. Vychází z předpokladu, že lidé, kteří mají kde bydlet, jsou schopni následně řešit i další životní problémy. Tento model se prokázal jako velmi úspěšný nejen v řešení, ale i v ukončení bezdomovství. Lze jej zdárně použít také pro lidi, kteří potřebují značnou míru podpory a pomoci, aby se mohli začlenit do běžného života.

„Housing first“ může pomoci lidem, kteří jsou dlouhodobě bez domova, lidem fyzicky nebo duševně nemocným, zdravotně postiženým, lidem závislým na drogách nebo alkoholu. Ukázal se účinný u lidí, kterým chybí sociální podpora, zejména pomoc od rodiny nebo přátel. Nevyžaduje abstinenci od drog nebo alkoholu. Podmínkou není psychiatrická léčba. Původně byl

Vícestupňový model

použit pro pomoc jednotlivcům, dnes se využívá také pro rodiny bez domova a pro mladé lidi.

Základním principem je bydlení jako základní lidské právo. Proto je poskytnuto samostatné bydlení bez podmínky, že by člověk musel být napřed na bydlení připraven. Bydlení doprovází systém podpory a pomoci v osobních a rodinných problémech, při závislostech, v mentálním zdraví, v zaměstnání. Zkušenosti ukazují, že lidé pokládaní za neschopné samostatného bydlení si mohou udržet trvalé bydlení v bytě, dostanou-li přiměřenou individuální podporu.

Klíčovým principem je respektování názorů klienta. Každý má možnost rozhodovat, jaký rozsah podpory mu má být poskytován, a uplatňovat vlastní schopnosti. Má možnost rozhodnout o svých potřebách a jejich naplnění. Prakticky to znamená, že podpora je poskytována individualizovaně.

Model sociálního začleňování „housing first“ je také ekonomicky efektivnější než vícestupňový model.

Proces „housing first“ se netýká pouze bydlení. Je aktivně propojen s potřebnou službou včetně pomoci při snižování škodlivých následků (harm reduction) užívání drog nebo alkoholu a podpory pro psychické a fyzické zdraví. Potřebné je také zapojení do života komunity. Nezbytné je společné rozhodování klienta a sociálního pracovníka a vyváženost mezi osobní volbou klienta a kontrolou při práci s ním.

Důležité je oddělení nájmu bytu od služby. Nutností je, aby klient pravidelně platil nájemné a služby spojené s bydlením. Také je potřeba, aby udržoval dobré vztahy se sousedy. Oddělení nájmu bytu od služby

znamená předcházení střetu zájmu, kdy pronajímatel vyžaduje placení nájemného, zatímco sociální práce musí být empatická a přívětivá, aby byla akceptována.

„Housing first“ dává jistotu, že klient neztratí bydlení, i kdyby nedodržoval některá pravidla. Přístup k bydlení není podmíněn změnou chování nebo přijetím nabízené podpory. Vyžaduje se však pravidelná setkávání se sociálním pracovníkem, který zajišťuje podporu bydlení. Oddělení bydlení od služby má význam v tom, že „housing first“ nabízí bydlení tak dlouho, dokud jej klient, domácnost potřebuje.

» Ekonomický aspekt

Model sociálního začleňování „housing first“ je také ekonomicky efektivnější než vícestupňový model. Při zpracování analýzy pro koncepci řešení bezdomovství v ČR bylo na jednoduchém modelu propočteno, že náklady modelu „housing first“ v případě nezaměstnaného klienta jsou přibližně o 30 % nižší než ve vícestupňovém modelu (denní centrum – noclehárna – azylový dům), v případě zaměstnaného klienta je nižší až o 55 %.

Výsledky výzkumného projektu Housing first v Evropě, který vedl Volker Busch-Geertsema, potvrdily, že model „housing first“ by mohl být úspěšný také v Evropě. Pozitivní výsledky z několika evropských států ukazují, že tento model vede k ukončení bezdomovství u lidí s vysokou potřebou podpory, včetně lidí se zkušeností dlouhodobého nebo opakovaného bezdomovství.

Je zřejmé, že „housing first“ jako způsob ukončení bezdomovství lidí, kteří potřebují vysokou podporu, může ušetřit peníze za další služby, například psychiatrickou péči, zdravotnické záchranné služby a systém justice a policie. Člověk bydlící v bytě najde snadněji práci, nebude závislý na dávkách a naopak bude platit daně a zdravotní a sociální pojištění. >>>> 38

Housing first v souvislostech

««« 37

Možnosti a překážky v ČR

Připravovaný zákon o sociálním bydlení model „housing first“ a priori nevyklučuje. Nicméně je primárně postaven třístupňově, s prvním stupněm v azylovém domě jako pobytové sociální službě. Překážkou efektivit se může stát vazba sociálního bydlení na hlášený trvalý pobyt. Je pravděpodobné, že většina těch lidí bez domova, kteří se nezdržují v místě hlášeného bydliště, bude patřit mezi nejpotřebnější.

Pro aplikaci modelu „housing first“ je nezbytný konsensus státu a samospráv měst a obcí na tom, aby bezdomovství, zejména zjevné, bylo ukončeno. Je nutná synergie sil různých aktérů, přitom hlavní roli mají města a obce. Záleží na lokálních politicích, na jejich životních hodnotách, osvícenosti a ochotě k odstranění bezdomovství. Překážkou naopak může být předvolební podbízení s návrhy všelijakých „rychlých řešení“.

Mentální překážkou je přetrvávající negativní myšlení části obyvatelstva o lidech bez domova, jejich odsuzování a vnímání

Nabídka bydlení v bytě je v moci měst a obcí, výrazně nad možnostmi nevládních organizací. Proto je v našich podmínkách tak malá možnost dosáhnout na samostatné bydlení.

jako příživníků, kteří jako by se sami pro takový život rozhodli. U českého obyvatelstva je jen malá ochota lidem bez domova pomáhat. K tomu navíc přistupuje závist a nepřejčnost. Je potřeba demytologizovat bezdomovství, kultivovat veřejné mínění osvětou ve veřejnosti s podporou politických představitelů. Je důležité objektivně informovat veřejnost o problematice a možnostech řešení. Je třeba ukončit stigmatizaci lidí bez domova a usilovat o změnu myšlení veřejnosti.

Použité zdroje:

- Edgar, B., Meert, H. (2005). *Fourth Review of Statistics on Homelessness in Europe, The European Consensus Conference on Homelessness: Policy recommendations of the Jury* (Evropská konsensuální konference v Bruselu v prosinci 2010). Dostupné na: http://www.housingeurope.eu/uploads/file_/2011_02_08_FINAL_Consensus_Conference_Jury_Recommendations_EN.pdf
- Závěry Evropské konsensuální konference Brusel, prosinec 2010, v českém překladu zde: http://www.azylovedomy.cz/soubory/282_Závěry%20konsensuální%20konference%202010_web.pdf
- <http://housingfirstguide.eu/website/>
- <https://www.youtube.com/playlist?list=PLUCuxEnMqUj2hM-KLWDtPjZvIVRVIRKMX>
- <http://www.socialni-zaclenovani.cz/prostupne-bydleni-metodika-a-manual-dobrych-praxi>
- <http://www.ysaatio.fi/index.php/aboutus/>, <http://www.feantsa.org/code/en/members.asp?ID=52&Page=22&Pays=5>
- <http://www.barka.org.pl/>

INZERCE

primus
prádelenská technika

INSPIRATIVNÍ PRÁDELENSKÁ TECHNOLOGIE

Xtreme in innovation

www.primuslaundry.cz

S Tobii jsem získala soukromí

Dita Horochovská je aktivní mladá žena. Po ukončení střední školy se začala věnovat pomoci lidem s tělesným postižením – jako lektorka je učila pracovat s počítačem. To není tak samozřejmé, natož snadné, jak by se na první pohled mohlo zdát, když nemůžete psát na běžné klávesnici a klikat běžnou myší. Dita hledala způsob, jak by to mohlo jít co nejsnadněji a nejefektivněji. Testovala různá softwarová řešení, doporučovala vývojářům změny a doplnění jejich produktů. A doporučovala to velmi fundovaně. Jednak proto, že s počítači umí, jednak proto, že s těžkým tělesným postižením má vlastní bohaté zkušenosti – sama trpí nehybností všech čtyř končetin.

„Do patnácti jsem počítač ovládala normálně, i když jen jednou rukou. Pak se můj zdravotní stav zhoršil a já musela hledat jiná řešení. Jako testérka jsem se podílela na vývoji systémů pro rozpoznávání české řeči a hlasové ovládání počítače.“ Hlasové ovládání počítače však má své limity; nejde je použít v hlučném prostředí. „Takovým v uvozovkách hlučným prostředím je třeba zahrada u nás na chalupě. Moc ráda tam jezdím a také bych si ráda, jako jiní lidé, na zahradě něco přečetla. Jenže listovat v knize pochopitelně sama nemůžu a ovládat počítač hlasem tam není možné, zvláště když jej nemám moc silný...“ A tak Dita hledala jinou alternativu. Na výstavě kompenzačních pomůcek narazila na technologii Tobii, která umožňuje ovládat počítač pohledem očí. Zní to neuvěřitelně, ale dvě malé kamery, umístěné na liště pod monitorem počítače, notebooku či tabletu, za pomoci příslušného softwaru umožňují přesně identifikovat, kam směřuje pohled člověka, který zařízení ovládá. Změnou místa, na které se člověk dívá, může přemístit ukazatel myši, a když na tomto místě člověk pohledem setrvá, počítač to vyhodnotí jako kliknutí myši, stisknutí tlačítka či zmáčknutí klávesy klávesnice zobrazené na displeji. A tak lze prostřednictvím prostého pohledu na počítači či tabletu psát a dělat běžné úkony, které na IT zařízeních dělají lidé ovládající myš a píšící na klávesnici.

„Já nejčastěji něco píšu ve Wordu, vyřizuju maily nebo hledám na internetu. Využívám to v práci (dělám na počítači administrativu pro spolek Senior fitness) i ve svém volném čase. Tobii mi to umožňuje dokonce tak, že nikdo neví, co píšu, hledám či sleduju. Tak jsem poprvé v životě získala soukromí,“ říká Dita.

„A já jsem ztratila přehled a občas se nestachím divit,“ s úsměvem a hrdostí dodává její maminka, která je našemu rozhovoru také přítomna.

„Často využívám osobní asistence,“ říká Dita. „Ale ta je dostupná především v Praze, kde bývám přes týden. U nás doma je to horší,

a tak nejlepší asistentkou je maminka. Jako každý člověk, i já mohu mít svá drobná tajemství a mám radost, když mé maily nemusí se mnou sdílet asistent, ať je to profesionál nebo maminka.“

POČÍTAČ JE JEN DOBRÝ SLUHA

Z předchozích řádek se může zdát, že největší přínos oční navigace Tobii je v tom, že umožňuje ovládat počítač. Jenže doby, kdy počítač byl izolovaným zařízením, jsou dávno ty tam. Dnes může počítač ovládat takřka celou domácnost. Díky přidávaným zařízením může rozsvítit či zhasnout světlo, otevřít okno, ovládat některé kuchyňské spotřebiče. „Ráda bych si ještě pořídila ovládání televize,“ říká Dita. A já se jí nedivím. Vždyť i člověk s těžkým tělesným postižením by měl mít možnost se svobodně rozhodnout, zda se podívá na zprávy, film či seriál, zvláště když jeho možnosti, i přes všechny na první pohled překvapivé příklady, jsou podstatně omezenější, než je tomu u lidí bez zdravotního hendikepu. Vy nepřepnete na jiný kanál, když běží nic neříkající a mnohdy agresivní reklamy? „Mám ráda sport. Když jej nemohu aktivně provozovat, alespoň se ráda dívám na sportovní zápolení. Mám ráda atletiku, fotbal i formuli 1. Několik Velkých cen jsme dokonce s bratrem navštívili přímo v jejich dějišti,“ s úsměvem dodává Dita.

POTENCIÁL TOBII JE PRO ZVÝŠENÍ KVALITY ŽIVOTA TĚŽCE POSTIŽENÝCH ZÁSADNÍ

„Tobii může pomoci lidem upoutaným na lůžko v důsledku postižení všech končetin provádět některé základní činnosti, jako je např. polohování postele, ale též ovládání vytápění, větrání či klimatizace. Může jim též zpříjemnit trávení volného času, jehož mají víc, než měli kdy dřív a než je jim milé, třeba tím, že budou moci přeladit televizi, pustit si hudbu či film nebo číst elektronické či zvukové knihy,“ zamýšlí se nad potenciálem asistivní technologie Tobii Dita Horochovská. Při závažných onemocněních centrální nervové soustavy nebo progresivních onemocněních postihujících svaly bývají nejdéle zachovány pohyby očí. Právě při těchto onemocněních velmi často dochází také ke ztrátě řeči, a využití snímání pohybů očí je tedy většinou jedinou možností pro zachování oboustranné komunikace s takto postiženým člověkem, který nemůže mluvit. To může významně ulehčit snášení nemoci např. lidem v pokročilých stádiích amyotrofické laterální sklerózy (ALS) či roztroušené sklerózy.

Oční sledování Tobii má velký potenciál umožnit diagnostiku zachovalých mentálních schopností u lidí s těmi nejrozsáhlejšími poraněními mozku či míchy. Umožňuje též pohodlně a prokazatelně diagnostikovat míru zachování kognitivních funkcí u dětí s poruchami komunikace, třeba v důsledku poruch autistického spektra či mentálního postižení. Může prostě pomoci a zásadně zvýšit kvalitu života všude tam, kde komunikace běžnou řečí je dočasně či trvale nemožná.

Text PhDr. Milan Pešák,
pesak.milan@spektra.eu,
foto poskytl výrobce Tobii Dynavox

Preterapie

Motto: „Na každém dně něco musí být.“ Garry Prouty

PREterapie je technika, která je využívána v práci s člověkem, jemuž nepomáhá klasická terapie/psychoterapie nebo normální běžný slovní kontakt. Preterapie umožňuje navázat nebo udržet kontakt s realitou u lidí, u kterých je tato schopnost nějak narušená nebo nefunkční. Současně tato technika pomáhá lidem vnímat a prožívat nejen věci kolem sebe, ale i sebe sama (své tělo, své pocity).

■ **Text: Mgr. Markéta Vaculová,** vedoucí sociální pracovnice, všeobecná sestra, frekventantka sebezkušenostně-terapeutického výcviku v přístupu orientovaném na člověka, lektorka Institutu vzdělávání APSS ČR

Preterapie je v současné době nejvíce využívána při práci s lidmi s duševním onemocněním (např. psychózy, deprese), Alzheimerovou chorobou, s poruchami autistického spektra anebo mentálním handicapem. Při úspěšné preterapii klient projevuje své emoce, navazuje s pracovníkem vztah založený na důvěře, více se zapojuje do aktivit běžného života; tím vším se zvyšuje kvalita jeho života, u některých klientů může docházet ke snižování úzkosti a mohou být přístupnější dalším terapiím.

Metodu preterapie vyvinul americký psycholog Garry Prouty, jenž byl následník humanistického psychologa C. R. Rogerse, který vypracoval terapeutický směr nazývaný „přístup orientovaný na člověka“ (anglicky Person Centered Approach, zkr. PCA). V zahraničí je praktikován zhruba 50 let a i v České republice si úspěšně nachází své místo. Pomocí preterapie se dokáží ke svým klientům více přiblížit a porozumět jim nejen psychologové, ale i další pomáhající pracovníci. Pro úspěšné praktikování této techniky je nutné, aby byl pracovník empatický, kongruentní s klientem a dokázal ho akceptovat.

Preterapii kromě G. Proutyho hojně rozvíjela také Marlis Pörtnerová, podle které preterapie otevírá přístup k lidem, jež následkem mentálního postižení, dlouhotrvající hospitalizace nebo psychického onemocnění nejsou schopni (nebo jsou schopni jen ve velmi omezené míře) navazovat kontakt se svým okolím. K lidem, kteří žijí uzavřeni sami v sobě a jejichž způsob vyjadřování je bizarní a nesrozumitelný. K lidem, kteří dostávají nálepku „neschopen tera-

pie“ nebo dokonce „neschopen kontaktu“ (Pörtner, 2009, s. 115).

► Východisko preterapie = přístup zaměřený na člověka

Přístup zaměřený na člověka propagoval psycholog Carl Ransome Rogers (1902–1987). Tomuto směru se dříve říkalo nedirektivní terapie, protože C. R. Rogers razil myšlenku, že člověk (pacient, klient) musí být aktivním činitelem změny – tedy že průběh terapie má řídit sám klient, nikoliv pracovník.

Metodu preterapie vyvinul americký psycholog Garry Prouty, jenž byl následník humanistického psychologa C. R. Rogerse, který vypracoval terapeutický směr nazývaný „přístup orientovaný na člověka“

Úkolem PCA je pomoci klientovi v nacházení jeho vlastního směru a v posilování jeho procesu změny. „Ústřední myšlenkou teorie je teze, že v důvěrném vztahu s druhým člověkem (terapeutem), který je co nejvíce sám sebou a vytváří nehodnotící, přijímající a naslouchající atmosféru, se v člověku (klientovi) uvolňuje růstový potenciál a vlivem svých vnitřních sil se začne rozvíjet pozitivním a zdravým směrem“ (Šiffelová, 2010, s. 35), tedy stručně řečeno, pokud mě někdo přijímá takovou, jaká jsem, jsem sama schopná začít odstraňovat to, co mi na sobě vadí nebo co mi v mém životě nevyhovuje.

► Ostatní terapeutické metody vycházející z PCA přístupu

Z přístupu orientovaného na člověka vyšla např. Naomi Feilová, autorka metody Validace, dále Eugen Gendlin, autor Focusingu. Následně byl představen nový přístup – Preterapie, který rozvinul Garry Prouty, žák Gendlina. Přístup zaměřený na člověka a preterapii dále rozvíjela Marlis Pörtnerová, která se zaměřovala na práci s lidmi s mentálním postižením a PAS (poruchou autistického spektra).

Tři základní podmínky vztahu pracovníka a klienta v přístupu orientovaném na člověka:

Empatie

„Empatie je snaha o přesné a citlivé pochopení prožívání a pocitu druhého člověka. Je to snaha vcítit se do jeho vnitřního i vnějšího relačního rámce tak, jako bych byl jím samým, ale nepouštět přitom nikdy ze zřetel, že já jsem já, a ne onen druhý člověk.“ (Pörtner, 2009, s. 23)

Kongruence – opravdovost

Pracovník by měl uznat klienta jako osobnost, přijímat jeho rozhodnutí, ale neznamená to, že s jeho chováním musí nutně souhlasit.

Akceptace

– bezpodmínečně pozitivní přijetí

Akceptace znamená otevřeně přijímat druhého člověka bez hodnocení, takového, jaký je, s vírou, že pro všechno, co dělá, má své důvody. (Vymětal, Rezková, 2001)

► Komunikace jako podstatný nástroj PCA přístupu

Pro přístup orientovaný na člověka je mimo jiné podstatná empatická komunikace, vyznačující se např. aktivním nasloucháním.

Slovní projevy aktivního naslouchání jsou např.: „ano, poslouchám vás“, „prosím, pokračujte“, „jak to bylo dál“, „rozumím vám“, „hmm“ apod.

Mezi mimoslovní projevy aktivního naslouchání patří např. přikyvování, udržování očního kontaktu, poloha těla – trup a hlava směřují ke klientovi, taktéž špičky nohou, dodržování intimní zóny klienta, napodobování klienta, ale nesmí se jednat o přesné napodobování klienta, to může

vést k zesměšňování. Je vhodné používat vhodnou gestiku a doteky, ideálně v oblasti ramen a paží. (Křivohlavý, J., 1993)

Zásady aktivního naslouchání:

- Dejme druhému vědět, pokud jsme něčemu nerozuměli nebo jsme ztratili pozornost, např.: „Můžete mi to zopakovat, nejsem si jistá, zda jsem vám dobře rozuměla.“
- Důležité je používat shrnutí a zopakování, zhruba po 5–10 větách. Přitom se zaměřme na to podstatné, např.: „Chápu dobře, že chcete (...)“
- Nikdy nemluvíme o tom, co druhý neřekl, nepřisuzujeme sdělením jiného své vlastní myšlenky, představy a přání.
- Opakování vlastními slovy, co klient sdělil, např.: „Já se teď pokusím zopakovat to, co jste mi sdělil, zda jsem vám správně porozuměl. Pokud budete chtít něco dodat nebo objasnit, zastavte mě.“ Opakování vede k lepšímu vzájemnému pochopení, projevení zájmu o druhého, věnování pozornosti klientovým myšlenkám a pocitům, rozvedení původního sdělení, získání nových informací, nových možností řešení problému.
- Vcítění se do pocitu druhého, slovní vyjádření pochopení pocitů druhého, např.: „To jste se musel/a cítit strašně“, i mimoslovně např. očním kontaktem, přikývnutím. Klient tak získává nový pohled na své pocity.
- Kladení otázek, abychom získali více informací a upřesnění. Zejména otázky typu kdo, kde, kdy, co, jak, co se ještě stalo aj. (Křivohlavý, J., 1993)

» Preterapie

Jak bylo napsáno v úvodu článku, preterapie pomáhá některým lidem navázat kontakt nejen se sebou, ale i s okolní realitou. S takovými lidmi se v sociálních službách potkáváme a mnohé pracovníky trápí, že neví, jak se s nimi domluvit nebo se na ně napojit, aby jim umožnili kvalitnější a smysluplnější prožívání.

S tímto může pomoci právě preterapie, protože jejím základním rysem je „směřování ke konkrétnímu“, tedy k tomu, co konkrétně klienti vnímají (pocity) nebo vidí (stůl, strom). Pro PCA a preterapii je nejdůležitější, aby terapeut a/nebo jiný pomáhající pracovník pochopil klientovu skutečnou zkušenost, nikoliv zkušenost interpretovanou. Řada pracovníků se klientovou skutečnou zkušeností nezabývá, reagují pouze na základě svých schematických představ o klientově prožívání. (Šiffelová, D., 2010)

Základem preterapie je proto, jak bylo uváděno dříve, empatické porozumění, zrcadlení a reflektování. Reflektování má dle

Podle Garryho Proutyho se rozlišuje pět druhů kontaktních reflexí – situační, obličejové, tělové, slovní reproduktivní a zopakované.

Proutyho pomoci klientům navázat kontakt s realitou, se sebou samými a s druhými lidmi. Zrcadlením ukazuje pracovník uživateli to, co klient vnímá.

Preterapie se může zdát na první pohled velmi jednoduchou metodou, vyžaduje však schopnost vnímat nejjemnější změny v klientově chování, jako jsou dýchání, pohyb očí, napětí ve svalech atd. Prostřednictvím velmi konkrétních reflexí terapeut zrcadlí klientovy projevy na jeho úrovni pre-expressivního (předřečového, např. grrrrr, ááááá, ham či pre-symbolického) fungování. Reakce terapeuta jsou tedy empatické, nedirektivní, nehodnotící, velmi konkrétní a realistické. Pomocí nich lze u klientů obnovit schopnost navázání kontaktu se sebou samým i se světem. Stále platí, že většina odborníků v pomáhajících profesích byla tradičně vychovávána k tomu, aby převzali aktivitu a věci „dělali“. Teprve díky preterapii se ukazuje, jakou moc má prosté „bytí“ s pacientem a jednoduché reflektování. (Šiffelová, D., 2010)

» Proč preterapie funguje – její techniky

Techniky preterapie, tzv. kontaktní reflexe, podněcují momentální vědomý prožitek kontaktu a umožňují (byť jen i na krátkou dobu) podporující komunikaci, která je pro utváření každodenní komunikace a interakce s klienty nezbytná.

Podle Garryho Proutyho se rozlišuje pět druhů kontaktních reflexí – situační, obličejové, tělové, slovní reproduktivní a zopakované.

Situační reflexe

Pečující sleduje aktuální klientovu situaci, prostředí, kde se nachází, a reflektuje jeho chování. Emoční prožívání člověka je zachováno a podle jeho způsobu chování s ním pracovník navazuje kontakt. Pracovník popisuje děj, situaci, kterou vidí před sebou. Cílem je umožnit klientovi reálný zážitek se světem kolem něho.

Příklad: Klient se upřeně dívá na stůl. Pracovník reflektuje: „Díváte se na stůl se židlemi, pozorujete hrnky na stole, jsou modré. Hraje hudba.“

Obličejové reflexe

Pracovník se dívá klientovi do tváře a pozoruje jeho tzv. předexpressivní emoce.

Hledáme možnou emoci, čteme ji z výrazu tváře a nabízíme její formulaci. (Prouty, G., Werde D. V., Pörtner M., Preterapie, 2005). V podstatě zrcadlíme. Například sdělujeme: „Vypadáte našťvaně“, „Máte smutné oči“.

Tělové reflexe

Pro některé klienty je typická nepřirozená a strnulá pozice těla, různé stereotypní nebo rigidní (strnulé) pohyby. Verbálně či neverbálně zrcadlíme činnosti, které klient dělá. Klient svůj pohyb vidí u nás a lépe tak porozumí svému tělu. Pracovník může reflektovat všechny tělesné pozice (pohyb, gesta, mimika) klienta slovně nebo tělesně. Tyto reflexe podněcují u klienta kontakt se sebou samým, s vlastním tělem. (Prouty, G., Werde D. V., Pörtner M., Preterapie, 2005)

Příklad: „Anička se houpe“, „Máváš rukama“.

Slovní reproduktivní reflexe

Někteří klienti se vyjadřují úlomkovitou řečí, v nesouvislých větách či jen ojedinělými slovy, jiní klienti s poruchou osobnosti nejsou schopni mluvit souvisle, scházejí jim slova, často se vyskytují slova zmatená a vymyšlená. Pracovník reflektuje slova, i když jsou nelogická. Můžeme reflektovat i zvuky, napomáhá to rozvíjet komunikační kontakt. Hledáme souvislosti, opakujeme to, co jsme pochopili, i když to nedává smysl.

Zopakované reflexe

Těmito reflexemi se podněcuje prožívání a jsou základem opětovného kontaktu s klientem. Například: „Držíš se na bradě a stále něco pozoruješ“ (několikaminutové ticho). Pracovník zopakuje: „Stále něco pozoruješ“.

Výše popsané techniky poskytují klientovi jakousi komunikační síť na různých úrovních, takže klient má dostatek příležitostí k tomu, aby vyjádřil, co potřebuje, a mohl s pracovníkem navázat vztah. (Prouty, G., Werde D. V., Pörtner M., Preterapie, Portál, 2005)

Všechny výše popsané techniky musí každý pracovník používat velmi citlivě, odlišovat, co u kterého člověka použít, být empatický. „Pracovat se zaměřením na osobu znamená nevycházet z představ o tom, jací by lidé měli být, nýbrž z toho, jací jsou, a z toho, jaké jsou jejich možnosti. Pracovat se zaměřením na osobu znamená brát lidi vážně v jejich osobité jedinečnosti, snažit se porozumět jejich způsobu vyjadřování a podporovat je v tom, aby našli své vlastní cesty k přiměřenému zacházení s realitou, samozřejmě v rámci jejich omezených možností.“ (Pörtner, M., 2009)

»»» 42

««« 41

➤ Závěr – využitelnost PCA přístupu a preterapie v sociálních službách

Přístup orientovaný na člověka je využitelný v každodenní komunikaci s klientem, individuálním plánování nebo v „terapeutické“ práci, kdy můžeme dle typu klienta použít buď nedirektivní terapii, focusing, validaci, preterapii či mezi těmito technikami vhodně přecházet, jak uváděla i Marlis Pörtnerová: „Pracovník musí být schopný citlivě odečítat stav, ve kterém se klient aktuálně nachází, a podle toho pružně přecházet od preterapeutických kontaktních reflexí k tradičnímu přístupu/terapii zaměřené na člověka“ (volně z Pörtner, M., 2009).

Preterapii může v sociálních službách využít každý, kdo chce s klientem navázat kontakt. Vhodné je, aby takovýto pracovník uměl klienta přijímat, byl autentický, empatický a ideálně měl i kurz preterapie a/nebo výcvik v přístupu orientovaném na člověka. Při pravidelném posilování a udržování psychologického kontaktu s klienty, kteří mají problém v komunikaci nebo s prožíváním reality, může pracovník pomoci klientovi docílit toho, že bude vnímat sebe sama, své pocity, potřeby a věci okolo sebe.

Použitá literatura:

- DeVito, A. J. *Základy mezilidské komunikace*. Praha: Grada, 2001.
- Kopriva, K. *Lidský vztah jako součást profese: psychoterapeutické kapitoly pro sociální, pedagogické a zdravotnické profese*. Praha: Portál, 2000.
- Kratochvíl, S. *Základy psychoterapie. Směry, metody, výzkum*. Praha: Portál, 1998.
- Křivohlavý, J. *Jak si navzájem lépe porozumíme*. Praha: Svoboda, 1988.
- Křivohlavý, J. *Povídaje – naslouchám*. Praha: Návrat domů, 1993.
- Mearns, Dave a Brian Thorne. *Terapie zaměřená na člověka: Pro využití v praxi*. Praha: Grada, 2013.
- Míkuláščík, M. *Komunikační dovednosti v praxi*. Praha: Grada, 2003.
- Nykl, Ladislav. *Carl Ransom Rogers a jeho teorie: Přístup zaměřený na člověka*. Praha: Grada, 2012.
- Prouty, G., Van Werde, D., Pörtner, M.: *Preterapie: navázání a udržení kontaktu s obtížně komunikujícími klienty*. Praha: Portál, 2005.
- Šiffelová, Daniela. *Rogersovská psychoterapie pro 21. století: Vybraná témata z historie a současnosti*. Praha: Grada, 2010.
- Tolan, Janet. *Na osobu zaměřený přístup: v poradenství a psychoterapii*. Praha: Portál, 2006.
- Vymětal, J. *Rogersovský přístup k dospělým a dětem*. Praha: Portál, 2001.
- Vymětal, J.: *Speciální psychoterapie*. Praha: Grada, 2007.

Dětská paliativní péče

Dětská paliativní péče je specifickou oblastí pediatrie, která se zaměřuje na pacienty s nevléčitelným onemocněním, jež vede dříve či později ke smrti. V České republice je paliativní péče u dětí ve stavu zrodu a laická i odborná veřejnost jen velmi zvolna přijímá její důležitost a potřebnost. Oproti dospělým pacientům ji vyžaduje pouze zlomek dětí, přesto by měla být dostupná a samozřejmá stejně jako ostatní oblasti pediatrie.

■ **Text: MUDr. Hana Lažová,**
Mobilní hospic Ondrášek, o. p. s.

➤ Nevyléčitelná onemocnění

Nevyléčitelná onemocnění jsou velmi různorodou skupinou onemocnění s rozdílným klinickým obrazem i prognózou. Progredují přes veškeré léčebné postupy, zkracují či ohrožují život a neexistuje způsob, jak je vyléčit či jejich progresi zastavit. Na druhé straně se z nich často díky stále novým léčebným možnostem stávají chronické stavy, u kterých lze dosáhnout i několikaleté stabilizace (1, 2, 3).

Nevyléčitelná onemocnění mohou být život limitující, u kterých je předčasné úmrtí obvyklé (např. neurologická degenerativní onemocnění, dědičné poruchy metabolismu, svalové dystrofie, těžké komplexní vrozené vývojové vady) či život ohrožující, u kterých je předčasné úmrtí sice velmi pravděpodobné, ale je tu i šance dlouhodobého přežití do dospělosti (např. onkologická onemocnění, orgánová selhání, těžké úrazy mozku a míchy, dětská mozková obrna) (1, 2, 3).

➤ Paliativní péče

Světová zdravotnická organizace definuje paliativní péči pro děti a jejich rodiny takto:

- paliativní péče u dětí je aktivní a úplná péče o dětské tělo, mysl i ducha a zahrnuje také podporu rodiny;
- začíná v době, kdy je diagnóza nevléčitelného onemocnění stanovena, a kontinuálně pokračuje bez ohledu na to, zda dítě dostává současně léčbu namířenou proti nemoci (2,3).

Cílem paliativní péče je zmírnit bolest a další tělesná a duševní strádání a udržet co nejvyšší kvalitu života. Paliativní péče neřeší příčinu onemocnění, ale především

subjektivní potíže, které jsou pro dítě obtěžující: odstraňuje nebo zmírňuje fyzické a psychické utrpení a vytváří životní prostor, ve kterém je možné život naplnit tím, co přináší radost. Je to péče aktivní a zahrnuje nejen léčbu jako takovou, ale také duševní, sociální a duchovní podporu (2, 3, 5).

Paliativní péče vychází z jednoduchých principů:

- Netyká se smrti, ale života, který smrtí končí. Nejedná se o rezignaci, ale o snahu naplnit život tím, co dítěti a rodině přináší radost.
- Cílem je život co nejkvalitnější, a to zejména z pohledu dítěte a rodiny.
- Neléčíme příčinu, ale příznaky, které dítě obtěžují. Nejčastěji se jedná o bolest, dušnost, kašel, nechutenství, zvracení, zácpu, retenci moči, neklid, poruchy spánku, úzkosti, deprese aj.
- Dítě podrobujeme pouze nezbytným vyšetřením, při aplikaci léků volíme nejméně invazivní postupy.
- Prvořadým rozhodovacím článkem je dítě a jeho rodina (4).

Dětská paliativní péče se podstatným způsobem liší od paliativní péče u dospělých. Má své charakteristiky a specifika:

- věková hranice – děti od narození do 19 let;
- jedinečnost dětské anatomie a fyziologie;
- jedinečnost charakteru a průběhu onemocnění, jejich větší různorodost, převaha neonkologických diagnóz (tvoří cca 80%) a s tím související delší průměrná potřeba paliativní péče;
- aspekt psychomotorického vývoje, specifika jednotlivých věkových období;
- komunikace s dítětem, potřeba otevřenosti, sdělování informací adekvátně věku;

- potřeba kontaktu s vrstevníky a začlenění do běžného života, vzdělávání;
- péče se zaměřuje nejen na nemocné dítě, ale na celou rodinu včetně sourozenců a časově se rozšiřuje také na období po úmrtí dítěte (2, 3).

» Poskytovatelé paliativní péče – teorie

Komponenty paliativní péče by měly postupovat všechny úrovně péče o nevléčitelně nemocné dítě, od dětských praktických lékařů po jednotlivé odborníky. Specializovanou paliativní péči pak poskytuje vyskolený tým a má několik forem:

- *Mobilní hospic* – domácí paliativní péče – poskytuje péči v domácím prostředí formou návštěv lékařů, sester, sociálních pracovníků a dalších členů hospicového týmu.
- *Lůžkový hospic* – obvykle samostatně stojící lůžkové zařízení pro děti v terminální a preterminální fázi onemocnění. Snaží se vytvořit co nejpřirozenější prostředí otevřené pro pečující osoby a blízké dítěte, obvykle také zajišťuje respitní (odlehčující) služby.
- *Denní stacionář* – bývá v rámci mobilního nebo lůžkového hospice a poskytuje specializovanou paliativní péči během denního pobytu.
- *Konziliární tým paliativní péče v rámci zdravotnického zařízení*.
- *Oddělení paliativní péče v rámci zdravotnických zařízení* – i zde je základem hospicový ideál a oddělení se stává lůžkovou základnou pro konziliární tým paliativní péče (5).

» Poskytovatelé paliativní péče – reálná situace v České republice

Paliativní péče je relativně lépe dostupná pro děti s onkologickým onemocněním v rámci onkologických center, zejména v Brně a Praze. Onkologické diagnózy však tvoří pouze necelou čtvrtinu potřebných. V České republice (ČR) dosud schází jak nemocniční, tak terénní paliativní týmy a odborné vzdělání zdravotníků vůbec, rovněž je nedostatek respitních služeb. Pro společnost je nevléčitelně nemocné dítěte, natož jeho smrt, jen těžko přijatelná a rodiny se často dostávají do sociální izolace.

Budíž tedy útechou, že se v posledních letech v České republice probouzejí aktivity související s dětskou paliativní péčí: na podzim 2014 se v Praze uskutečnila první konference dětské paliativní péče a v listopadu 2015 byla založena Pracovní skupina dětské paliativní péče (3).

Organizací, které se speciálně věnují péči o nevléčitelně a terminálně nemocné děti, je zatím pouze několik:

1. Hospicové občanské sdružení Cesta domů – mobilní hospic s multidisciplinárním týmem, který působí od roku 2001 v Praze pro dospělé a od roku 2014 také pro děti.

2. Nadační fond Klíček – jeho představitelé, manželé Královcovi, založili v Malejovicích první a dosud jediný dětský hospic v ČR. V současné době nabízejí respitní pobyty rodinám s vážně nemocnými dětmi, které však nevyžadují intenzivní ošetřování. V budoucnu by chtěli vytvořit jednotku, která poskytne zázemí i pro náročnější ošetrovatelskou a paliativní péči.

3. Nadační fond dětské onkologie Krtek – podporuje od roku 1999 Klinikou dětské onkologie Fakultní nemocnice Brno a výjezdní tým domácí péče v čele s Dr. Lokajem. Zajišťují pomoc nevléčitelně nemocným dětem a jejich bezpečný a bezbolestný odchod v podmínkách domova, kam tým dojíždí.

4. Mobilní hospic Ondrášek – od roku 2004 poskytuje mobilní hospicovou péči pro dospělé a od roku 2012 pro děti; nově také přibyl denní stacionář. Tým působí v Ostravě, resp. v Moravskoslezském kraji (2, 3).

Cílem paliativní péče je zmírnit bolest a další tělesná a duševní strádání a udržet co nejvyšší kvalitu života.

» Domácí dětská paliativní péče

Domácí paliativní péče – mobilní hospic – vychází z filozofie, že pro dítě je nejpřirozenějším prostředím domov, kde je mu vše blízké, známé, kde má milované osoby a cítí se v bezpečí. Velmi důležitá je domácí strava, chuť a vůně, které zná a na které je zvyklé. Také z epidemiologického hlediska je domácí prostředí výhodnější, dítě je zde v kontaktu se „svými“ mikrobiálními kmeny a vyhne se riziku nozokomiálních infekcí. Z medicínského hlediska je možné i v domácích podmínkách poskytovat plnohodnotnou péči, zajistit potřebné technické vybavení, aplikovat prakticky všechny formy léků.

Domácí paliativní péče je přirozenější také z pohledu rodiny jako celku, která může zůstat nerozdělena a aktivně o umírající dítě pečovat. Má možnost prožít s dítětem okamžik smrti a opečovat jej i poté – to vše hraje velkou roli v následném procesu truchlení.

Základními předpoklady pro pobyt doma jsou na jedné straně odhodlané pečující osoby (rodiče, prarodiče, dospělí sourozenci aj.), a na druhé straně flexibilní hospicový tým s kvalitním technickým vybavením. Tým zajišťuje odbornou péči (zdravotní, sociální, duševní a duchovní) 7 dní v týdnu, 24 hodin denně a tvoří jej zdravotní sestry, pediatři, sociální pracovníci, psycholog, fyzioterapeut, duchovní, management a další. Nezbytná je spolupráce se všemi dalšími odborníky, kteří se na péči o dítě podílejí. Pro členy hospicového týmu je zásadní nejen odbornost, ale také osobnostní charakteristiky, jako je empatie, tolerance, vyrovnanost, otevřenost, umění komunikace včetně neverbální, kterou rodiče dětí obzvláště citlivě vnímají. Měli bychom v určitých chvílích dokázat potlačit sebe sama a podřídit se přáním a hodnotám konkrétní rodiny. Během návštěv není na místě spěch, ale schopnost naslouchat a přijímat běh věcí, resp. života, s určitou pokorou.

Rozhodování, kde rodina terminální fázi onemocnění dítěte stráví, je velmi obtížné a složité, je to často dlouhodobější proces. Přesvědčení a přání rodiny se mohou měnit, vyvíjet, hrají zde roli subjektivní hodnoty, a ať už se rodina rozhodne jakkoliv, je to správně. Určitě bychom však měli vycházet z přání dítěte, které má pro tyto věci obzvláště jemný cit. Za všech okolností je nutné zajistit, aby dítě netrpělo, cítilo se v bezpečí a mělo u sebe blízké osoby. Pokud se nám podaří, aby terminální fáze onemocnění proběhla přirozeně a klidně, pak také vytvoříme prostředí, ve kterém všechna bolest ze ztráty dítěte bude o něco snesitelnější a bude lépe přijímána.

Literatura:

1. Sláma O., *Klinické, etické a právní aspekty rozhodování o kardiopulmonální resuscitaci u terminálně onkologicky nemocných pacientů, disertační práce. Lékařská fakulta Masarykovy univerzity Brno, 2009: 14–20.*
2. Kubeczka Páleníková A., *Problematika paliativní péče u dětí, diplomová práce. Lékařská fakulta Ostravské univerzity, 2013: 14–52.*
3. *Pracovní skupina dětské paliativní péče při České společnosti paliativní medicíny ČLS JEP. Stav dětské paliativní péče v České republice k únoru 2016. Dostupné online na www.detsky-hospic.cz, 2016.*
4. *Jasenková M., Mikesková M. a kol. Pomáhat žít a zomírat, radovat sa a smútiť. Cicero, Bratislava 2005: 6-13.*
5. *Sláma O., Kabelka L., Vorlíček J. a kol. Paliativní medicína pro praxi. Galén, Praha, 2007.*

Sociální péče o vál

Ú střední vojenská nemocnice Praha (ÚVN) je příspěvkovou organizací Ministerstva obrany ČR. Zajišťuje komplexní zdravotní péči o občany Prahy 6, příslušníky armády a další složky ozbrojených sil. Významné místo v poskytování komplexní péče zaujímá péče o válečné veterány v oblastech ambulantní, akutní lůžkové, následné zdravotní i sociální. Cílem je ucelený systém zdravotních i sociálních služeb jako prioritní model péče o skupinu klientů se statusem válečného veterána.

Prohlídka Vojenského muzea na Žižkově

■ **Text: Bc. Dagmar Martinková,**
zdravotně sociální pracovník,
Ústřední vojenská nemocnice Praha
Foto: Archiv ÚVN

➤ Kdo je válečný veterán?

Váleční veteráni jsou členění do tří skupin.

První skupinou jsou druhováleční veteráni, tj. účastníci národního boje za osvobození v období druhé světové války v letech 1939 až 1945 (zákon č. 170/2002 Sb., § 3, odst. 4 a zákon č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, ve znění pozdějších předpisů).¹

Další skupinu tvoří novodobí veteráni. Novodobý veterán je označení pro příslušníka armády nebo civilního občana, který působil v místě ozbrojeného konfliktu po legislativně stanovenou dobu na zahraničních misích, kterých se Česká republika, resp. Československo účastnilo po roce 1989. První takovou misí bylo vyslání čs.

protichemické jednotky pod hlavičkou OSN do Perského zálivu v roce 1990.

Poslední skupinu válečných veteránů představují účastníci odboje a odporu proti komunismu (zákon 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu).²

➤ Sociální péče o válečné veterány v ÚVN

Z koncepce péče o válečné veterány na roky 2013–2017 vyplývá počet druhoválečných veteránů ve věku 86 let a více. Tato věková hranice předpokládá vysokou závislost na pomoci druhé osoby a potřebu kontinuální péče. ÚVN zabezpečuje péči o válečné veterány v podobě mnoha aktivit. Zmíním zde pouze sociální pobytové služby, které jsou hlavním tématem příspěvku.

Myšlenka sociální lůžkové péče pro válečné veterány v ÚVN vznikla na základě značného nárůstu hospitalizací druhoválečných veteránů na akutních lůžkách ÚVN. Vysoký věk těchto klientů provázený chronickými nemocemi, sníženou soběstačností či postižením kognitivních

funkcí byly jednoznačnými kritérii pro vznik návazné lůžkové péče. Ze strany válečných veteránů, Ministerstva obrany ČR (MO) i Obce legionářské jasně vyplynula poptávka péče v ÚVN. Náměstkyně pro nelékařské zdravotnické profese Mgr. Lenka Gutová, MBA, využila v té době nového zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, a s podporou MO ČR a vedení ÚVN zažádala o registraci sociální pobytové služby dle § 52 (sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče). Tato služba započala svoji činnost v březnu 2007 v počtu 20 lůžek, rekonstrukcí další části pavilonu se rozšířila ještě o 20 lůžek. Nastavení kvalitní zdravotní i sociální péče, individuální přístup a vytvoření domácího prostředí se projevilo jako optimální řešení pro nesoběstačné válečné veterány do doby zajištění trvalé sociální péče. Přechodný charakter služby se později ukázal jako nevhodný, klienti i jejich blízcí se ohrazovali proti dalším změnám a přesunům. U mnoha válečných veteránů došlo postupně i k rozvoji různých typů demence a řešení se nabízel ve formě změny typu služby. Na základě této skutečnosti požádala ÚVN o registraci Domova se zvláštním režimem (§ 50), kterou získala od 1. 9. 2013 v počtu 30 lůžek. Od 1. 4. 2016 ukončila ÚVN činnost 10 lůžek přechodné pobytové služby (dle § 52) a zahájila provoz 10 lůžek domova pro seniory (§ 49). V současné době tedy ÚVN Praha disponuje 30 lůžky DZR a 10 lůžky DS. Obě služby společně prozatím fungují na stejném patře pavilonu.

➤ Sociální pobytové služby v ÚVN Praha

DOMOV PRO SENIORY

Cílovou skupinou Domova pro seniory jsou váleční veteráni ve věku nad 55 let, kteří mají sníženou schopnost sebeobsluhy v důsledku prodělaného základního onemocnění a potřebují pravidelnou pomoc jiné osoby. Cílová skupina sama o sobě potvrzuje určitá specifika péče. Věkový průměr klientů je v současné době 91 let. Tento vysoký věk je u většiny klientů provázen častými změnami zdravotního stavu s nutností zásahu lékaře. V těchto případech se ukazuje jako výhodné postavení služby v areálu zdravotnického zařízení. Klient nemusí absolvovat složitou přepravu do jiného zařízení, v případě nutnosti navštíví klienta u lůžka konziliární lékař nebo je klient ošetřen přímo na Emergency (akutním příjmu) nemocnice.

¹ <http://www.veterani.army.cz/valecni-veterani>

² <http://www.veterani.army.cz/ucastnici-tretiho-odboje>

ečné veterány

Dalším specifickým jsou aktivity Domova, které jsou vybírány dle zájmů válečných veteránů a jejich vzpomínek na válečná léta. Na sklonku života je pro klienty tato nelehká doba často jediným a klíčovým tématem, ke kterému se stále vrací. Mnoho z nich bylo nasazeno v první válečné linii, další působili v domácím či zahraničním odboji. Zde se mohou společně setkávat, navazovat přátelství a své pozitivní i negativní vzpomínky ventilovat.

Nedílnou součástí péče je individuální plánování. Vedoucí pracovníci velmi pečlivě vybírají klíčového pracovníka pro každého jednotlivce. Klíčoví pracovníci se soustavně vzdělávají a jsou velmi kvalitně řízeni vedoucím aktivizačním pracovníkem.

DOMOV SE ZVLÁŠTNÍM REŽIMEM

Specifika péče vyplývají z typu služby; na druhé straně je třeba vzít v úvahu psychologické důsledky válečné doby a nasazení řady klientů v přímé válečné linii. Mnohým se prožitě a často hrůzné prožitky z druhé světové války vracejí až na sklonku života. Tím více musí být v individuální práci zohledněn životní příběh klienta a klíčový pracovník musí vykazovat určité kvality v oblasti vnímání, empatie a porozumění historii klienta. Se všemi klienty se pracuje pomocí konceptu SET (Sebeudržovací terapie)³, který je vhodný pro klienty se středně těžkým až těžkým postižením kognitivních funkcí. Nezbytnou složkou individuální péče jsou vypracované krizové individuální plány, které reagují právě na rizikové situace v chování klienta.

DOBROVOLNÍCI

Důležité místo v péči o válečné veterány v ÚVN zaujímá Dobrovolnické centrum. Dobrovolníci dlouhodobě a intenzivně spolupracují s oběma pobytovými službami a denně zpříjemňují klientům pobyt individuálními aktivitami. Jsou velmi nápomocni zejména při organizaci náročnějších akcí Domova, příkladem je návštěva pražské ZOO, Vojenského muzea na Žižkově, kbelského letiště apod.

➤ Projekt další péče pro válečné veterány

Z dosavadních zkušeností v péči o válečné veterány v ÚVN Praha vyplývá jednoznačná potřeba zdravotní i sociální péče

Návštěva ministra obrany M. Stropnického

ve všech oblastech. Ze statistických dat za rok 2015 je patrné, že stoupla potřeba ošetření i v ambulantní sféře. V průběhu roku bylo ošetřeno 163 válečných veteránů, 109 válečných veteránů bylo hospitalizováno na akutních lůžkách ÚVN a dále na lůžkách následné zdravotní péče. Návazné sociální pobytové služby v ÚVN však nejsou schopny kapacitně uspokojit poptávku. V současné době je evidováno 27 klientů (válečných veteránů) v pořadníku čekatelů na sociální službu. V péči o novodobé válečné veterány je v současné době kladen důraz na péči ambulantní včetně preventivních programů. Zatím sporadicky se vyskytují klienti, kteří potřebují specializovanou péči i pobytového typu.

Kvalita života válečných veteránů se zdravotními i sociálními riziky je nepochybně veřejným zájmem, jehož cílem by mělo být důstojné stáří, a tedy odpovídající zdravotní a sociální péče. Cílem tohoto optimálně nastaveného systému péče je naplnění kvality péče v takové

míře, jakou klient veterán skutečně potřebuje.

V současné době je připraven projekt rekonstrukce zbývajících částí celého pavilonu. Cílem je rozšíření kapacity domova pro seniory a specifická úprava domova se zvláštním režimem. Podstatným aspektem je i plánování další péče o novodobé válečné veterány, kteří již v současné době také dosahují důchodového věku. Dle statistiky MO dosáhne v roce 2017 599 novodobých válečných veteránů věku nad 60 let a 64 osob nad 75 let. Celkový počet všech věkových skupin novodobých válečných veteránů stoupne v roce 2017 na počet 11 600 osob. Pro tyto klienty se uvažuje o registraci další sociální pobytové služby, a to chráněného bydlení (§ 51). Klíčovým posláním péče o tuto skupinu novodobých válečných veteránů v rámci projektu je tedy poskytnutí důstojného prostředí, rozvíjení soběstačnosti i dovedností a úsilí o maximální zapojení uživatelů do aktivit běžného dne s cílem prevence sociálního vyloučení.

V Průhonickém parku

³ Pozn. red.: O konceptu SET jste se mohli dočíst v číslech časopisu 6-7/2015, 8-9/2015 a 10/2015.

Podjatost inspekce?

V souvislosti s prováděním inspekci sociálních služeb se zřídka, ale přece, vyskytnou připomínky ze strany poskytovatelů sociálních služeb na adresu členů inspekčního týmu, když se zmiňují o jejich „podjatosti“ či „zaujatosti“ vůči poskytovateli. Přitom ona „podjatost“ je spatřována např. v tom, že inspektor mnohdy na samém začátku inspekce vyjadřuje svůj odsudek kvality sociální služby kontrolovaného zařízení, vyjadřuje se pohrdavě, zdůrazňuje svoji nadřazenost apod. Rád bych v tomto svém příspěvku objasnil pojem podjatost, jeho obsah a právní úpravu.

■ **Text: JUDr. Vladimír Hort,**
právník, lektor Institutu vzdělávání APSS

Podjatost ve své podstatě znamená nezpůsobilost k nestrannému a nezaujatému posuzování záležitostí jiných a rozhodování o nich, která je zapříčiněna objektivním poměrem k dané věci, zejména přímým zájmem na jejím výsledku či osobním vztahem k účastníkům řízení. Týká se především oprávněných úředních osob ve správním řízení, soudců, státních zástupců, ale i jiných povolání, a jejím důsledkem je vyloučení z dalšího působení v řízení, protože účelem je zajistit rovnost účastníků řízení, objektivitu tohoto řízení a nestrannost v rozhodnutí o věci.

Od 1. 1. 2015 provádí inspekce dle § 97 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (dále jen ZOSS), Ministerstvo práce a sociálních věcí. Předmětem inspekce je plnění povinností poskytovatelů sociálních služeb stanovených v § 88 a 89 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, a kvalita poskytovaných sociálních služeb dle tzv. standardů kvality sociálních služeb uvedených v Příloze č. 2 k vyhlášce č. 505/2006 Sb.

Inspekci dle § 98 ZOSS provádí inspekční tým, alespoň jeden člen týmu musí být zaměstnancem státu zařazeným na MPSV (jde tedy také o výkon státní správy). Do týmu může být v zájmu zvýšení odbornosti inspekce přizván specializovaný odborník, který nesmí být podjatý vůči poskytovateli sociální služby, u kterého je inspekce prováděna. Inspekce je prováděna v rámci státní kontroly dle ustanovení § 98 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Státní kontrolu a její výkon upravuje zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád).

Kontrolní řád sice neobsahuje ustanovení řešící případnou podjatost kontrolora či inspektora, zcela nepochybně se zde však uplatní obecná úprava institutu podjatosti dle ustanovení § 14 správního řádu (zákon č. 500/2004 Sb.), který stanoví povinnost každé osoby bezprostředně se podílející na výkonu pravomoci správního orgánu (tj. povinnost každé úřední osoby, tedy i člena inspekčního týmu) oznamovat skutečnosti, které by mohly nasvědčovat jeho podjatosti při výkonu pravomoci, a na dru-

hé straně může kontrolovaná osoba vznášet námitku podjatosti kontrolora či inspektora kdykoliv v průběhu kontroly, a to jakmile se o ní dozví. Bezodkladnost je podmínkou úspěšné námitky podjatosti, neboť § 14 odst. 2 správního řádu stanoví, že k námitce se nepřihlédne, pokud účastník řízení o důvodu vyloučení prokazatelně věděl, ale bez zbytečného odkladu námitku neuplatnil.

Podjatost se skládá ze dvou složek, jež musí být naplněny kumulativně. První složkou je poměr k věci, k účastníkům řízení nebo jejich zástupcům. Druhá složka představuje zájem úřední osoby na výsledku řízení, pro

který lze pochybovat o její nepodjatosti. Poměr i zájem je nutno prokázat. Na podjatost má upozornit sama úřední osoba (§ 14 odst. 3 správního řádu) nebo podjatost úřední osoby může namítat účastník řízení (§ 14 odst. 2 správního řádu). V obou případech o podjatosti rozhoduje představený, což je úřední osobě služebně nadřizený.

Kontrolovaná osoba musí v písemné námitce podjatosti vedle obecných náležitostí (tj. komu je námitka podjatosti adresována, kdo ji vznáší, které věci se týká a co sleduje, podpis a datum) uvádět, proti které úřední osobě (zde proti kterému členu inspekčního týmu) námitka směřuje, v čem spočívá pochybnost o její nepodjatosti, kdy se o možné podjatosti kontrolovaná osoba dozvěděla a kterými důkazy může být podjatost prokázána. Osoba vykonávající pravomoc správního úřadu je poté vyloučena ze všech úkonů v řízení, při jejichž provádění by mohla ovlivnit výsledek řízení, jestliže se zřetelem na její poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je důvodné pochybovat o její nepodjatosti.

Během provádění inspekce si úsudek o zařízení vytváří inspektor celostně na základě více skutečností ověřených z více zdrojů a nesklouzává k závěrům pouze na základě vyhodnocení formálních skutečností či izolovaných kritérií standardů kvality.

Jsem přesvědčen, že v úvodu popisovaném případě a jemu podobných nejde o „podjatost“ člena inspekčního týmu, ale o jeho nevhodné chování jako úřední osoby. MPSV v červenci 2008 zveřejnilo „Etický kodex inspektorů sociálních služeb“, který je přístupný na internetových stránkách ministerstva. Podle úvodní deklarace kodex představuje soubor principů, které se inspektoři sociálních služeb zavazují dodržovat, a poskytuje rámec k prosazování hodnot této profese a etickému chování. K dosahování cílů profese inspektorů kvality sociálních služeb je nutné, aby inspektoři plnili řadu předpokladů či základních principů. Zejména jde o tyto základní principy:

- Bezúhonnost: Inspektor při své práci jedná čestně a v souladu se svým svědomím.
- Objektivita: Inspektor musí k výkonu inspekce přistupovat objektivně a bez

předsudků, zaujatosti, střetu zájmů nebo vlivu jiných osob.

Během provádění inspekce si úsudek o zařízení vytváří inspektor celostně na základě více skutečností ověřených z více zdrojů a neskouzává k závěrům pouze na základě vyhodnocení formálních skutečností či izolovaných kritérií standardů kvality.

Podle bodu 7 kodexu: „Vztah k pracovníkům a vedení, kde provádí inspekci“ inspektor „přistupuje k pracovníkům bez předpojatosti, s respektem, je schopen jim naslouchat a podpořit je v úsilí zvyšovat kvalitu sociálních služeb. Neprovádí inspekci v zařízení, u něhož vnímá výkon role inspektora jako střet zájmu. Za střet zájmů může být považováno např. předchozí odpovědnost za kontrolované zařízení, individuální podpora zařízení při zvyšování kvality sociálních služeb, konkurenční vztah k zařízení, předem vytvořený pozitivní či negativní postoj vůči inspektované službě.“

Správní řád v ustanovení § 4 odst. 1 definuje zásadu přístupu správního orgánu k dotčené osobě (někdy také nazývanou zásadou profesionality či zásadou zdvořilosti) takto: „Veřejná správa je službou veřejnosti. Každý, kdo plní úkoly vyplývající z působnos-

ti správního orgánu, má povinnost se k dotčeným osobám chovat zdvořile a podle možností jim vycházet vstříc.“ Pokud se tedy inspektor, ať již předem nebo v průběhu inspekce, podle názoru kontrolovaného poskytovatele sociální služby (dotčené osoby) dopouští nevhodného chování, které odporuje citovanému „Kodexu“ nebo zásadě zdvořilosti dle správního řádu, má možnost podat stížnost.

Řadu let upravovala podávání a vyřizování stížností vládní vyhláška č. 150/1958 Ú. l., o vyřizování stížností, oznámení a podnětů pracujících. Nebyla zveřejněna ve Sbírce zákonů a navíc se obsahově zčásti překrývala se zákonem

Bezodkladnost je podmínkou úspěšné námitky podjatosti, neboť § 14 odst. 2 správního řádu stanoví, že k námitce se nepřihlédne, pokud účastník řízení o důvodu vyloučení prokazatelně věděl, ale bez zbytečného odkladu námitku neuplatnil.

č. 85/1990 Sb., o právu petičním, což vzbuzovalo pochybnosti o její platnosti. Byla zrušena vládním nařízením č. 370/2005 Sb. k 1. lednu 2006. Stížnosti proti nevhodnému chování úředních osob nebo proti postupu správního orgánu jako celku upravuje ustanovení § 175 správního řádu. Stížnost lze podat písemně i ústně, a pokud ji nelze vyřídit ihned, musí být vyřízena zásadně do 60 dnů. Stěžovatel musí být o provedených opatřeních vyrozuměn. Pokud by stěžovatel s vyřízením nesouhlasil, může požádat nadřízený orgán o prošetření.

Závěr

1. V případě důvodné pochybnosti o podjatosti inspektora pro poměr k předmětu inspekce, zaměstnancům poskytovatele sociálních služeb a současně pro zájem o pozitivní či negativní výsledek inspekce může poskytovatel uplatnit námitku podjatosti postupem shora popsáním.

2. V případě nevhodného chování člena inspekčního týmu lze uplatnit stížnost (lze doporučit užití písemné formy) dle správního řádu. ■

INZERCE

SenseCar

Vozík, který dává péči smysl

Citlivá péče o člověka

- prostřednictvím SenseCar s nahřátou žínkou
- pro důkladnou očistu celého těla

Pečujeme smysluplně:

- namočíme žínky ve vodní lázni obohacené o tělový šampon
- vlhké žínky naskládáme volně do perforované nádoby
- nádobu vsuneme do nahřívací, napařovací skříň
- na displeji nastavíme požadovanou teplotu a požadovaný čas prohřátí
- zásuvku s nahřátými žínkami přendáme na vozík

SenseCar dopraví vše k lůžku člověka

- udrží po dobu ošetrovatelské péče stálou teplotu žínky
- dokáže dodatečně zvlhčit žínky
- umožní používání i jednorázových žínek pro intimní hygienu
- odveze vše, co již nepotřebujeme - odkládací nádoba na použité žínky a prádlo a odpadkový koš
- umožňuje pečovateli skutečně asistovanou péči
- umožňuje pečovateli snadnou manipulaci přímo u lůžka
- tichost zajišťují velká, tlumená kolečka pro nerušený provoz

www.ton.eu

**komfort pro ty, na kterých
vám záleží**

Santiago
design René Šulc ^{CZ}

Odpovědnost za škodu při poskytování sociálních služeb

Poskytovatel sociálních služeb je povinen počínat si při poskytování služby tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného. Poskytovatel nesmí zanedbat prevenční povinnost a musí zajistit uživatelům služby náležitý dohled. Co konkrétně představuje zanedbání náležitého dohledu, řešil na konci minulého roku také Nejvyšší soud¹.

■ **Text: Mgr. et Mgr. Ladislav Tomeček,**
Kancelář veřejného ochránce práv

Klientka služby domov se zvláštním režimem (dále jen „domov“) trpěla Alzheimerovou chorobou třetího stupně, byla nesoběstačná, neklidná, zmatená a podléhala depresi. Když se sama nacházela v místnosti ve druhém patře bez dozoru, vypadla z okna a následkem pádu zemřela.

Soud zvažoval odpovědnost domova z hlediska porušení prevenční povinnosti ve vztahu k tomu, zda mu právní předpis, tj. občanský zákoník, ukládal povinnost zajistit, aby se vážně nemocná klientka služby nepohybovala bez dozoru a aby jí nebylo umožněno otevřít si okno a vypadnout z něj. Důležité pro posouzení odpovědnosti domova bylo zejména to, že šlo o volně přístupné okno bez jakéhokoliv technického zajištění a že uživatelka služby trpící těžkou demencí byla v místnosti bez dozoru. Součástí náležité péče v domově, který pečuje o osoby s demencí, je rovněž zajištění náležitého dohledu či provedení takových opatření, která minimalizují riziko škodné události. Soud dospěl k závěru, že v tomto konkrétním případě domov požadavkům na náležitou péči zahrnující i náležitý dohled nedostál.

Domov totiž věděl, že klientka trpí Alzheimerovou chorobou, a byl vybaven odbornými znalostmi umožňujícími mu učinit závěr, že osoba postižená dezorien-

tačí, poruchami vnímání a ztrátou identity nesmí zůstat sama v místnosti, ve které by si mohla snadno otevřít okno a vypadnout. Domov dle soudu měl a mohl předvídat, že může tímto způsobem dojít k vážnému úrazu či k usmrcení. Náležitý dohled nad uživatelem umístěným v domově se zvláštním režimem neznamená vždy nepřetržitý a bezprostřední dohled „na každém kroku“, avšak v závislosti na konkrétních okolnostech musí být vytvořeny takové podmínky, aby si uživatel služby v době, kdy není pod bezprostředním dohledem personálu, sám nezpůsobil újmu na zdraví či životě. To plně odpovídá zásadě zohledňování individuálních potřeb osob, kterým jsou specifické služby poskytovány.

Dle soudu nelze stanovit úplný výčet povinností, které musí být vždy dodrženy, a stejně tak nelze například stanovit, jaká má být frekvence kontrol. Provoz domova se zvláštním režimem s sebou přináší zvýšené nároky, a to zejména na kvalifikaci personálu, který musí být schopen v konkrétním případě rozpoznat a vyhodnotit, jakou péči daný uživatel služby vyžaduje a jak intenzivní dohled nad ním má být. Soud popisuje to, s čím kvalitní poskytovatel sociálních služeb běžně pracuje a co zpravidla nazývá rizikový plán nebo rizikové situace.

V tomto konkrétním případě by dle soudu bylo dostatečné jednoduché opatření v podobě odmontování okenních klik či zajištění oken proti možnosti úplného otevření, a úrazu by tak mohlo být snadno zabráněno. Rozumnému požadavku na provozovatele sociálních služeb, v němž jsou ubytovány osoby, u nichž je předpoklad

zkratovitěho jednání vedoucího k sebe-poškození, pak z hlediska prevence proti nepříznivým následkům počínání takové osoby se nevymyká požadavek, aby okna byla technickými prostředky jištěna proti otevření. Jinými slovy lze rozsah prevenční povinnosti domova vyložit tak, že měl přijmout taková opatření, aby uživatel nemohl otevřít okno natolik, že z něj vypadne ve chvíli, kdy nad ním není vykonáván bezprostřední dohled.

Domov se snažil vyvinut tvrzením, že byl ve své činnosti omezen zákonnými požadavky na zajištění důstojnosti uživatelů. Soud tuto argumentaci odmítl s tím, že lidská důstojnost je sice důležitou hodnotou, kterou je třeba chránit i u osob postižených těžkou demencí, ovšem ve srovnání s ní je život a zdraví hodnotou nepoměrně významnější.

Nejvyšší soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, dle kterého domov porušil svou prevenční povinnost, neboť nechal uživatelku bez dozoru ve druhém patře, kde jsou umístěná nebezpečná okna. Její smrt byla v příčinné souvislosti s porušením prevenční povinnosti a soud přiznal pozůstalým jednorázovou náhradu za škodu způsobenou usmrcením osoby blízké.

FÓRUM SOCIÁLNÍ POLITIKY

Obdobný recenzovaný časopis – obsah 3/2016

Editorial	1
Recenzované stati, studie, úvahy a analýzy	
Ekonomická situace a míra rizika sociálního vyloučení v domácnostech se seniory a osobami v předseniorském věku Pavel Baroš	2
Úloha speciálních penzijních schémat v současných penzijních systémech Jan Mertl	13
Poznatky z praxe	
Bydlení a bytová politika v hl. m. Praze a ČR v kontextu demografických změn	19
Sociální situace v ČR pohledem Caritas Cares	21
Informační servis čtenářům	
Konference „Pokojné umírání“	24
Z členské schůze Genderové expertní komory	26
Konference o rodinné politice - „Čas, rodina a generace“	27
Recenze: Ženy jako oběti partnerského násilí	28
Recenze: Evropský sociální model	29
Novinky v knižním fondu	31
Z domácího tisku	32
Ze zahraničního tisku	32

INZERCE

¹ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn.: 25 Cdo 552/2014, ze dne 17. prosince 2015

VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV
OMBUDSMAN

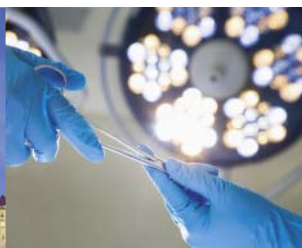
Akce se koná pod záštitou

předsedy vlády ČR Mgr. Bohuslava Sobotky,
ministra zdravotnictví ČR MUDr. Svatopluka Němečka, MBA,
České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně a České asociace sester

UZS
UNIE ZAMĚSTNAVATELSKÝCH
SVAZŮ ČESKÉ REPUBLIKY

Unie zaměstnavatelských svazů ČR
a Medical Services Mladé fronty a. s.
Vás zvou na konferenci

**MEDICAL
SERVICES**

Zdravotnictví 2017

1.-2. 11. 2016

hotel Grandior, Na Poříčí 42, Praha 1

www.uzs-konference.cz

GENERÁLNÍ PARTNER

HLAVNÍ PARTNEŘI

PARTNER
ODBORNÉ SEKCE

PARTNER
KONFERENCE

VYSTAVOVATEL

HODINÁŘSTVÍ
STĚPÁNSKÁ 52, PRAHA 1, 224 214 349
www.hodinarstviwebchyně.cz

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

Držitelé certifikátu Značka kvality v sociálních službách

www.znackakvality.info

Domov pro seniory Kamenec, Slezská Ostrava, příspěvková organizace

Domov pro seniory Kamenec, Slezská Ostrava, p. o., je celodenní pobytové zařízení pro osoby starší 65 let, které mají sníženou soběstačnost zejména z důvodu věku a zdravotního stavu a jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc při zabezpečení jejich potřeb. Domov je situován v příjemném prostředí u řeky Ostravy v blízkosti centra Ostravy s dostupným dopravním spojením do okolí. Naše služby využívá 197 uživatelů, kteří jsou ubytováni ve 109 jednolůžkových a 44 dvojlůžkových pokojích. Zřizovatelem služby je statutární město Ostrava. Naši snahou je zajistit uživatelům komfortní ubytování spojené se širokou nabídkou aktivizačních a volnočasových činností tak, aby jim byla zajištěna odborná a komplexní péče s důrazem na individuální potřeby a na důstojný způsob života.

Příklad dobré praxe:

Fotografie klíčových pracovníků – základem oboustranné spolupráce je dostatečná informovanost uživatele o tom, kdo je jeho klíčový pracovník. Osvědčilo se nám používání fotografií jednotlivých klíčových pracovníků na viditelném místě v pokoji uživatele, např. u nočního stolku, a také uživatelé jsou s touto praxí spokojeni, neboť si obličej klíčového pracovníka lépe zapamatují. K fotografii je připojena i stručná informace o základních povinnostech klíčového pracovníka.

Přeshraniční spolupráce – v rámci projektových aktivit se zaměřujeme na aktivizaci seniorů.

Aktivní zapojení uživatelů do kulturního a společenského života posiluje jejich sebevědomí, zmírňuje jejich sociální izolaci a zvyšuje kvalitu života. V současné době se spolu s dalšími zařízeními v rámci projektu česko-polské spolupráce zaměřujeme na utváření příhraničních vztahů, seznamujeme se a srovnáváme způsob a míru financování sociálních služeb, kvalitu a způsob jejich poskytování a metodické zázemí. Od našich polských sousedů čerpáme inspiraci pro další zvyšování kvality poskytovaných služeb.

Domov pro seniory Kamenec, Slezská Ostrava, příspěvková organizace

Bohumínská 71/1056, 710 00 Ostrava

Certifikace

Ubytování	★★★★★
Strava	★★★★★
Volný čas a kultura	★★★★★
Partnerství	★★★★☆
Péče	★★★★★
Bodové hodnocení	950,25 bodu
Celkové hodnocení	★★★★★

Domov pro seniory Velké Meziříčí, příspěvková organizace

Domov pro seniory Velké Meziříčí je příspěvkovou organizací zřizovanou Krajem Vysočina. Do nově postavené budovy domova jsme se přestěhovali na jaře roku 2011. Domov má kapacitu 103 lůžka. Nabízíme 2 sociální služby – domov pro seniory (kapacita 67 lůžek) a domov se zvláštním režimem (kapacita 36 lůžek). Uživatelé mají možnost ubytování v 15 jednolůžkových a 44 dvojlůžkových pokojích s vlastním sociálním zařízením. Pokoje jsou vybaveny nábytkem, televizí, ledničkou, dorozumivacím zařízením, přípojkou na telefon a internet. V domově nechybí společenské prostory: velká jídelna, denní místnosti, kaple, knihovna, centrální koupelny. Náš domov zajišťuje kromě ošetrovatelské a zdravotní péče také volnočasové aktivity a společenské akce pro naše uživatele. Součástí domova je nově vybudovaný park, který slouží jako relaxační a pohybové centrum pro klienty i veřejnost.

Příklad dobré praxe:

Partnerství a dobrovolnictví – považujeme za velmi důležité a snažíme se je udržovat (např. s výchovným ústavem, Střediskem volného času Dóza, se školami a školkami včetně základní umělecké školy).

Akreditaci zdravotní péče získal domov na jaře 2015 jako teprve třetí zařízení pobytových sociálních služeb v ČR. Hodnocení Spojené akreditační komise potvrzuje poskytování kvalitní a bezpečné zdravotní péče.

Moderní přístupy péče – do péče o seniory zařazujeme prvky bazální stimulace, pracujeme

s biografií klienta a v souladu s ní upravujeme prostředí domova a aktivity.

Canisterapie – za našimi seniory pravidelně dochází psi s výcvikem. Společný čas vyplňují vycházkami, apertováním nebo polohováním.

Certifikát Standardizace nutriční péče domov získal v srpnu 2011 jako první zařízení pobytových sociálních služeb v Kraji Vysočina. V roce 2015 jej úspěšně obhájil.

Univerzita 3. věku – zahájila výuku v našem domově v roce 2011, zaštiťuje ji Vysoká škola polytechnická v Jihlavě.

Domov pro seniory Velké Meziříčí, příspěvková organizace

Zdenky Vorlové 2160, 594 01 Velké Meziříčí

Dílčí certifikace

Ubytování	★★★★★
Strava	★★★★★
Volný čas a kultura	★★★★★
Partnerství	★★★★☆
Péče	★★★★★

CO BYSTE MĚLI OČEKÁVAT OD INFORMAČNÍHO SYSTÉMU?

Počítačové informační systémy jsou fenoménem doby a valná většina organizací, firem a institucí si dnes svůj chod bez nich nedokáže představit. Nejinak je tomu i v případě poskytovatelů sociálních služeb, kteří na informační systémy spoléhají stále více. Jaká ale může být skutečná hodnota pro jejich konečné uživatele? Je to pouze jakýsi elektronický sešit nebo mohou očekávat mnohem víc? Jak to vidí Ing. Jan Malota, specialista společnosti IReSoft, si můžete přečíst v následujícím rozhovoru.

Co vlastně v dnešní době znamená informační systém pro sociální služby?

Samozřejmostí jsou propracované a intuitivní nástroje, které přesně odpovídají potřebám uživatelů a neustále se vyvíjí. Světový vývoj v softwarovém odvětví ale ukazuje, že součástí kvalitního a dobře fungujícího softwaru je neoddelitelně i odborná pomoc. Poskytovatelé sociálních služeb jsou v tomto ohledu velmi náročnou kategorií a zaslouží si opravdu nadstandardní péči.

V čem jsou poskytovatelé sociálních služeb specifictí?

Především v tom, že na všechny jsou neustále kladeny obrovské nároky. Vedení musí naplňovat legislativní předpisy a standardy kvality, které se neustále mění a mít veškerou dokumentaci v pořádku – pro úřady, pro rodiny klientů... Řadoví pracovníci zase vykonávají fyzicky i psychicky náročnou práci, kterou musí zvládnout za všech okolností a potřebují systém, který bude jednoduchý na ovládání a zbaví je zbytečného papírování v každodenním maratonu povinností. Často nemají čas nebo chuť, učit se něčemu novému a já to samozřejmě chápu.

A jak tedy naplnit očekávání všech?

Není to jednoduché, ale ani nereálné. Důležité je, aby do toho každý šel s vědomím, že žádná změna, tím spíše její zavádění do praxe, není jednoduchá, a proto je třeba do toho jít naplno

a nenechat se odradit ani občasným tápáním. Každý by měl věřit, že to zvládne a hlavně, že mu to přinese výhody. Na nás, jako dodavatele je, poskytnout všem maximální podporu a jistotu, že v tom nejsou sami, že se mají na koho obrátit a troufám si tvrdit, že se nám to daří.

Řešili jste už nějaký opravdu nepříjemný problém?

Samozřejmě. Za deset let, co jsme na trhu, jsme se zákazníci řešili spoustu situací a samozřejmě vždy nebylo vše růžové. Naši konzultanti, kteří se o uživatele starají, by možná použili i ostřejší slova ☹️. Prožívali se zákazníci ztrátu dat kvůli zavirovaným počítačům, procházeli s nimi krizí při přechodu na nový systém a často to byly perné chvíle... O to více potěší, když se vše nakonec vyřeší a na mail nám přijde skutečně srdečná pochvala. Takže když se ohlédnu zpět, vidím spíš získanou zkušenost, kterou můžeme předávat dál. Spousta situací se v organizacích neustále opakuje a my jsme jim díky tomu schopni poradit, na co si dát pozor, co se jinde osvědčilo a co určitě ne. A tohle se prostě nedá naprogramovat, zkopírovat nebo koupit.

Ing. Jan Malota
Specialista společnosti IReSoft

Ráda bych vám vyslovila poděkování za nadstandardně laskavé, chápající a navíc rychlé reakce při jakémkoliv problému. Jste jedni z mála, kteří skutečně plní vše, co při sjednávání slíbili. Poskytujete rychlou pomoc v případě, že si samy jako sestřičky nedokážeme v zapletitých okamžicích poradit, přestože uznávám, že je to často zaviněno naší slabší technickou orientací. Vim od kolegyně, které pracují s některými jinými typy programů, že se jim v zoufalých okamžicích nedostane podpory ani technické, ani psychologické. Děkuji vám všem a přeji do další práce radost a stejnou pohodu, jakou na hot-line sami šíříte.

Renata Zacharová
Domácí péče „Světlo“
České Budějovice

Canisterapie v DS Heřmanův Městec

■ **Bc. Eva Merclová,**
manažerka sociálně aktivizačního úseku
Foto: Archiv DS Heřmanův Městec

Canisterapie je terapie za pomoci psa, která má mnoho podob a mnoho využití. V našem domově máme dvě služby: domov pro seniory a domov se zvláštním režimem zaměřený na osoby trpící Alzheimerovou nemocí i jinými typy demence. Již před pěti lety jsme přijali do pracovního poměru canisterapeutku s její fenkou. Od začátku jsme věděli, že obě budou pro naše uživatele přínosem a že tak můžeme posunout péči o seniory v našem domově kvalitativně daleko výše.

Do letošního ledna canisterapii u nás prováděla speciálně vycvičená fenka Lucka, labradorský retrívr. Má za sebou výcvik asistenčního psa a zkoušky z canisterapie. Ta se u nás provádí buď skupinová, nebo individuální, vždy záleží na konkrétní potřebě uživatele. Canisterapie napomáhá ke zmírnění pocitů osamění, je možné touto terapií zlepšit pohybové i rozumové schopnosti seniorů. Přítomnost psa, často jediného kamaráda, přináší psychickou i fyzickou úlevu a zejména u osob s demencí se pes uplatní ve velké míře. Doprovodnými projevy demence bývají poruchy chování, jako jsou deprese, úzkosti, agrese nebo bludy, které často nejen u samotných nemocných, ale i u jejich pečovateli vyvolávají stres. Terapie za pomoci psa je

jednou z neúčinnějších metod, pomáhá lidem s demencí lépe zvládat běžný život, obohacuje je o radost z kontaktu s pejskem a pomáhá rovněž utvářet i vztahy mezi pečujícími a jejich svěřenci. Asistenční pes se zkouškou z canisterapie dokáže polohovat s ležícím klientem, což přispívá k uvolňování svalstva horních i dolních končetin. Pes přilehne podél těla člověka, pod dolní nebo horní končetiny nebo pod hlavu, ztuhlé svaly se prohřívají a uvolňují. Pes umí i masírovat – jazykem olizuje ztuhlé svaly a klouby. Samotní uživatelé rádi se psem spolupracují a zapojují se do terapie. Pes musí být klidný, citlivý, trpělivý, nesmí projevit žádné známky agrese a musí mít chuť neúnavně a opakovaně nosit a podávat např. míček přímo do ruky, otevírat a zavírat dveře, pomoci svléknout oblečení (např. boty, svetr apod.), podat a donést cokoli, co uživateli spadne na zem. ■

Lucka a Joey

Při mé práci mi pravidelně pomáhá i moje fenka Lucka, která byla vycvičena u Pomocných tlapek jako šikovný společník a od roku 2011 jako canisterapeutický pes. Lucka je už ale jedenáctiletá a není dále schopna plného nasazení, proto jsme po domluvě s vedením domova zažádali o nového psa, který ji po výcviku nahradí. Podmínkou poskytnutí nového psa bylo to, že psa povede jeden zaměstnanec, tedy já, bude bydlet u nás doma a každý den budeme společně dojíždět do práce. To vše jsme splňovali a důkazem také bylo, že to samé již několik let dobře funguje s Luckou. Po podání žádosti o takto vycvičeného psa se potom náš domov aktivně zapojil do výběru peněz na výcvik. Proběhla veřejná sbírka, kasičku jsme měli umístěnou na recepci a výtěžek za cokoli, co se v naší šicí a keramické dílně vyrobilo a prodalo, šel na sbírku, která trvala půl roku. Druhou část peněz organizace Pomocné tlapky, o. p. s., získala z grantu od nadačního fondu společnosti GSK.

A v lednu 2016 jsme se dočkali. V Plzni jsem se seznámila s úžasným krasavcem, zlatým retrívrém, Joeym. Postupně jsme zvládli sevcení, zkoušky a seznámení s mojí rodinou, se kterou žiju v rodinném domě. Potom čekalo Joeyho další seznamování, a to už s větší rodinou: v našem domově je to 138 klientů a 100 zaměstnanců. Joey si i díky Lucině na klienty a nové prostředí zvykl poměrně rychle. Seniorům otevírá dveře, sundává jim boty, ponožky, bundu, čepici, rukavice nebo svetr, dělá společnost na rehabilitaci, kam senioři docházejí na masáže a cvičení (za dopoledne se jich tu vystřídá i dvacet). Po procházce a odpočinku chodím s Joeym odpoledne individuálně za klienty na pokoje nebo společně provádíme skupinovou terapii, která má mezi seniory velký úspěch. Dále je Joey doprovází na procházky, výlety, výstavy, do kavárny. Je úžasné vidět, jak naši senioři ožijí, smějí se, radují, vítají pejska s otevřenou náručí, povídají si s ním. Joey je jejich životabudič. Též provádí polohování s klientem na lůžku a zároveň prohřívá ztuhlé a studené končetiny, masáže jazyčkem, což ho baví opravdu hodně a pracuje s velkým nasazením. S Joeym žádný den není obyčejný. Každý den překvapí něčím novým. Umí být psím léčitelem, společníkem, kamarádem, mazlem i rošťákem.

Lenka Pumerová,

aktivizační pracovník v Domově pro seniory Heřmanův Městec „Na zámku“

Projekt Dobrá duše

– když senioři pomáhají seniorům

Jsou to už neuvěřitelné čtyři roky od chvíle, kdy se zrodil projekt Dobrá duše. Na jeho počátku stál nápad, že dobrovolníci z řad seniorů, kteří obětavě věnují svůj volný čas jiným seniorům v zařízeních sociálních služeb, by si za své aktivity zasloužili být nějak ocenění. Ruku v ruce s tím šla také myšlenka, že své ocenění by si zasloužily i organizace, které s dobrovolníky systematicky pracují a vytvářejí tak potřebný institucionální i lidský rámec pro další rozvoj jejich činnosti. Za dobu svého trvání už Dobrá duše ocenila desítky jednotlivých dobrovolníků i institucí napříč Českou republikou.

LETOS S NOVÝM PATRONEM

Na začátku prázdnin, se konalo slavnostní vyhlášení již IV. ročníku tohoto projektu. Ten se od ostatních lišil tím, že získal nového patrona v osobě topmodelky a Miss World 2006, Taťany Kuchařové. Její nadace, Krása pomoci, se také zabývá péčí o seniory, proto bylo takové spojení s Dobrou duší nasnadě. Kromě Taťany Kuchařové zůstali i nadále patrony populární moderátoři Aleš Cibulka a Vladimír Hron,

kteří také slavnostní vyhlášení moderoval. Role odborných porotců, kteří z desítek došlých dobrovolnických příběhů vybrali ty vítězné, připadla stejně jako v uplynulých letech Věře Husákové ze společnosti HARTMANN-RICO a. s., Ivě Holmerové, předsedkyni Geriatrické společnosti, Jiřímu Horeckému, prezidentovi Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR a konečně také Janě Hanzlíkové z Ministerstva práce a sociálních věcí.

KDO SE STAL DOBRŮ DUŠÍ IV. ROČNÍKU?

První oceněnou se stala Anna Odehnalová z Šebetova. Ta se dobrovolnictví věnuje poslední tři roky, především v rámci nově ustaveného seniorského klubu Klubičko. Paní Odehnalová zde se seniory vyrábí výrobky z různých materiálů a ty pak nabízí k prodeji při Dnech otevřených dveří. Kromě toho se zaměřuje také na program pro seniory, kteří jsou již plně odkázáni na invalidní vozík. „Věřím, že pravidelné setkávání nás naplňuje radostí, pozitivní energií a přispívá k aktivnímu a spokojenému životu v zařízení,“ uvádí, Anna Odehnalová.

Další oceněnou byla Marie Polatová z Centra sociální pomoci ve Vodňanech. Odbornou porotu velmi zaujalo, že se paní Polatová dobrovolnictví věnuje již úctyhodných 29 let. Při společných činnostech se seniory klade důraz na vzpomínkovou terapii, spoluorganizuje výlety a kromě toho také v domově pomáhá při přípravě mše svaté, na kterou sváží imobilní pacienty. „Jsem ráda, když vidím, že má přítomnost někoho potěšila a často odcházím i obohacena o různé rady, které jsem od klientů domova získala,“ dodává Marie Polatová.

Trojlístek oceněných uzavírá Bohumila Teislerová, dobrovolnice z Diakonie v Rý-

**O krok dál
pro zdraví**

mařově. Paní Teislerová se věnuje 27 klientům služeb sociálně terapeutické dílny Buřinka, která sdružuje osoby s mentálním či kombinovaným postižením a připravuje je na potenciální budoucí zaměstnání. Pomáhá však i s nácivkem sebeobslužných prací, jako vytírání, zametání, úklid a umývání nádobí. „Mám velkou radost, když vidím pokroky těchto lidí k lepšímu, a také mne velmi těší, když jim mohu dopomáhat ke kvalitnějšímu životu,“ říká paní Teislerová.

V kategorii institucí pak zvítězilo Centrum sociálních služeb Český Těšín. Odbornou porotu zvláště zaujala canisterapeutická a muzikoterapeutická setkání, která domov pro své klienty pořádá. Dobrovolnická činnost v tomto zařízení patří v rámci mikroregionu Těšínsko k již tradičním, stabilním a největším programům dobrovolnické činnosti. V roce 2015 navštívilo domov pro seniory 18 dobrovolníků, jež věnovali uživatelům 687 hodin v rámci 386 návštěv.

Speciální cena poroty pak putovala do Plzně. Získalo ji tamní dobrovolnické centrum Totem. V něm se na práci se seniory zaměřuje 18 osob, přičemž nejstaršímu aktivnímu dobrovolníkovi je už neuvěřitelných 88 let. Odborná porota na Totemu ocenila především jeho dlouhodobou pod-

poru dobrovolníků v sociální sféře, a také celkovou popularizaci dobrovolnictví v České republice.

V. ROČNÍK OTEVÍRÁ SVÉ BRÁNY

Současně s vyhlášením výsledků IV. ročníku byl vyhlášen půlkulatý V. ročník, do kterého se aktivní dobrovolníci nad 60 let a dobrovolnické instituce mohou hlásit již nyní. Více se dozvíte na stránkách www.dobra-duse.cz.

PR ZNAČKA KVALITY

Certifikace V Domově U Anežky

Text: Ing. Ludmila Bulířová, ředitelka,
Domov U Anežky Luštěnice

Domov U Anežky je od svého založení v roce 1999 registrovaným poskytovatelem sociálních služeb, jehož zřizovatelem je Středočeský kraj. Domov s kapacitou 129 klientů je pobytovou službou pro seniory od 60 let. Má dvě střediska, v Luštěnicích a Benátkách nad Jizerou.

Když v roce 2014 vedení domova dostalo nabídku zúčastnit se certifikace v systému Značky kvality v sociálních službách, bez váhání ji přijalo a rozhodlo o certifikaci střediska Luštěnice. Rozhodnutí bylo motivováno nejen potřebou stálého zkvalitňování služby; hlavním důvodem byla snaha ocenit pracovníky zařízení a ukázat jim, že svou práci dělají opravdu dobře a na velmi vysoké úrovni. Všichni pracovníci byli se záměrem účasti na certifikaci seznámeni hned v počátku a kvitovali toto rozhodnutí opravdu kladně. Samotná administrativní příprava a průběh certifikace nijak zásadně neovlivnily běžný chod domova, byly spíše prací pro ředitelku organizace,

vedoucí sociálně zdravotního úseku a sociální pracovníci. Pravdou je, že obavy přišly až před samotným příjezdem hodnotitelů. Obavy z toho, zda mají osobní zkušenosti s naší cílovou skupinou, zda chápou, že i když klient vypadá báječně, jeho kognitivní funkce mohou být značně oslabeny, se nakonec ukázaly jako zbytečné. Přístup hodnotitelů byl velmi citlivý a jejich přítomnost v našem zařízení nebyla v žádném případě pro naše klienty zátěží. Jako každý účastník certifikace jsme samozřejmě chtěli dosáhnout co nejlepších výsledků. Dostat „nálepku“ s pěti hvězdičkami by bylo krás-

né, ale od počátku jsme věděli (a také jsme to našim pracovníkům zdůraznili), že jsou ukazatele, které není v našich silách ovlivnit či změnit, a tím jsou pro nás tou nejvyšší možnou metou hvězdičky čtyři. Bohužel některé dispozice budovy, kterou jako nájemci užíváme, vnímáme sami v každodenním provozu jako limitující; to se logicky promítlo i do samotného hodnocení a zejména proto bylo naše zařízení oceněno „jen“ ☺ čtyřmi hvězdami. Pro celý kolektiv ale tyto čtyři hvězdy znamenají obrovskou pochvalu a všichni jsou na ně právem hrdí, neboť značí, že to, co každý den děláme, děláme opravdu dobře a odstranění drobných nedostatků, kterých jsme si díky přípravě na certifikaci všimli, nás opět posunulo dál v našem snažení poskytovat za daných podmínek našim klientům tu nejlepší možnou péči a podporu.

Certifikace:

Ubytování
Strava
Volný čas a kultura
Partnerství
Péče

Bodové hodnocení
Celkové hodnocení

B. BRAUN OMNIA

DOMOV S ÚSMĚVEM, DIALYZAČNÍ STŘEDISKO, ODBORNÉ AMBULANCE.
TO VŠE VE ZBRUSU NOVÉM NABÍZÍ B. BRAUN OMNIA VE SLAVKOVĚ U BRNA.

Budova známá pod jménem Lázeňský dům ve Slavkově u Brna se po kompletní rekonstrukci opět otevírá pacientům i obyvatelům slavkovského regionu. Nově nosí název B. Braun Omnia. Pod jednou střechou jsou k dispozici nové dialyzační středisko, odborné ambulance, rehabilitační služby a zejména pak výrazně rozšířený domov pro osoby se zdravotním postižením.

DOMOV S ÚSMĚVEM

Domov s úsměvem pro osoby se zdravotním postižením po rekonstrukci zvýšil svou kapacitu z 5 na 32 lůžek. K dispozici jim budou jedno, dvou a několik třílůžkových pokojů vybavených lednicí, TV, sociálním zařízením, polohovacím lůžkem a samozřejmě emergency tlačítkem. Vzít si s sebou mohou klienti ale i svůj nábytek, výzdobu, zkrátka cokoli, co jim bydlení zútulní a budou se cítit více jako doma. Domov je vzhledem k dialýze v jedné budově určen především pro pacienty s onemocněním ledvin. Může

Budova B. Braun Omnia v Slavkově u Brna

Dialyzační sál

Jednolůžkový pokoj Domova s úsměvem

Relaxační zóna

jít ale i o lidi trpící cukrovkou, vysokým tlakem, chronickými záněty, vrozenými vadami nebo třeba nádory. „O služby nového Domova s úsměvem je už teď zájem. Lidé se ptají, a dokonce již začínají chodit první žádosti o umístění,“ říká vedoucí lékař MUDr. Aleš Hrubý. V novém Domově s úsměvem bude mít klienty v non-stop provozu na starosti celkem 14 zdravotních sester a pracovníků v sociálních službách. „Popravdě se už nemůžu dočkat. Nejenže se mi zvýší komfort, ale místo 130 to za mnou bude mít rodina jen 15 kilometrů, takže se mnohem častěji uvidíme. Prostě paráda,“ říká jeden z prvních klientů Domova s úsměvem sedmasedmdesátiletý Zdeněk Jochman, který se břišní dialýzou léčí už dva roky.

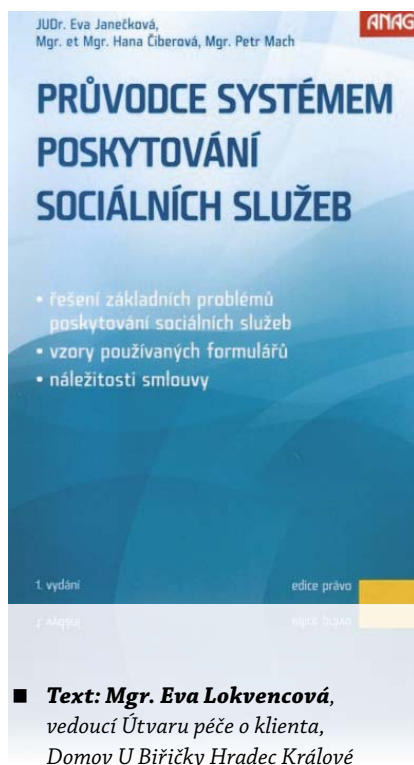
AMBULANTNÍ PROVOZY S NOVÝM VYBAVENÍM

Kompletní rekonstrukcí prošel také ambulantní trakt budovy, do které se vrátí rehabilitace s novou saunou, vodoléčba s moderními vířivkami, elektroléčba, fyzioterapie, ultrazvuk, nefrologická a interní ambulance a ambulance rehabilitačního lékaře. Součástí rekonstrukce je také nová tělocvična, ale i parkoviště a terénní úpravy. „Jsme nesmírně rádi, že se nám podařilo dotáhnout rekonstrukci do konce. Provoz bude postupně nabíhat v průběhu srpna a my si teď nejvíc přejeme, aby se tu pacienti i další návštěvníci cítili dobře,“ uzavírá MUDr. Martin Kuncek, člen vedení Skupiny B. Braun CZ/SK.

RECENZE

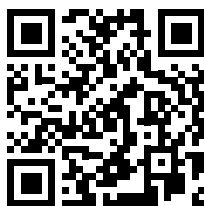
Průvodce systémem poskytování sociálních služeb

Publikace je praktickým, systematicky zpracovaným průvodcem pro fyzické osoby a organizace, které pronikají do světa poskytování sociálních služeb a které v této oblasti doposud nemají žádné zkušenosti. Zájemci o poskytování sociální služby zde naleznou, jaké jsou povinnosti poskytovatelů sociálních služeb, průvodce procesem registrace a jednáním se zájemcem či smlouvo o poskytování sociální služby. Další kapitoly se zabývají pracovním právem, ochranou osobních údajů, kamerovými

systémy a v neposlední řadě i současnými navrhovanými změnami zákona o sociálních službách. Kapitoly na sebe logicky navazují a obsahují ucelené a reálné informace potřebné pro praxi včetně příkladů. Každou kapitolu uzavírá autor shrnutím, ve kterém jsou „vypíchnuty“ základní informace. Odborný text je doplněn přílohami se vzorovými formuláři (např. souhlas se zpracováním osobních údajů) a vybranými ustanoveními z právních předpisů. Za velice kvalitně zpracovanou přílohu, kterou doporučuji nejen neznalým, ale i lidem působícím v sociálních službách, považuji „Tabulku systému sociálních služeb“. Uvádí u jednotlivých druhů sociálních služeb odpovědi na otázky: Komu může být sociální služba poskytována? Jaké základní činnosti a úkony činnosti má být poskytovatel připraven zajistit? Je služba hrazena?

Zpracování publikace považuji za velice zdařilé, využitelné nejen pro praktiky, ale také pro studenty sociálních oborů.

**Knihu lze objednat
v e-shopu APSS ČR na adrese
<http://shop-apsscr.alvepi.com/>.**

Zpracování publikace považuji za velice zdařilé, využitelné nejen pro praktiky, ale také pro studenty sociálních oborů.

Poradna Úřadu práce ČR

**PhDr. Kateřina
Sadílková, MBA**
generální ředitelka ÚP ČR

Jaké jsou současné nástroje aktivní politiky zaměstnanosti (včetně evropských zdrojů), které mohou využívat zaměstnavatelé v sociálních službách?

Všem skupinám uchazečů o zaměstnání ohroženým dlouhodobou nezaměstnaností věnuje Úřad práce ČR zvýšenou péči, a to v rámci nástrojů a opatření aktivní politiky zaměstnanosti (APZ). V případě, že zaměstnavatelé v sociálních službách zaměstnají např. osobu se zdravotním postižením, rodiče malých dětí, uchazeče nad 50 let či absolventa bez praxe, může jim ÚP ČR poskytnout za splnění zákonných podmínek příspěvek na jejich mzdy. Ke konci srpna podpořil v rámci nástrojů APZ celkem 39 825 uchazečů a zájemců o zaměstnání. Největší zájem mají zaměstnavatelé o finanční podporu pracovních míst v rámci veřejně prospěšných prací a společensky účelných pracovních míst. APZ přispívá k zaměstnávání uchazečů prakticky ve všech oborech. Tyto nástroje jsou financovány nejen z národních prostředků, ale významnou roli hrají také evropské peníze.

„...není ke špatnému, když se člověk slušně chová...“

(Anna)

Narativní biografie romské pěstounky, která přijala děti ze širší rodiny a poskytla jim milující domov. Začtete se do toho, co formovalo její život, seznámte se s tradicemi romského rodu Sinti, vstupte do zákulisí sociální práce s rodinou v krizi. Nahlédněte do života ženy, která se zdá „neviditelná“, a přesto je nepřehlédnutelná.

Ke stažení zdarma na <http://anna.upol.cz/kniha/> a na Google Books.

Podpořeno z Norských fondů.

Univerzita Palackého
v Olomouci

norway
grants

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

Pracovní rehabilitace v České republice

1. díl

Zhruba každý 10. člověk v naší zemi žije se statutem osoby se zdravotním postižením (či se zdravotním stavem, který ho staví do nepříznivé sociální situace). Podpora integrace osob se zdravotním postižením je cílem vládní strategie definované Národním plánem podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015–2020. Česká republika ratifikovala (2009) Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením vydanou OSN v roce 2006. Zavázala se tak u osob se zdravotním postižením mimo jiné: „podporovat pracovní a profesní rehabilitaci osob se zdravotním postižením, stejně jako programy zaměřené na udržení pracovního místa a návrat do zaměstnání.“

■ **Text: Mgr. Petr Džambasov,
Mgr. Patrik Rücker**

Asociace pracovní rehabilitace ČR, z. s.

Činnosti směřující k podpoře integrace a nezávislosti osob se zdravotním postižením (OZP) jsou také součástí řady sociálních služeb. A jak mnoho z nich potvrzuje, časté problémy těchto uživatelů spadají právě do oblasti zhoršeného postavení na trhu práce a obtíží spojených se vstupem a dlouhodobým setrváním v zaměstnání. Proto bychom vám rádi v rámci třídílné série článků představili možnosti praktického využití nástroje pracovní rehabilitace, který má k dispozici Úřad práce ČR (ÚP ČR), a způsoby, jak zajistit vzájemnou dostupnost s dalšími systémy podpory. Především tedy návaznost na specializované služby poskytované v oblasti zdravotnictví, školství a sociálních služeb.

V roce 2004 vstoupil v platnost nový zákon o zaměstnanosti, který v ČR nastavil legislativní podmínky pro realizaci tzv. pracovní rehabilitace, která je stěžejním nástrojem pro integraci OZP na trh práce (§ 69 – § 74 zákona o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb.). V průběhu uplynulých 12 let prošel tento nástroj významným vývojem a cílem tohoto článku je přinést vám základní informace o tom, jaká je aktuální situace a jakou cestu pracovní rehabilitace v uplynulých letech prošla.

Pracovní rehabilitace je od svého počátku zakotvena jako jeden z nástrojů ÚP ČR, který ji zabezpečuje a financuje. Na pracovní rehabilitaci má ze zákona právo každá osoba se zdravotním postižením, která se potýká s bariérami při vstupu na pracovní trh a podá si žádost na místně příslušný ÚP ČR.

Účast v pracovní rehabilitaci (PR) se netýká primárně pouze evidovaných uchazečů o práci na úřadu práce, ale může o ni požádat každý, kdo je tímto zákonem vymezen jako oprávněná osoba – především se jedná o osoby v dočasné pracovní neschopnosti, kterým PR doporučí jejich ošetřující lékař a osoby ještě 12 měsíců po ztrátě invalidity.

Praktická realizace pracovní rehabilitace v minulosti narážela na řadu překážek, což se dosud odráží v nízkém počtu klientů této služby. Hlavním systémovým nedostatkem tohoto procesu byla chybějící síť lokálních poskytovatelů služeb a nastavení jejich spolupráce s ÚP ČR. Zcela například chyběla specializovaná zdravotnická zařízení, která zajišťují jeden z významných nástrojů pracovní rehabilitace – ergodiagnostické vyšetření, jehož cílem je pozitivně definovat aktuální pracovní potenciál klientů z pohledu jejich fyzických, psychologických a senzorických předpokladů.

Odstraňování těchto nedostatků v minulosti odstartoval projekt Iniciativy Společenství EQUAL „Rehabilitace – aktivace – práce“ (2004–2008, zkr. RAP), který pilotně ověřil možnosti spolupráce sítě poskytovatelů pracovní rehabilitace ve vybraných krajích a vytvořil síť prvních 6 ergodiagnostických center v ČR (více na www.pracovnirehabilitace.cz).

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR tyto snahy uvítalo, a proto v roce 2012 zahájilo realizaci navazujícího systémového individuálního projektu s názvem: „Regionální síť spolupráce v pracovní rehabilitaci (zkr. PREGNET)“, který postupně dobudoval tuto síť pracovišť a nastavil jednotné metodické zázemí pro realizaci pracovní rehabilitace na ÚP ČR. V rámci projektu se podařilo rozšířit síť na aktuální počet 13

ergodiagnostických pracovišť, které jsou schopny zabezpečit služby ergodiagnostiky pro klienty ze všech krajů ČR.

Pracovní rehabilitace se podobně jako v oblasti sociálních služeb realizuje na základě individuálního plánu, který v součinnosti s žadatelem sestavuje specializovaný pracovník ÚP ČR – tzv. poradce pro pracovní rehabilitaci. Individuální plán pracovní rehabilitace (IPPR) vymezuje a vyhodnocuje společně definovaný cíl celého procesu a stanovuje postupné kroky, které k němu budou směřovat. Tyto kroky jsou nejčastěji vymezeny jako jednotlivé formy (činnosti) pracovní rehabilitace a jsou ve své podstatě harmonogramem naplňování dohodnutého postupu vedoucího k pracovnímu uplatnění.

Před uzavřením IPPR se k vhodnosti navržených forem vyjadřuje odborná pracovní skupina ustanovená dle § 7 odst. 3 zákona o zaměstnanosti, jejímiž členy jsou zejména zástupci organizací zdravotně postižených a zástupci zaměstnavatelů zaměstnávajících více než 50 % OZP. Úlohou odborné pracovní skupiny je poskytnout poradci pro pracovní rehabilitaci nezávislý expertní pohled na navržený individuální plán a poskytnout mu další informace, které mu pomohou nastavit způsob práce s klientem maximálně efektivně a s ohledem na jeho specifické potřeby.

Řadu forem (činností) v pracovní rehabilitaci zajišťuje ÚP ČR ve spolupráci s vybranými subjekty – fyzickými či právníckými osobami, které označujeme jako poskytovatele služeb v PR. Může se jednat například o vzdělávací, poradenské či rekvalifikační zařízení nebo o další organizace, které poskytují své služby cílové skupině OZP, případně o zaměstnavatele, který umožní účastníkovi pracovní rehabilitace absolvovat na svém pracovišti tzv. „přípravu k práci“. Zde se tedy otevírá prostor i pro řadu neziskových organizací, za předpokladu, že by případná spolupráce s ÚP ČR neduplikovala služby, které jsou poskytované v rámci registrované sociální služby.

Náklady spojené s PR hradí Úřad práce jak samotnému účastníkovi PR (např. cestovné, stravné, podporu při rekvalifikaci), tak také poskytovateli služeb v PR za předpokladu vzájemně uzavřené dohody.

Přesto, že je PR v ČR formálně dobře vymezena, statistické údaje z posledních 3 let

ukazují, že potenciál nástroje není zdaleka využíván. Existují současně výrazné regionální rozdíly. Například v Ústeckém kraji bylo v uplynulých 3 letech (2013–2015) podáno pouze 13 žádostí o PR. V Moravskoslezském kraji, regionu se srovnatelnou situací na trhu práce, to bylo naopak 204 žádostí. Počet osob, které využily nástroje PR v letech 2010–2013, však přesto nepřesahují ročně 150 osob, přitom v evidenci úřadů práce je celorepublikově dlouhodobě v průměru 60 tisíc osob se zdravotním postižením. Oprávněnými žadateli o PR nejsou přitom pouze OZP s přiznaným statusem invalidy (či osoby zdravotně znevýhodněné). Z pohledu základního principu rehabilitace je aktuální výzvou především zajištění včasnosti – tzn. zahájení procesu rehabilitace co nejdříve po vzniku nepříznivé sociální situace člověka po nemoci či úrazu. A to nejen rehabilitace léčebné, ale také pracovní a sociální. To však vyžaduje úzkou spolupráci všech významných stakeholderů na regionální úrovni – tzn. lékařů, poskytovatelů sociálních služeb, sociálních odborů krajů a měst, Okresní správy sociálního zabezpečení, ÚP ČR a v neposlední řadě samozřejmě zaměstnavatelů ochotných vytvářet pracovní příležitosti pro osoby se zdravotním postižením.

Významným předpokladem pro nastavení účinné koordinace je legislativní vymezení ucelené (koordinované) rehabilitace v ČR. V roce 1999 byla na Ministerstvu práce a sociálních věcí ustavena meziresortní pracovní skupina, jejímž úkolem bylo vypracovat a navrhnout koncepci systému rehabilitace pro osoby se zdravotním postižením v ČR. Na legislativní ukotvení moderního pojetí rehabilitace však dosud stále čekáme.

Nezbytnou podmínkou pro širší využití nástroje pracovní rehabilitace je dostatečně bohatá síť regionálních poskytovatelů služeb v pracovní rehabilitaci. Poradci pro pracovní rehabilitaci při ÚP ČR proto v těchto dnech aktivně mapují kapacity poskytovatelů pracovních rehabilitačních služeb, které jsou v jejich regionu dostupné. Pokud jsou osoby se zdravotním postižením také vaší cílovou skupinou, je vhodné ověřit možnosti vzájemné spolupráce s místním pracovištěm ÚP ČR, resp. regionálním poradcem pro pracovní rehabilitaci (seznam poradců je dostupný na <http://www.aprcr.cz/pracovni-rehabilitace>). Můžete také využít podpory Asociace pracovní rehabilitace ČR, která vznikla s cílem sdružovat poskytovatele služeb pracovní rehabilitace, zastupovat jejich zájmy a aktivně se podílet na vytváření

podmínek pro rozvoj pracovní rehabilitace jako uceleného a přístupného systému v kontextu celého rehabilitačního procesu.

V příštím čísle:

2. část – Formy (činnosti) pracovní rehabilitace a způsoby jejich praktického využití při návratu OZP na trh práce.

Seznam literatury:

- Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.
- Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015–2020 [online]. Dostupné z: http://dataplan.info/img_upload/7b1584e-3b8a53d337518d988763f8d/narodni-plan-ozp-2015-2020.pdf [cit. 12. 8. 2016].
- Úmluva o právech osob se zdravotním postižením [online]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/vvzpo/dokumenty/Umluva-ve-sbirce.pdf> [cit. 12. 8. 2016].
- Standardy a postupy pracovní rehabilitace v praxi [online]. Dostupné z: <http://www.aprcr.cz/pracovni-rehabilitace/> [cit. 12. 8. 2016].
- <http://rap.pracovnirehabilitace.cz/vystupy-projektu>

INZERCE

TANEČNĚ-POHYBOVÉ AKTIVITY PRO SENIORY

Přijďte si k nám zacvičit tělem i myslí!

O PROJEKTU

Ceitec Masarykova univerzita a Fakulta sportovních studií Masarykovy univerzity v Brně nabízí **ZDARMA tanečně-pohybový program pro seniory** s cílem vyhodnotit jeho efekt na změny struktury a funkce mozku.

Je Vám 60 let a více, jste nekuřák, nemáte neurologické nebo psychiatrické problémy a zajímá Vás účast ve výzkumné studii?

Hledáme seniory, kteří mají rádi pohyb a kteří budou ochotni podstoupit po dobu 6 měsíců tanečně-pohybový program, který bude realizován v moderní tělocvičně v Univerzitním kampusu Masarykovy univerzity v Brně (3 x v týdnu po dobu 60 minut pod vedením zkušených cvičitelů).

V rámci studie nabízíme **ZDARMA vyšetření paměti** a jiných funkcí (1 hodina) a CD s podrobnými **snímkami z magnetické rezonance** Vašeho mozku vytvořenými špičkovým přístrojem. Po absolvování celé studie získáte **odměnu 300 Kč**.

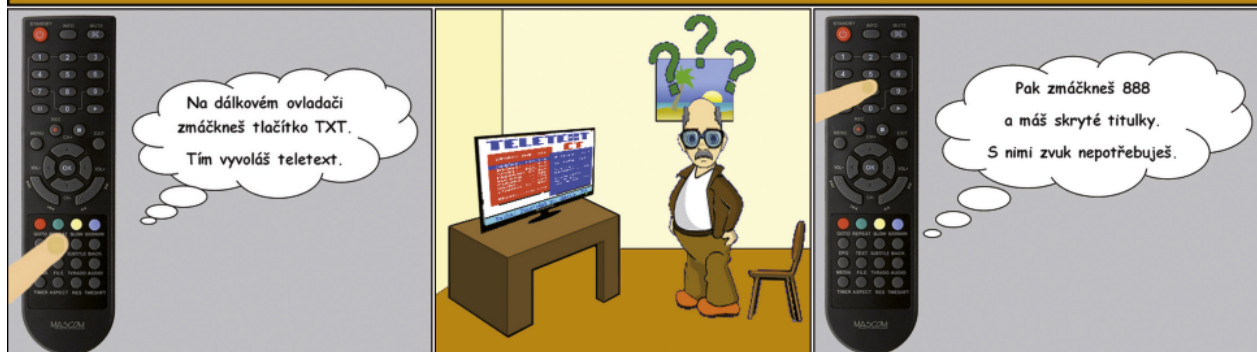
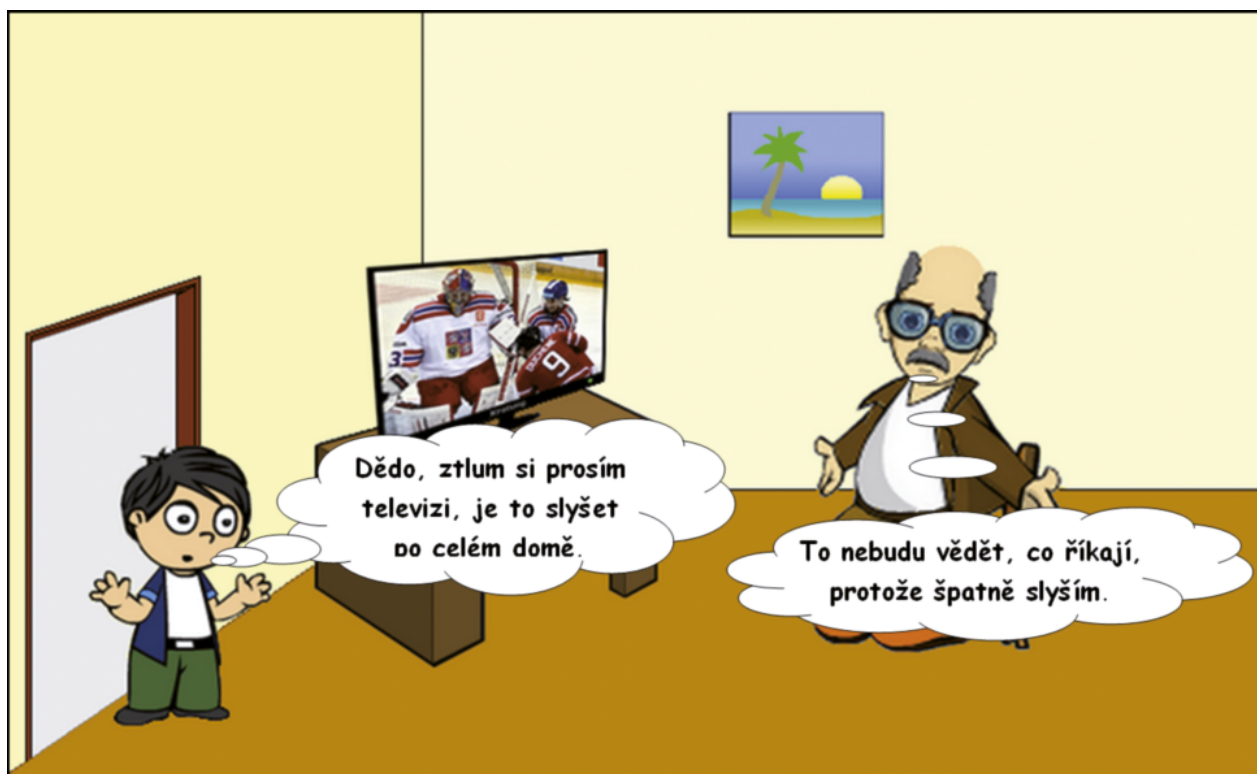
V případě zájmu nás prosím kontaktujte na tel.: 549497766 nebo email: balazzu@gmail.com.

Pokud nemůžete docházet pravidelně na tanečně-pohybový program, ale máte zájem se studie zúčastnit, neváhejte nás kontaktovat pro bližší informace

NENÍ TICHU JAKO TICHU

5. ročník festivalu Týden komunikace osob se sluchovým postižením
24. 9. - 2. 10. 2016

akce po celé ČR, program na www.orbipontes.cz

Pro koho jsou skryté titulky

Skryté titulky jsou primárně určeny pro diváky s postižením sluchu. Zcela neslyšící divák tak může sledovat pořad a nedoslýchavý divák nemusí zesilovat zvuk.

Skryté titulky však nesledují pouze diváci s postižením sluchu, ale i mnoho dalších. Například ti, kteří se chtějí zdokonalit v jazyce a porovnávají výslovnost s psanou formou, ti, kteří nechtějí zvukem rušit okolí, nebo naopak ti, kteří neslyší běžnou hlasitost kvůli hluku.

Víte, že například ve Velké Británii žijí asi 3 000 000 osob s postižením sluchu, ale televizi s titulky sleduje 6 500 000 diváků?

„Smoothie boom“

■ **Text: Mgr. Martina Lašutová,**
vedúca soc. opatr. úseku, Viacúčelové
zariadenie pre seniorov, Čadca, SR
Foto: Archiv zařízení

Miroslav Badžgoň žije už skoro rok vo Viacúčelovom zariadení pre seniorov. Počas tohto krátko-keho obdobia v zariadení ho stretli viaceré životné situácie, kedy musel byť silný a statočný. Jednou z týchto situácií bola aj vážna operácia, po ktorej musel prehodnotiť stravovanie, životný štýl a musel sa obmedziť v športových aktivitách, ktoré mal rád. Začiatkom leta bol z grantových prostriedkov zakúpený profesionálny mixér na výrobu smoothie nápojov pre pána Miroslava, ktorý sa stal tvárou a hlavným realizátorom výroby zdravých nápojov nielen pre seba, ale aj šíriteľom osvedčeného zdravého životného štýlu u ostatných klientov. Už prvé pokusy o výrobu smoothie nápojov boli veľmi úspešné a zaznamenali veľký záujem nielen zo strany skupinky nadšencov zdravej výživy, ale aj zamestnancov, ostatných klientov a ich rodinných príslušníkov. Po krátkej dobe výroby ovocných a zeleninových nápojov sme došli k záveru, že žiadaný nápoj sa nedá definitívne pokaziť,

každý je originálny a výnimočný a prináša veľkú dávku zvedavosti. Zvedavosť spočíva najmä v experimentovaní a vytváraní rôznych chutí, ktoré môžu z ingrediencií vzniknúť. Z experimentovania s Miroslavom okrem iného vznikol aj nápad zrealizovať „Festival chutí“. Táto akcia prebiehala jeden týždeň, počas ktorého tím Miroslava Badžgoňa vytváral rôzne smoothie nápoje a ponúkal ich klientom, návštevníkom zariadenia a všetkým tým, ktorí mali záujem ochutnať niečo nové. Počas festivalu mali aj ostatní „smoothie fanúšikovia“ možnosť vyskúšať si výrobu nápoja s tým, že si zvolili druh ovocia alebo zeleniny, ktorá bude tvoriť ich obsah. Počas týchto stretnutí medzi zúčastnenými vznikali rôzne diskusie o zdravom stravovaní, o potrebe konzumácie ovocia a zeleniny a taktiež o tom, na koľko rôznych spôsobov je možné konzumovať zdravé potraviny. Suroviny, z ktorých sa najčastejšie vyrábali nápoje, boli vyhodnotené. U našich seniorov – konzumentov sa najobľúbenejšími stali jahody, banány a jabĺčka. Veľmi príjemným pokusom pri výrobe zdravého nápoja bolo použitie ľadu a zmrzliny. Počas horúcich dní takýto nápoj priniesol našim klientom okrem množstva vitamínov aj dávku osvieženia. Po skončení päťdňového festivalu chutí sme zhodnotili, že tieto nápoje predstavujú novú formu toho, ako si vychutnať ovocie a zeleninu. Smoothie sme zaradili ako ideálnu súčasť zdravého životného štýlu klientov, kedy si môžu vychutnať koncert dokonalej harmónie chutí a farieb. Vďaka rozličným variantom ovocia a zeleniny sme vytvárali nápoje, ktoré nás zásobili celým radom vitamínov, minerálnych látok, enzýmov a vlákniny. Miroslav Badžgoň svojim entuziazmom priniesol do tohto projektu nielen dobrú náladu, ale aj množstvo nápadov. Stal sa inšpiráciou pre ostatných klientov, ako realizovať a premieňať sny na skutočnosť.

Gastronomický kvíz

Priřaďte k sobě gastronomické pojmy (označené číslicemi) a jejich popis (označený písmeny).

1. friko
  2. demikát
  3. kaldoun
  4. lepenice
  5. lokše
  6. vejmrda
  7. šodó
  8. šoulet
  9. žahour
  10. ajvar
  11. bosáky
  12. quiche
  13. griliáš
  14. fondán
  15. kosmatice
  16. flameri
-
- A. jablečný křen
  - B. cukrářská hmota z oříšků a zkaramelizovaného cukru
  - C. borůvková omáčka
  - D. jihočeská polévka podobná kulajdě
  - E. bramborová kaše se zelím
  - F. pasta z pečených lilků, paprik a česneku
  - G. vanilková omáčka s rumem
  - H. brynzová polévka
  - I. obalený a osmažený květ černého bezu
  - J. kachní polévka
  - K. vychlazená kaše přelitá sirupem
  - L. potahovací hmota na dorty, bonbony atd.
  - M. francouzský slaný koláč
  - N. chlupaté knedlíky
  - O. bramborové placky
  - P. židovské jídlo z hrachu, krup, česneku a koření

Řešení:
11N, 12M, 13B, 14L, 15I, 16K,
17D, 18H, 19A, 20E, 21F, 22G, 23C, 24J, 25O, 26P,

Autorka: Mgr. Jitka Suchá

Príspevky uverejnené v této rubrice se nemusejí shodovat s názorem redakce. Redakce si vyhrazuje právo na redakční úpravu a krácení příspěvků bez vědomí autorů i na případné odmítnutí urážlivých či jinak nevhodných příspěvků.

Setkání ve Strasbourgu: Inkluze a deinstitucionalizace – šance pro všechny?

Ve školství a sociálních službách se velká část české společnosti dlouhodobě zabývá tématem inkluze (začleňování lidí s postižením do běžného života) a deinstitucionalizace (přechod z institucionální péče do běžné komunitní péče). Také v Domově pod hradem Žampach se těmto otázkám řadu let věnujeme, poslední roky velmi intenzivně. Náš domov je zapojen do projektu transformace, kde někteří klienti mění místo poskytování služby – z domova na Žampachu se stěhují do chráněných bytů v Letohradě a Žamberku, kde žijí v běžném prostředí za podpory našich zaměstnanců.

■ **Text: Tereza Kellerová,**
speciální pedagog, Domov pod hradem
Žampach

Tomuto tématu se věnují odborníci nejen u nás, ale i v ostatních evropských zemích. Ve dnech 9. a 10. května letošního roku se ve francouzském Strasbourgu konalo setkání lidí, kteří pracují ve školství a sociálních službách, rodičů lidí s postižením i dalších zájemců, aby se zabývali právě otázkami: *Je inkluze a deinstitucionalizace šance pro všechny? A za jakých podmínek?*

Setkání pořádalo zařízení pro lidi s mentálním postižením Sonnenhof, se kterým je domov ze Žampachu v kontaktu. Před dvěma lety jsme v devíti lidech (7 obyvatel domova, 2 zaměstnankyně a 1 dobrovolník) toto zařízení navštívili, seznámili se s jeho službami a mohli tak čerpat inspiraci pro naši práci za hranicemi našeho domova i země.

Díky této „známosti“ jsem byla pozvána na letošní květnové setkání, abych tam tlumočila zkušenosti s inkluzí a deinstitucionalizací v České republice, ale především přímo v Žampachu. Účastnila jsem se tak „evropského kulatého stolu“, kde byli ještě zástupci z Lucemburska, Německa a Itálie. Každý vyprávěl o zkušenostech ze své vlastní země; v mnohém byly zkušenosti velmi blízké – a to nejen čtyř zúčastněných zemí, ale i přítomných francouzských účastníků.

Kromě zmíněného kulatého stolu zazněly v jednotlivých vystoupeních názory, zkušenosti a otázky psychologa, filosofa, starosty města, pracovnice sociálního odboru, školní inspektorky, ředitelů jednot-

livých institucí, pracovníků volnočasových center, rodičů lidí s postižením i mladé ženy s postižením, která prošla inkluzivním vzděláváním, a dalších. I přes různost pohledů a pestrost zkušeností, které jsme na setkání slyšeli, to hlavní je společné pro všechny: ve všech zastoupených zemích probíhá inkluze, všude je mnoho změn, všude musí všichni zúčastnění citlivě promýšlet, jak změny připravit pro konkrétního člověka co nejlépe a nejvhodněji. Všude zažíváme dobré zkušenosti, ale poučujeme se i z těch méně dobrých. Opakovaně také zaznívalo, jak nutné je u každého člověka zvažovat situaci individuálně a podporovat ho na „jeho životní cestě“ – ať už vede různými místy a má různé potřeby.

Hlavní je to, jak se ke změnám postavíme my, kteří jakýmkoliv způsobem s lidmi s postižením komunikujeme, žijeme a pracujeme; věřím, že se můžeme na jedné straně učit podporovat lidi v jejich začleňování do běžných situací, a na druhé straně že se můžeme naučit respektovat a přijímat lidi, kteří jsou jakkoliv odlišní. Být otevření k odlišnosti se můžeme učit v celé společnosti.

Pokud budeme mít na mysli v první řadě prospěch konkrétního člověka s postižením a to, aby mohl žít co možná nejvíce plnohodnotně jako občan společnosti, pokud budeme věci dělat s chutí a tvořivě, pak věřím – a zkušenosti tlumočené i na setkání ve Strasbourgu to dosvědčují –, že můžeme směřovat k větší otevřenosti a spolupříteli s různě odlišnými lidmi. I když je to cesta složitá a prakticky nekončící, je třeba hodně přemýšlení a práce, stojí za to. Povzbuzovat nás může i to, že stejnými úkoly se zabývají také v sousedních zemích.

Ad: „Nepodporujeme ošetrovatelský turismus...“

Jana Malásková,
jana.malaskova@email.cz

Dovolují si reagovat na článek: *Nepodporujeme ošetrovatelský turismus, „nekráďme si“ vzájemně zaměstnance otištěný v čísle červen–červenec/2016, str. 8 (autor Jiří Dušek).*

Z článku vystupuje pobídka dalším kolegům, kteří, podobně jako autor, narážejí na těžkosti s udržení zdravotnického personálu ve svých organizacích. Tato výzva, kterou autor článku uvádí, se týká tendencí zdržování zdravotnického personálu v organizacích a v případě neúspěchu dokonce apeluje na své kolegy, aby s ním byli zajedno a tohoto „zlobivého“ zdravotníka už nikdy nezaměstnali.

Text jsem četla několikrát a ani v náznamek jsem nezachytila, že by si autor kladl otázku: Co já sám mohu udělat pro to, aby mi ošetrovatelský personál neodcházel? Snad by bylo užitečné s ní začít a rozhodnout se, oč nám jde – chceme, aby se naši zaměstnanci stali rukojmími? Nebo chceme, aby se v naší organizaci cítili dobře a setrvali z vlastního přesvědčení? Nedokážu si představit, že bych ve své organizaci „zadržovala“ pracovníka proti jeho vůli, přece, když u nás někdo nepracuje rád, musí se to zákonitě projevit i v jeho vlastní práci, proč ho tedy držet... každý strůjcem svého štěstí (nebo osudu).

Rozumím tomu, že někdy je domluva těžká, ale právě proto existují nástroje, které můžeme využít již při nástupu pracovníka – jedním z nich je konkurenční doložka, kterou najdeme v paragrafu 310 zákona 262/2006 Sb. Pokud tedy to, co jsme zdravotnickému pracovníkovi předali, má pro nás takovou hodnotu, pak je možné postupovat tak, jak uvádím výše.

Věřím, že stanovisko Profesního svazu zdravotnických pracovníků v sociálních službách na sebe nenechá dlouho čekat. Na jednu stranu se holedbáme tím, že usílujeme v sociálních službách o dobrotu, lidskost a spravedlnost, a následně bychom chtěli upírat lidem možnost nalézt zaměstnání, které jim bude lépe vyhovovat a přinese jim adekvátní odměnu.

Domácí chléb z „Klubu pečení“

V našem domově čteme časopis Sociální služby pravidelně a vždy nás velmi zajímá, co nabízejí jiné organizace nebo společnosti pro inspiraci. Snažíme se obohatit všední dny našich seniorů různorodými aktivitami, a proto jsme za tuto rubriku velmi vděční. Čerpáme z ní nejen návody pro trénování paměti, zajímavé kvízy, ale také různé činnosti. A protože naši senioři jsou také činní a dokážou sami přijít s nápady, jak prožít den zajímavě, rozhodli jsme se tentokrát i my inspirovat druhé.

■ **Text: Ludmila Grossmannová,** terapeutka Domov Vítkov, příspěvková organizace Moravskoslezského kraje

Už nějaký ten pátek se scházíme v „Klubu pečení“. Každý měsíc pečeme něco dobrého pro zpestření běžných dnů. Vždy je to nějaká domácí specialita, kterou uživatelé ohromí hosty či další spolubydlici, kteří pravidelnými účastníky klubu nejsou. Své recepty přinášíjí sami uživatelé, máme jich už celou řadu. Přitom nejde jen o recepty pekařské, ale i recepty na různé domácí sirupy, marmelády, pomazánky, bublaniny, koláče a cukroví. Pro tyto „skvosty“ jsme vytvořili originální kuchařku, do které vše zakládáme.

Dnes bychom vás rádi inspirovali nápadem, kterým jsme si oživilí chuťové i čichové buňky, procvičili paměť, manuální zručnost a současně si připomenuli kus zi-

votní historie. Jde o pečení domácího chleba. S nápadem přišli klienti při diskuzích nad jídelničky. Z těchto diskuzí vzešla otázka, jaké by to bylo, vrátit se znovu do časů, kdy si lidé pekli chléb doma.

O chlebu se od nepaměti praví, že je to Boží dar. Pekly ho už naše babičky a také pokolení babiček před těmi našimi. Ač se to zdá nemožné, nejtěžší bylo najít ten správný recept. Hledali jsme na internetu, v kuchařských knihách, ale nakonec každý uživatel i zaměstnanci přispěli nějakou svou zkušeností a bylo rozhodnuto. Chleba upečeme. A protože výsledkem byl chleba opravdu výtečný, který svou chutí a vůní předčil všechna naše očekávání, rozhodli jsme se s vámi o tuto cennou zkušenost a lahůdku podělit.

Zde tedy přinášíme recept:

Suroviny:

- 800g chlebové mouky (kombinovali jsme s hladkou moukou)
- 6 dcl vlažné vody
- 2 lžičky soli
- 1 kostka droždí
- 2 lžíce oleje
- 1 kostka cukru
- 2 lžíce drceného kmínu
- do dlaně slunečnicových semínek
- nadrobno nakrájená osmažená cibulka

Postup:

1. Do vlažné vody dáme kostku cukru, rozdrobíme droždí a počkáme, až nakyne.

2. Do mísy vsypeme mouku, sůl, kmín, slunečnicová semínka a osmaženou cibulku a vše promícháme. Přidáme olej a kvásek. Vypracujeme těsto a necháme na teplém místě kynout asi 45 minut (vypadá úžasně, když ho dáme do chlebové ošatky).

3. Na sádlem vymazaný plech položíme bochánek z vykynutého těsta a opět necháme přikrytý utěrkou kynout asi 30 minut.

4. Předehřejeme troubu na 220 °C a pečeme 15 minut. Pak teplotu snížíme na 190 °C a dopékáme ještě 25 minut. Bochánek před pečením potíráme rozpuštěným máslem a po upečení hned potřeme studenou vodou – krásně změkne.

Upečený chléb se nádherně rozvoněl a při ochutnávání naši uživatelé navrhli, že když se nám tak vydařil, můžeme ho péci při různých akcích, třeba při pravidelném Podzimním setkání rodinných příslušníků a přátel našich uživatelů.

Tak, a teď třeba i vás napadne založit ve vašem domově novou tradici a péci svůj sváteční chléb. Opět se totiž potvrdilo, že není zapotřebí žádných velkých financí, jen chuť a vůle něco dokázat. Podporujme a inspirovme jeden druhého nejen tím, o čem mluvíme, ale také tím, co děláme.

Střípky z domova

105. narozeniny

Písečná – Dne 18. 7. 2016 oslavila v chomutovském Domově pro seniory Písečná

své životní jubileum, krásné 105. narozeniny, paní Bohuslava Nobilisová, nejstarší obyvatelka Chomutovska a zároveň jedna z nejstarších obyvatelek v Ústeckém kraji. Tento významný den oslavila v kruhu svých nejbližších a na zdraví si s ní připili náměstek primátora města Marián Bystroň, ředitelka Sociálních služeb Chomutov Alena Tölgová a další hosté, včetně zaměstnanců organizace. Do dalšího života přeje mnoho krásných chvil!

*Domov pro seniory Písečná
Sociální služby Chomutov*

104. narozeniny

Žďár n. S. – Dne 12. června 2016 jsme měli tu čest poblahopřát paní Boženě Nejedlé, obyvatelce Domu klidného stáří ve Žďáře nad Sázavou, k neuvěřitelným

104. narozeninám. Oslavit takovéto významné životní jubileum je už samo o sobě velkou událostí. Mezi gratulanty, kteří přišli paní Nejedlé popřát, nechyběla jak rodina, tak i pracovníci Domu klidného stáří a ředitel Sociálních služeb města Žďár nad Sázavou Mgr. Václav Šerák. Oslavenkyni rovněž přijel osobně popřát Roman Stránský, starosta obce Vepřová, odkud paní Nejedlá pochází. Velkou radost udělaly paní Nejedlé především květiny, kterých bylo opravdu mnoho. I přes úctyhodný věk je stále v dobré duševní a fyzické kondici a své narozeniny oslavila se skromným úsměvem na rtech. Paní Nejedlé ještě jednou přejeme za celý domov pevné zdraví, hodně pohody a optimismu do dalších let a mnoho Božího požehnání.

*Bc. Eva Josífková,
vedoucí Domu klidného stáří,
Žďár nad Sázavou*

Karibik párty

Kostelec na Hané – Měsíc červenec patří v Domově pro seniory Kostelec na Hané každoročně největší společenské události s názvem Karibik párty. Nebylo tomu jinak ani letos 23. července. Prvotní obavy z nepříznivé počasí během dopoledne opadly a pak už nic nebránilo tomu, užít si nejoblíbenější akci domova. Párty se účastní také rodiny našich uživatelů, letos k nám však zamířili i další hosté: starosta města Kostelec na Hané Ladislav Hynek, náměstci hejmana Olomouckého kraje Yvona Kubjátová a Pavel Šoltys. Během celého dopoledne nás tradičně provázela hudební skupina Mar-

bo, na programu bylo vystoupení taneční skupiny Jahanara a manželé Mlčochovi, kteří předvedli své psy v disciplíně agility. Neodmyslitelnou součástí byly míchané nápoje, pivo a občerstvení. O tom, že akce byla velmi zdařilá, svědčila nejen výborná nálada, spokojení uživatelé, ale také zaplněný taneční plac, který roztančila uživatelka domova, která letos oslavila 99 let. Karibik párty se opět velmi vydařila a již nyní se všichni těšíme na příští rok.

*Mgr. Lucie Sedláková,
Domov pro seniory Kostelec na Hané*

Výlet do Zlína a Kroměříže

Valašské Meziříčí – Neobyčejný květnový den pro nás, dobrovolnice, připravila z Diakonie ČCE – hospic Citadela ve Valašském Meziříčí a ADRA, dobrovolnické centrum. Měly jsme vzácnou příležitost podívat se, jak žijí klienti podobných zařízení, konkrétně v Domově Naděje ve Zlíně, který je určen pro seniory a také pro lidi s Alzheimerovou nemocí. Při prohlídce budovy jsme ocenily domácí prostředí, vesele vymalované pokoje a společné prostory plné světla, barev a pohodlí, které slouží nejen klientům, ale také pečujícímu personálu,

který tu má své pracovní místo. Po celou dobu nás doprovázela příjemná a ochotná vedoucí domova. Příjemně odpoledne jsme prožily v rozkvetlém kroměřížském zámeckém parku a v cukrárně jsme měly čas popovídat si, vyměnit si zkušenosti ze své dobrovolnické činnosti a zároveň se vzájemně poznat. Plné dojmů jsme cestou zpět srovnávaly Naději s Citadelou, jak je každé z obou zařízení jiné a přitom obojí pěkné a důstojné. Jenom posilovnu zatím v Citadele nemáme...

Věra Grenčerová, dobrovolnice

Sportovní odpoledne aneb „Rio de Pržno“

Pržno – Nejvýznamnější akcí, která v červenci proběhla v Domově se zvláštním režimem Pržno, bylo sportovní odpoledne s názvem „Rio de Pržno“. Žlutozelená výzdoba, latinskoamerická hudba i „olympijský oheň“ přispěly k olympijské atmosféře. Vedoucí domova Bc. Hana Davidová přivítala přítomné uživatele i hosty z DSS Návojná, DZR Loučka a Chráněného bydlení Rožnov pod R., kteří přijeli předvést své sportovní výkony, a prohlásila olympiádu za zahájenou. Kapky deště brzy ustaly a soutěžní klání začalo: střelba ze vzduchovky, kuželky, ping-pong, petanque a šipky. Ti, kteří právě nesoutěžili, povzbu-

zovali nebo se mohli občerstvit. Akce měla charakter nejen sportovní a společenský, ale i naučný: soutěžní odpoledne zpestřili dobrovolní hasiči ze Vsetína-Jasenky ukázkou hasičské techniky. Sportovní odpoledne bylo zakončeno vyhlášením vítězů, předáním diplomů, medailí a cen za předvedené výkony. Děkujeme firmě Lakovna Hajdík a lékárně Viola za finanční podporu a také všem pracovníkům domova za přípravu a realizaci akce. Těšíme se na další společné dny v příjemné atmosféře, která vždy tato setkání doprovází.

*Mgr. Marcela Holčáková,
DZR Pržno, Sociální služby Vsetín, p. o.*

Pohodáři slaví 25 let

Hodonín – Neskutečnou porci humoru, vzpomínání a skvělé zábavy přinesla Slavnostní akademie Zeleného domu pohody – zařízení pro mentálně postiženou mlá-

Střípky z domova

dež, které letos slaví 25. výročí založení. Kdo zavítal 20. května do společenského sálu Evropa, určitě nelitoval. V úvodu pozdravil přítomné zástupce zřizovatele náměstek hejtmána Jihomoravského kraje Marek Šlapal, v obecnstvu nechyběli vzácní hosté, např. senátor Zdeněk Škromach. V bohatém programu se střídala vystoupení nacvičená klienty s ukázkami historie a činnosti organizace a také o její zakladatelce Mgr. Ludmile Švachové. Diváci mohli zhlédnout různá vystoupení: hudební skupinu, tanec klientek na vozících, pěvecký sbor v krojích, taneční přehlídku v hokeyových dresech či humorně laděnou scénku. K dobré náladě přispěl moderátor Rádía JIH Petr Indra. Na závěr programu ředitel poděkoval všem kolegům, podporovatelům, přátelům a veřejnosti nejen za skvělé odpoledne, ale i za spolupráci v uplynulých 25 letech.

*Mgr. Petr Srnec, ředitel
Zelený dům pohody, p. o., Hodonín*

Virtuální Univerzita třetího věku

Chvalkov – Od roku 2014 je v DpS Chvalkov konzultační středisko Virtuální univerzity třetího věku. U jeho zrodu stá-

lo přání naší klientky Evy Dobešové, která ve svém původním bydlišti VU3V studovala. Paní Dobešová se narodila v Praze v roce 1938. Celý život pracovala ve zdravotnictví a ještě v 68 letech byla dispečerkou záchranné služby. Ve volném čase se věnovala svému druhému zaměstnání v divadle jako inspektorka hlediště v Činoherním klubu. A protože byla celý život zvyklá vzdělávat se, zahájila studium na VU3V. Poté, co se přistěhovala do našeho domova, chtěla ve studiu pokračovat, a protože se při-

hlásilo více zájemců, vzniklo konzultační středisko Chvalkov. Paní Dobešová se letos stala první naší studentkou, která studium slavnostně ukončila promoci na České zemědělské univerzitě v Praze. Na slavnostním semináři v Borovanech jsme zakončili letní semestr 2015/16.

*Bc. Dana Červonyjová,
Domov pro seniory Chvalkov*

Zájezd do Ostravy

Nový Jičín – Na přání uživatelů našeho domova jsme 29. července zorganizovali zájezd do ZOO v Ostravě. Zájezd byl výjimečný v tom, že nám s jeho zajištěním napomohl velký počet pracovníků zřizovatele, Krajského úřadu Moravskoslezského

kraje, kteří uživatelům zajistili potřebnou pomoc a doprovod. Klienti si tak mohli užít zájezd jen podle sebe. Pro všechny to byl příjemně strávený den.

*Kolektiv uživatelů a pracovníků
Domov Duha, p. o., Nový Jičín*

Den otevřených dveří

Kyjov – Domov Horizont pořádal v sobotu 28. května Den otevřených dveří – Letní den s bohatým kulturním programem. Den slavnostně zahájil ředitel domova Mgr. Jan Hanáček. Navštívil nás také premiér Bohuslav Sobotka a hejtmán Jihomoravského kraje Michal Hašek. Návštěvníci se mimo jiné mohli seznámit s činností keramické, dřevařské, košíkářské dílny, otevřena byla muzikoterapeutická a snoezelen místnost. Po celý den byla v budově školy připravena výstava prezentující aktivity mentálně postižených uživatelů. Na hřišti probíhal kulturní program: vystoupení tanečního kroužku uživatelů, ukáзка dravců, vystoupení mažoretok aj. Pro zájemce byla také

připravena prohlídka zařízení. Celý den si užili klienti i návštěvníci domova.

*Mgr. Marta Gottliebová,
Domov Horizont, p. o., Kyjov*

Oslavy narozenin

Most – Dne 31. května 2016 Městská správa sociálních služeb v Mostě slavila.

Ve společenském sále Domova pro seniory v ul. Barvířská se tradičně konala oslava narozenin seniorů, kteří se v letošním roce dožili či dožijí devadesáti a více let. Akce se zúčastnilo přes padesát seniorů z domovů a penzionů pro seniory v Mostě. Popřát všem přišli nejen rodinní příslušníci, ale také zástupci statutárního města Mostu – primátor Mgr. Jan Paparega, náměstkyně Ing. Markéta Stará, zastupitel a radní Alois Malý a vedoucí odboru sociálních věcí Mgr. Naděžda Krupcová. Za MSSS v Mostě pogratovala Ing. Lenka Maňáková. Každý oslavenec obdržel dárkový balíček, květinu a blahopřání. Přítomné v sále potěšil pěvecký sbor SMOG, který tvoří studenti z Podkrušnohorského gymnázia v Mostě.

*Bc. Michaela Nermutová, DiS.,
sekretariát MSSS v Mostě – p. o.*

Diskotéka s Pavlem Cejnarem

Ráby – 1. červen byl pod Kunětickou horou ve znamení muziky, tance, veselí, dobrého jídla a pití. Domov pod Kuňkou, orga-

nizace poskytující sociální služby mentálně postiženým osobám, pořádal již IV. ročník zábavného odpoledne „Diskotéka s Pavlem Cejnarem“. Pozvání přijalo celkem 9 partnerských zařízení z Pardubického a Královéhradeckého kraje. Znamý rozhlasový a televizní moderátor Pavel Cejnar opět dokázal pobavit, rozesmát a řádně rozhýbat cca 130 přítomných uživatelů sociálních služeb, včetně jejich doprovodu. Jsme nesmírně rádi, že se úsilí organizátorů vyplácí, o čemž svědčí četná slova díky od všech zúčastněných a také poptávka od dalších

Střípky z domova

záměců, které, bohužel, nemůžeme z kapacitních důvodů uspokojit. Všichni odjíždějí unaveni tancem, zároveň však povzbuzeni dobrou náladou a úžasným kulturním zážitkem. Na dotazy při odjezdu zúčastněných nezbývalo, než unisono odpovědět: „Ano, příští rok určitě zase. Těšíme se!“

*Bc. Jaroslav Brenner, manažer kvality
Domov pod Kuňkou, Ráby*

Poslali jsme čtverce do Afriky

Žebrák – V loňském roce zručně seniorky našeho Domu s pečovatelskou službou v Žebřáku začaly plést a háčkovat čtverce 20 x 20 cm. Ptáte se proč? Zapojily se do dobročinné akce „Pleteme čtverce pro Afriku“.

Tyto ručně vyrobené čtverce se odesílají do Jižní Afriky a zde je dobrovolníci sešívají do dek pro děti, o které se nemá kdo postarat. Do této akce se s námi nadšeně zapojily i seniorky ze spráteného Domu pečovatelské služby z Buštěhradu, kde se také pletlo a háčkovalo ostošest. Tuto akci jsme v dubnu ukončili odevzdáním více než 800 ks čtverců. Zručnost a vstřícnost seniorů tak dokáže zahrát několik dětí v cizí zemi. Z některých čtverců si seniorky DPS Žebrák vyrobily přehoz na sedačku. Všem, kteří se s námi do tohoto projektu zapojili i těm, kteří nám věnovali potřebný materiál, děkujeme!

*Bc. Marie Hošková, ředitelka DPS Žebrák,
Bc. Simona Horníčková, ředitelka DPS Buštěhrad*

Turnaj pojednadvacáté

Žampach – O víkendy 10.–12. června se do Dřevěnice u Jičína sjeli sportovci se zdravotním postižením z téměř 20 klubů

na národní turnaj Českého hnutí speciálních olympiád v přehazované. Ten tradičně pořádá náš domov ve spolupráci s TJ Sokol Dřevěnice. Nad touto sportovní událostí převzali záštitu hejtmani krajů Pardubického a Královéhradeckého a také APSS ČR. Na šesti hřištích se během víkendu sehrálo 49 utkání. Pro sportovce byl připraven doprovodný program, mj. seskok parašutistů, diskotéka na hřišti či ohňostroj. Součástí turnaje byly aktivity pro sportovce v mezinárodním programu Zdraví sportovci a také školení trenérů, které zajistila prof. Hana Válková, prezidentka ČHSO se svými studenty. V letošním turnaji ve smíšené kategorii zvítězil SK Mladá Boleslav. V kategorii unified, kde hrají zdravotně postižení sportovci v týmu společně s partnery, zvítězil ve skupině A sportovní klub Sport Ledce, ve skupině B sportovní klub Světáci Tloskov a ve skupině C sportovní klub DNZ Bystré. Sportovní klub Radost z Domova pod hradem Žampach v této kategorii obsadil třetí místo.

*PaedDr. Luděk Grätz, ředitel
Domov pod hradem Žampach*

Seniori v Bangladéši

Haviřov – Ti, kdo se zajímají o život v exotických zemích, si ve čtvrtek 23. června v Domově seniorů Luna v Haviřově-Šumbarku přišli na své. Poprvé zde vystoupil známý stomatolog a misionář

MUDr. Milan Moskala z Českého Těšína, který už více než 13 let žije a pracuje se svou rodinou v Bangladéši, jedné z nejhudších zemí na světě. Uživatelé domova shlédli nejen obrázkovou prezentaci, ale také se seznámili se způsobem života obyčejných lidí v Bangladéši, s jejich tradicemi a zvyky. Přednáška nazvaná Seniori v Bangladéši byla velmi poutavá. Na závěr si všichni zazpívali píseň „Ta naše písnička česká“ s doprovodem hudební skupiny Veselé harmoniky.

*Renáta Czechová, aktivizační pracovnice
DS Luna Haviřov*

Tradiční pouť

Libochovice – 7. června proběhla Tradiční pouť Domova důchodců v Libochovicích. Kolektiv zaměstnanců letos nastudo-

val představení „Noc na Karlštejně“. Kulisy a kostýmy byly zapůjčeny, co chybělo, vyrobili si sami. Do role kejklířů byly pozvány Ohnivé růže ze skupiny historického šermu LEPUS. Výkony vystupujících všechny pobavily a také připomněly letošní oslavy 700 let od narození císaře Karla IV. Odpolední program začal předáváním cen soutěže „Barvami za krásnější život“, kde uživatelé malováním vyjádřili své pocity a nálady a zároveň trénovali jemnou motoriku. Za ceny do soutěže děkujeme firmě PB tisk, a. s., Příbram. Dále vystoupil host, zpěvák Martin Maxa, a poté skupina Nová vlna z Chráněného bydlení Litoměřice a malá dechová hudba Pozdní sběr z Roudnice nad Labem. Po celý den se parkem nesly tóny hudby, smích a radost z vydařených oslav. Děkujeme sponzorům, kteří umožnili tento den realizovat.

*Iva Šabachová, CSP Litoměřice, p. o.,
Domov důchodců Libochovice*

Svatba v Senior residence Terasy v Plzni

Plzeň – Příznačně na venkovní terase domova pro seniory Senior residence Terasy si 28. května 2016 řekli svoje ANO pečovatelská Kamila se svým dlouholetým partnerem Jaroslavem. Rozhodnutí učinit takový významný životní krok v prostorách svého pracoviště a ve společnosti uživatelů domova není zcela obvyklé. Pro všechny přítomné byla účast na rockové svatbě skutečně nevšedním zážitkem. Blahopřát své oblíbené a starostlivé pečovatelské přišla většina seniorů a kolegyň. Kamilo a Jardo, přejeme hodně štěstí!

*Mgr. Barbora Kubišová, sociální pracovnice
Senior residence Terasy, z. ú., Plzeň*

Střípky z domova

Očima generací – očima nás všech

Orlová – Vše důležité v životě člověka se odehrává setkáváním, ať už mezi vrstevníky nebo generacemi. Právě v duchu této myšlenky jsme se již druhým rokem zapojili do projektu Očima generací. Letošní ročník

na téma Souznění proběhl dne 16. května v Domově Slunečnice v Ostravě. Naše vystoupení se stalo výsledkem dlouholeté mezigenerační spolupráce tří organizací, v našem případě Domu seniorů „POHODA“, o. p. s., Mateřské školy Radost, s. r. o., a Gymnázia a Obchodní akademie Orlová, p. o. Scénickým tancem s názvem „Můj ty svete“ jsme chtěli upozornit na problémy společnosti v souvislosti s ekologickou a environmentální osvětou – souzněním člověka s přírodou. Dotkli jsme se rovněž problematiky života ve společnosti, která je založena na pevných morálních hodnotách, jako jsou pracovitost, tolerance, poctivost, úcta, pokora. Vystoupení dětí, studentů a seniorů – vozíčkářů splnilo hlavní cíl festivalu, a to setkání různých generací v jednom čase a na jednom místě.

Hana Třasková, terapeutka, Dům seniorů „POHODA“, o. p. s.

„Mezi-námi“ v Bechyni

Bechyně – V září 2015 jsme zahájili projekt mezigeneračního setkávání dětí z MŠ Jahůdka a seniorů z Domova pro seniory, který zaštiťuje společnost Mezi-námi, o. p. s. Zásadní pro projekt je to, že se vybraná skupina předškolních dětí a seniorů pravidelně po celý školní rok schází a společně aktivně tráví čas, komunikují spolu a tvoří. Kromě výtvarných činností jsme společně pekli a zdobili perníčky, oslavili masopust a čarodějnice, naši senioři zavzpomínali na to, jak v dětství prožívali zimu a zimní sporty či jak se zpracovávalo obilí a pekli

chleba. Pro seniory představují tato setkání s dětmi radost a návrat do dětství, vzbuzují v nich pozitivní emoce, což je v souladu s naším konceptem biografické péče. Děti se na setkání také vždy těší, učí se při nich ohleduplnosti a úctě ke stáří. V červnu jsme se se slzou v očích rozloučili s našimi předškoláky, projekt však bude pokračovat od září i dále a pevně věříme, že bude stejně tak úspěšný jako doposud.

Mgr. Marie Ondřichová, koordinátorka projektu, Domov pro seniory Bechyně

Vítání léta

Ústí n. L. – Na konci měsíce června jsme uspořádali tradiční „Letní slavnost“ pro naše seniory, letos na téma: „Vítání léta“. Mnozí z nás si toto vzali za své a vážně-nevážně se oblékli do stylového „outfitu“.

Program byl opravdu bohatý, plný hudby, zpěvu, tance, dobrého jídla i pití, milého setkání a popovídání si s těmi, kteří nám jsou blízcí. K poslechu a tanci nám zazpíval a zahrál „Mikeš Band“, své fakírské umění předvedl pan Zdeněk Zahradka, břišní tance zase dámy ze studia „Karima“, dále nám své umění předvedly malé i větší mažoretky ze ZŠ a ZUŠ Husova a Internátní MŠ Čajkovského v Ústí. Počasí nám přálo, a tak jsme si všichni užili příjemnou letní atmosféru.

Bc. Michaela Vlček Rybanská sociální pracovnice, DS a AD pro matky s dětmi Orlická, p. o., Ústí n. L.

Jahodové mlsání

Lukov – Měsíc červen máme spojený nejen s končícím školním rokem, ale hlavně s červenajícími jahodami. Ani senioři z Domova se zvláštním režimem Lukov nebyli o zážitek ochuzeni. Aktivizační pracovnice nelenily a vydaly se na samosběr. Jahody byly krásně voňavé a čerstvé. Po příchodu se instruktorkám nepodařilo utajit, jaký program klienty čeká – jahody se svou specifickou vůní hlásily o pozornost samy. Klienti měli možnost vyslechnout si nejen povídání o jahodách, podívat se na zelené sazenice s dozrávajícími plody, ale hlavně sami si do misky jahody vybrat. Ty pak zbavili zelených okvětních lístků, rozmačkali si je, přidali cukr, smetanu a mohli si „po-

šmáknout“, jak řekla jedna z klientek. Kdo to nezládl sám, instruktorky mu ochotně pomohly. Ti šikovnější připravili jahodovou pěnu i pro imobilní klienty. Dopoledne se vydařilo, mlsání si všichni vychutnali a natěšili se na další ochutnávku plodů z našich zahrad.

Mgr. Jarmila Kojecová, aktivizační pracovnice, DS Lukov

Jak se swingově hrálo a tančilo

Tábor – V pátek 17. června se krátce po obědě roztrhala mračna a zahrada Společenského domu Střelnice se převlékla do letních šatů na večerní tradiční Čajový dýchánek se Swing Bandem Tábor. Večerem provázel R. Varga, ředitel společnosti Cheiron T, v jejíž prospěch byl tento benefiční večer pořádán. Slavnost podpořil svou přítomností starosta Tábora J. Fišer, místostarostka M. Petrová a patron spo-

lečnosti J. Ruml. Návštěvníci zhlédli vystoupení romského tanečního souboru Čiriklore a dozvěděli se více o cheironských službách. Součástí večera byla tradiční hra o ceny, tzv. Tichá Střelnice, v rámci níž si mohli lidé odnést věcné dary i neopakovatelné zážitky. Kolorit prvorepublikové slavnosti dokreslily fotografie starého Tábora z archivu firmy Šechtl a Voseček. Děkuje všem, kteří se o tento večer finančně či materiálně zasloužili. Benefice vynesla 78 316 Kč. Zvláštní poděkování patří Jakubu Valešovi, souboru Swing Band Tábor a Josefu Némethovi z SD Střelnice.

Pavla Kohelová, Cheiron T, o. p. s., Tábor

Příspěvky v této rubrice mohou být redakčně kráceny.

Dopřejte pocit zdravé pokožky svým klientům

Kosmetika **Menalind®** professional
pro zralou a citlivou pokožku

Nutriskin Komplex

- přispívá k lepší elasticitě kůže
a podporuje její regeneraci

Emulze voda v oleji

- zajišťuje dlouhodobou a hloubkovou
hydrataci pokožky

Vyvážené pH 5,5

- nedráždí pokožku a udržuje ji zdravou

 Inkontinence

Pro další informace volejte na bezplatnou linku **800 100 333**, navštivte
www.hartmann.cz nebo kontaktujte svého obchodního zástupce HARTMANN-RICO.

**O krok dál
pro zdraví**